

مکران شمع

مولوی عبداللہ پیشنی پرستگین

بلوچی اکیڈمی - کوئٹہ

مولوی عبداللہ پیشینی پریپریشنس

مکران شعری

شوہاز کار و غنیوگ
اشرف سرپازی

بلوچی اکیڈمی
مکران ہاؤس، سرپاب روڈ، کوئٹہ

کتاب «چھاپ و شنک» بلوچی اکیڈمی «حق ایت

مکران «شیر

نام

منوروی ۱۹۹۱

اولے بار

یک ہزار

اشمار

علی پرنٹرز لاہور

چھاپ جاہ

سیلز اینڈ سروسز کوٹ

دلگوشے

بلوچی اکیڈمی کوٹ

شنک کنوک

۶۰ کلاہار

بہا

۶۰ روپیہ

غیر مجلد

۹۰ روپیہ

مجلد

مکران و شعراء

روانک (نثر)

لر

تاکدیم

- ۱- پیش گال
- ۲- جگرچی (انتاب) -
- ۳- دانکے پڑاگ -
- ۴- زنداحوال
- ۵- مکران و شعر:
و، مولیٰ عبداللہ پیشنی و خط -
ب، مہ عبدالحمید ردا بند و خط -
- ۶- مکران و شعر
- ۷- مکران و شعر و رداگ (نشر)
- ۸- نفظ بند

ہمکنجی

وئی آرہیں پت

رخدا مرزی این (حاجی محمد درزی بہ نام)

ک

سعدی ، جنامی ، حافظ ، رومی
و کتاب ، کسانئ و من ، و ایننتنت و قاضی
عبدالصمد سر بازمی ، و بلوچی ، و چاپ بوگیس کتاب
عربنشتا لکان ، و وانگ ، و زند گیری ، و سکین
دات ، و داں وئی عمر ، و گد سراں ہم بلوچی زبان
منی ریدر برأت

(بہشت ، و چہ خدا ، و رحمتاں لہ ، و باربات)

پیش گال

واجہ مولانا عبداللہ روانپور، بلوچی شیئر، ریڈیو پاکستان کراچی، بلوچی
 پروگرام، اگیشتر، ملا موسیٰ ابن ملا ابراہیم، ہازرہ حب و ہوک گشتت آبدان
 منی نزع، مولانا صاحب، عمر چھیسی سالان زیات، ذات لے ہر احمدیکہ
 چھ ملا موسیٰ، من مولانا عبداللہ، شیئر، اشکنت، د بنشتہ
 سیت سی دل، عتت مولانا سم، زاناں چھ بلوچی، قدیمی این
 شاعران، ہونگ پرچا کہ آئی زبان، دیان ہنچو پیک و ہنگار
 کہ مردم، دل، اے نہ من ات کہ یک کساں سالیں شاعر
 زبان، سرا چشیں دسترس و شاعری، انیکیاں کمال بیت۔ ملا
 موسیٰ، دتی دستاں بنشتہ کنگیں مولانا عبداللہ، پرستگیں سلطان
 ہاجم، شیئر، بندات ہوش انت۔

در اول حمد عالم الغیب سرمدی
 مالک نہ برج فلک بہزی گندی
 من کناں وصف احمد آل احمدی
 برسالت و دانا کاراں شاہدی
 چار یار پاکیس رہبر دین محمدی

اغوث جیلانی کُل پیرانی مُرشدی
 پنجہ کلک ء کچ کناں پشت کاغذی
 لقتہء سطران کشاں چو مردار دی
 واجہ مولانا عبداللہ ء دگ شیرہے کہ من چہ بلوچی ء دگہ گتذہے
 عبدالرحمن عباس ء جنوری ء پنجی ۱۹۵۵ء ء ریڈیو ء سرانگ
 بیگا پیش بنشہ کت کہ اے دنیا ء گنگ و آخرت ء بیان
 انت -

سہ برصور ء دمیت بر حکم امر ذوالمنن
 یک برے مہوش بنت ندا مرت اہل جہاں
 غیر ذات ذوالجلال ء کس نہ مانت و مذہان
 آسماں ترکیت چودار ء نعمت بیت دور و زمان
 راہ دنت رتخ الحکم ء رب چہ پاکس حکماں
 کوہ پو پشم ء چست بنت دریا مہشت اندر نہاں
 آزیں پراہیں چو فرش ء گگ ء مان نیست در میان
 مغرب ء ہیک بہ بیت از مشرق ء ہیتس عیان
 حق تعالی گوانگ جنت سہ نوبت ء کیگیس جہان
 کے مروچی بادشاہ و لائقیں صد پہر و سہاں
 کس نہ دنت آئی جواب ء جواب دنت و ت کہ مناں
 بادشاہن محشر ء بر کُل ء خلق ء حکمران
 اے شیر واجہ مولانا عبداللہ ء ہما نوک نوکیں شاعری ء

دوسرے انت بے کے گشت کنت کہ اسے یک نوک باہنہیں
 درنایش شاعرے و کلام انت - وحدو زمانہ و گوزگاشای
 واجہ مولانا و جند و زانت و علم و پدراالی و نشانی
 برت - ابید چہ فارسی و عربی زباناں آ بلوچی زبان و
 یک ٹوہیں و بے دوریں عالمے ات کہ زبان و - بلوچی چاگرد
 و زند و ہر یک و نہات و ادہرچی کہ ماگشیں بلوچ
 و بلوچی انت آئی شیرانی روح انت اگن کہ ماٹے پبجہ بیاری
 دسر پد بہیں و ہماییں

باز مردم بلکن مکران و شیر و ایوک و یک دگے و
 نازینگ بہ لیکان بے من گشاں چہ مکران و مولانا و
 مقصد و مراد تیوگشیں بلوچستان زانت او ہرچی کہ بلوچ و
 پہ دتا دوست انت او پراپی دوقی بہت و نیت و
 نذر کنگ و چک و پد نہ بیت -

واجہ مولانا و پہ معلم و آگہی و مزین گنج و
 گوہر اشنگت ، بیات گوں واجہ و براتاں ملا عبدالمجید
 روا بند و محمد روا بند و دست بندی کناں کہ مولانا
 عبداللہ پشینی و دریں پکٹارانی پنگ دند آرگ و
 جہد بکناں او بلوچ و اسے بے ہائیں میراث و
 زودت چھاپ و تنگ بکناں - مکران و شیر یک گوٹہیں
 یک باز کسائیں نمونہ و کہ بلوچی اکیڈمی ایچی پہ دانوکان سرگگ و پہ
 دتا باز مزین شرفی زانت . کونہ ۲۸ اپریل ۱۹۸۹ ہشیر احمد بلوچ ، چیئر مین

وانگ

پہ وانگ ء

مردم یک چیزے ہے بلوئیت ء ہے مر لہیت آئی ء پد من پدا
 کہ گندیت یا اشکیت گدا آچیز انسان ء مارشت ء چیر ء مرگت
 ء آئی ء دل ء تھا چش لگ بگرت کہ نصین رکشکے پہ رندیت بے خدا
 ء انسان ء عجیب تھے داتا۔ مردم ء زند ء تھا چشیں ہم یک دہے
 کیت کہ پہ دمانے ء ہما گیس چیز ء گنگ یا اشکگ آئی ء مارشت
 ء لیک ء پنچش زٹرنیت کہ آوت نزانت ، ہے بوت د چر کجا
 بوت۔ مولیٰ عبداللہ ردابند ء مکران ء شعرو ہم گوں من یک پنچشیں
 کارے سازات۔

خدا بزانت چنت سال ات کہ من اے شعر چنت شہران ء تہا ء
 چنت پہلوانان ء توار ء اشکگت بے ۱۳۵۹ خورشیدی (۱۹۸۱ عیسوی)
 اوسری روح تنت کہ گھورتی (دنگان) ء ، آدنگ ء باہری بلہان ء
 زند رہند ء سر ء یک مستند (DOCUMENTARY) فلمی ء عکس بندی ء
 کارانی غلامس گنگ ء زند گوں دنی فلمی شکل ء دیم پہ زاہدان ء دائرہ
 گنگ ء دہ ء دے سامازگ دہتے سرکاری کارانی گینگ ء پہ
 بیک ء دو ردن ء ایرانشہر (پہرہ) ء داشت۔ ہے توکان یک دوستے
 ء دکان ء ہنگتاں کہ آئی ء ، مولیٰ عبداللہ پیشینی دہر ہنگیس مکران

شعر و پیت (CASSETTE) مں ملّا کما لمان و توار و توار بند
 (TAPE RECORDER) و سر و پرکت - آدماں و لیک و مارشت
 گتے یک پنخیں گواتے سر و پر ہرات کہ اسے شعر و یک یک
 رے ، بگ و سبان و دل و جھلا نکیاں تھا ایر ردان ات -
 زن منی دل و اسے شعر یک پنخیں شہکارے ات کہ بلوچی بنگلی
 (CLASSICAL) شاعری و تھا آئی و پرچ منٹ و در در نیست ات
 چہ ہما دمان و دل و باہند کت و جزم بوتان کہ اسے شعر و من بے
 بیس آسائیں رہندے و بہ تریناں کہ ہرچ بلوچے یا بلوچی زانکے
 اش و شرمی و سر و سر پد پیت و بہ ماریت کہ منے نگہیں مات
 گلزمین چون چہر و سر ظاہرین گنجانی بنجاہ و سر چگ بنگ و
 بہت انت -

دیم پر زاہدان و سر گرگ و پیس دینگامن ایر نشہر
 (پہرہ) و اماں ، دوستان سہی کت کہ " زنگیں بیگاہ و ریڈیو
 زاہدان و وقی حالان و تہا شنگ کتا کہ تہا ، گوں تہی سیمزہ
 ہماراں " پاک سازی " گنگ بونگ " - منی صد رگ و ایک ر گے
 ہم ز جگت کہ چشیں کار سے پیت - دل ، گیشتر پے ناگنگیں کار (یا کارانی)
 بہت و میار و بنامی و تکانسربوت کہ اسلامی انقلاب و کس دو
 سال رند اناگاہ و بے پت و پول و پرچے چش بوت ؟ منی وق
 چند ہنگت ہم نزانت کہ منی میار چے بوت ؟ بے ملک و حاکم
 نیست ات و ہر کئے و کہ سوہ رشتگ آل و وق ٹوٹا چننگت
 ساعتے و رند و رستیں کار لیک دات و ٹیلیوژن و رتب پوج کت

دیم پہ زاهدان ء رھا دک بیتاں سر شپ ء زاهدان ء سرنگی
 رند و ہیکہ لوگ ء رستاں گنداں کہ جن ء مچک ڈرھا بے تاہیر
 انت - ریت بلا بے آیان ء تسلا ء دلجی دات ء سر دم کنایت
 صباح ء ریڈیو ٹیلیوژن ء کماش REGIONAL DIRECTOR ء کارگس ء شان
 چاراں کہ نوکین ء سلگت ریش ایں وناٹے گوں، کپوتی ہورتکیں چان
 فوجی گداں، کماش ء جاگاہ ء ایریند انت - متی جست ء پد نورند
 اسے پڑ پھک ء بوہکیں ونا ء گوں ماں میاٹکی در رایت "اے مکن
 چہ تہران بو پاک سازی ء بنجاسی کیسی" ء نیمکا دیم ڈیگ بوگ ء تو ہینکا
 زوت کہ بوت کنت تہران ء برو ء وئی حساب کتاب ء رگیس این
 چہ ریڈیو ٹیلیوژن ء کار ء " باز نشکی " بزائ RETIREMENT
 " حال، چہ کمران ء شعراء اثر ڈورگ ء رند، گنٹے پہ من یک متلگ
 ات چیا کہ ز من پہ گور ء گیگ ء دل ء تب ء کمران ء شعراء سر
 چار ء بیچار ء پٹ ء پول کت گنگت - تہران ء روگ ء حساب
 کتابان گینگ ء رند کہ وت یک جتائیں داستا نے، پداس زاهدان
 ء پنج ترات ء " ہر روح " ء نام ء پلڈوچی (EMBROIDERY)
 " دکا نے پنج کت - نئے چار پلڈوچیں مشین رگپت ء کاری ایں
 بچکان ء دست ء دانت کہ چچکانی لاپ درمیت - چہ کار بکریں
 کاری آنی ہتک کاری ء پنگار کاری ء سوب ء مھر روح " ء
 ڈرستیں زاهدان ء تھا زوت ء مزنیں نامے در آرت - نول من
 چہ چچکانی لاپ ء شوہاز ء جہداں آرات ء دلیم اتاں مشیکا
 وئی ڈرستیں نکد ء حیاں مکران ء شعراء نیمکا دکلیت انت -

سیاسی جاوڑاں ۽ سَنوب ۽ مَکڑاں ۽ شعر ریڈیو ٹیلیوژن ۽ آرٹھیو
 (LIBRARY) ۽ نیست ات پئے ہنے خاطر ۽ سراوان
 (سنئون)، ایراشہر (پہرہ) ۽ چاہار ۽ مٹت ۽ ہریت پہوانے
 کہ مَکڑاں ۽ شعر جگت ، آڈرستان ۽ یک یک پیتے زرت ۽
 زاہدان ۽ آنکاں - ہریت پیتے ۽ یک یک ردے لگد ۽ سرنہستان
 کت ۽ پدا ، ڈرستان ۽ ہوری ۽ چار و بچا - (TALLY)
 کت - اے جڑے تود ۽ کنگ بوت کت کہ ہریت پہوانے
 ۽ اے شعر ۽ تہا وتی دل ۽ تب ۽ تے رد ۽ بند گیش گت
 بلے من اے کتاب ۽ تہا مَکڑاں ۽ شعر ۽ آڈرستیں گیشیں رد
 آرگت ۽ کم ۽ تے ہم کنگ - گیشیں ردان ۽ چیر ۽ کہ گذہ
 ۽ پہواناں چہ وتی نیگ ۽ ہور گت پے گیشنگ ۽ خاطر ۽
 کشک کشک . بوتا رچشکہ رد ۱۹ ، ۳۱ ، ۸۲ - ۹۲ ، ۲۵۶
 (۽ تہا گرائیں لفظانی سر ۽ کہ کتاب
 آجرہ ہر ۽ پے " آب ای (ALPHABETICAL)) رد ۽ رچید
 نر آزگ ۽ ہریت گت بوگت ، (ب) ، ر ۽ نشانے پر گتا دانکہ
 دانکہ ہزانت اے لفظ ۽ معنی ۽ ہزانت " کتاب ۽ آجرہ
 ہر " لفظ بلد " ۽ تہا ڈیک بوگت -
 شعر ۽ رد ۽ بند ڈیک ۽ رند وت ، ہیشن ۽ شتان کہ
 مولوی عبداللہ صاحب ۽ وتی جند اشہ ۽ ہجاریت ۽ ردی
 آن ہجاریت واج ۽ مَکڑاں ۽ شعر ۽ یک یک ردے چار
 بات - کم کہ ہریت نہ ات بلے ہرچے کہ گیش ات آیان ۽ چیر ۽

کَشک کَشِ اِت کہ اے مَنی پَر نِکِیَس رِد وُ بِنْد نِ اُنْت —
 لُفْطَانِ تَوَارِ (PRONUNCIATION) ہَم مَولِی صَاحِبِ بِرِ دِل وُ تَب وُ
 ہِک وُ ہِر کُنْت - مَن لَوِٹ کہ مَولِی عِبْدَاللہ رِدَا بِنْد دُتِ جِنْد
 وُ خَط وُ اے شَعْر وُ بِنِشَہ کِنْت وُ مَن وُ بِنْت بَے آئی وُ
 پَ دِگہ کَار وُ اَشْتَاپ اُنْت پُجِکَا مَن وُ گُت اِی مَلَا عِبْدِالمجید
 وُ بَگِش آتْرَا بِنِشَہ کِنْت بُر دُنْت کہ آئی وُ خَط پَلاکَار وُ
 بِسِپہ دَار اُنْت " اَلِبْت ، چَیْر کہ رُوح وُ رُند مَن تہِرَان وُ
 شَاں اود وُ چہ دَاہِ خَالِقَاد آریَا وُ مَولِی صَاحِبِ بِرِ دُتِ
 جِنْد وُ دِشَاں نِشِکِیَس مَکْرَان وُ شَعْر وُ تہَا رِیَس فِزُو کَا پِ اِی
 گِپْت کہ دَاہِ مَولِی وُ ۲۱ ر ۹ ، ۲۵ ۳۷ شَاہِ شَاہِی وُ ، کہ آ تَو کَال
 " خَور شِیْدِی سَال وُ رِد وُ آتَارِ مَیْح ۲۱ ر ۹ ، ۱۳۵۷ وُ عِیسَوی سَال
 وُ تَارِ مَیْح ۱۲ ر ۱۲ ، ۱۹۷۸ اُنْت ، مَن زَاہِدَان وُ اِیْرَانِی بِلُوجَان
 وُ نَامِ اِیْن شَاعِر وُ خَبر زَانْت دَاہِ کَلِ مَہد صَا لِحْزَمِی وُ لُگ وُ
 بِنِشِکْت وُ شَعْر وُ آجِر وُ دَاہِ صَا لِحْزَمِی وُ چہ دُتِ نِیْگ وُ
 بِنِشِکْت کہ

جَاہِیْگ اِی جِنْد وُ دِسْتَحْطَا رَانْت

پَر مَن بَے پُر قِیْمَت اُنْت

بَے گُت دُتِ مِثْ وُ دُتِ اِنْت

نِیْسِکِہ چو مَنے گِپ کُٹ پُٹ اِنْت

پَ مَولِی عِبْدَاللہ پِشِی وُ کِتِیرِی بُرَات مَلَا عِبْدِالمجید رِدَا بِنْد
 وُ رِگِز دُکَان وُ آئی وُ خَط وُ مَکْرَان وُ شَعْر وُ نِیْسَا یِنگ وُ مَن وُ

پَرَّاءُ رَوَّكِي أَتِ بَجِي مَن عِ آئِي عِ رُوكُونِ يَكِ رِگِرِ سِ وَ رَاكِكِ
 عِ وَ يَكِ دَاتِ آئِي عِ مَنِي دَرِ بِنْدِي بِنْتِ عِ پِي وَ تِي دَاغِي سِ قَوْلِ
 عِ پِي عِ مَكْرَانِ عِ شَعْرِ بِنْتِ عِ رُوكُونِ مِپَالِ عِ مَسِ زَاهِدَانِ عِ
 پِي مَنِي نِشَانِي عِ دِيمِ دَاتِ .

يَكِ جَبَرِ سِ كِ وَ تِي جِنْدِ عِ تَجْرِبَتِ عِ هَيَا تِ عِ بَجَتِ عِ مَنِي
 دِلِ پِي آئِي عِ بَجَنگِ عِ أَتِ آ رِشِ أَتِ كِ بَارِي سِ هِنَا بِلُوچِي لَفْظِ
 كِ مَكْرَانِ عِ شَعْرِ تِهَا كَارْمَرَزِ گَنگِ بُوگَنَتِ ، بِلُوچِي تَانِ عِ دَرِ سِي سِ
 سَهْدَا اِيَا نِ عِ مَعْنِي عِ بَرِزَانَتِ يَكِ اِنْتِ يَا هَرِجِ دَاغِي عِ
 فَرَقِ كَنَتِ چُكِكِ بَا زِ جَاگَا هِ عِ ، اِيَا نَدِ عِ رِي زِ ، كُو فِ مَسِ عِ رِ يَكِ
 قَرَّ عِ پَرَّ نَدِ ، مَكْنَدِ عِ بَشَنگِ عِ سَوَرِ كِ بِلُوچِي تَانِ عِ هَرِجِ هِنْدِ عِ
 دَاغِي عِ آ رُوسِ عِ گَنَتِ ، مَن اِيْرَانِ شَهْرِ (پَهْرَه) ، بَلْمُورِ ، اَبْتِرِ ،
 دَرْمَنِ عِ مِيَا نَجِي سِي بِلُوچِي تَانِ عِ تِهَا تِهَا بَرَكِ رُسْتِ اِيُو گَنَتِ عِ بَسِ
 عِ مَسِ اِ سِ دَا مَكَانِ عِ تِهَا پِي دَرِ نَا فِ مَزِي نِ مَرُومِ يَا جِنِي سِ آ دِ سِ عِ
 سَوَرِ عِ لَفْظِ عِ كَارْمَرَزِ گَنگِ مَرَزِي نِ عِيْبِ بَلَكِي سِ زَا كِي .

رِگِرِ كَارِ سِ مَنِ عِ نِي سْتِ أَتِ عِ پِي دُوچِي عِ دُو تَا نِ عِ رِ نَدِگِ
 عِ وَ دَاتِ عِ رُوكُونِ جِنِي سِ آ دِمَانِ عِ دُو كِ عِ جِنجَالَانِ مَانِ كِي شِي نِگِ مِي سِي
 هُو تِي زَا تِ . پَنِي سَا . چِ مَكْرَانِ عِ شَعْرِ رِ گَرَانِي سِ لَفْظَانِ عِ مَعْنِي بَرِزَانِ
 مَعْلُومِدَارِ بِي گِ عِ پِي وَ تِي جِنْدِ عِ دِلِ عِ تَبِ عِ دَرِ سِي سِ بِلُوچِي تَانِ عِ
 دَرَا جِي سِ مَسَا فَرِي اِ سِ عِ رِ چِنِ عِ لَا سِ چَا نِ گَلَا نِي سِ بُو سَا نِ .

پِي اِي حَا طِرِ عِ كِ مِ مَرْحَدِ زِمِي نِ " دِ چِ سِي سْتَانِ عِ رِ گِرِ دَا نِ -
 لَفْتِ آ بَادِ - زَاهِدَانِ ، سِيْرِ جَاوِهِ ، دِي تَانِ عِ فَا شِ ، عِ تِهَا بِلُوچِي ، رَا جِي عِ

دانو کے کہ گیشتر منی چم و نظبر و آنگنت آیان و تہا یگے ایران
 بلوچستان و بیل و براہنگ بوگنت، چیا کہ ایران و ہرج حکومت
 کہ آنکا آئی و بلوچی زبان و بلوچی دود و رمیدگان و لگتال
 گنگ و، چہ وقی پیشگیناں باج بزرگ و جہد گنگ و نہ اشتا
 کہ بلوچی زبان سر و لگت گت یگنت (اُبید چہ ماہتا کہ مگران
 کہ چہ شاہ و تحت و چچی بیگ و زند فروردین ۱۳۵۸ خورشیدی
 بر دبر گوں اپریل ۱۹۷۹ عیسوی و خالقداد آریا و آئی و اول و
 آجری تاک چیرکائی چہ تہران و چاپ و رنگ گنگ) و ہے
 خاطر و پے ایران و بلوچیں ٹھلوک و، وقی نکھیں ماتی زبان و
 دانگ و پیشگ کے گران رات۔ دومی، ہما و اتندہ و ہنا کہ مرنیں
 شہراں نشگنت و بلوچی زبان و دانگ و پیشگ و ہیل گزرگ
 لونت و حب و دانگ اش ہم باز رات بے تہر پے تہری پیرس
 و ران و گرانی و سوب و دل و گت گنت و سستی سما نابلوح
 و در آمدان کہ بلوچی زبان و لیزانگ و پڑ و پٹ و پونی کارنگ
 لونت۔

ادا یک خبر سے کہ پے نوک در بران و نابلوچیں پٹ و پول
 کنکاں خاصیں دنگوشی اسے کرزیت آراش رات کہ گران و
 شعر کہ گوں گیشیں بردانی ہوری و درستی ۳۲۵ رد رات، آئی
 و ہرج برے و شمار (NUMBER) جنگ بوتگ و ہما شمار
 و رد و مس بردانگ (نثر) و رنگ و پچ ریچک (تجزیہ گنگ
 و توضیح و یگ) بوتاک شعر و رد و بردانگ و رد و شمار

یک انت ء اے وڑ ء وانوک ء پے شعر ء سرید بیک
 ء کنگ ریت ء پد ء ہرج لفظی کہ شعر ء تھا ہرج
 رنگ ء وڑے ء کارمز کنگ ہوتا ، وئی ہما وڑوئم ء رانگا
 تھا ہم آرگ ہوتا۔ فرق تھا اش انت کہ پرتیچی ء وضاحتی
 لفظ ، بریکٹ (پرانیز) ء تھا انت ء شعر ء تھا کارمز کنگیں
 لفظ وئی ہما شکل ء صورت ء چہ بریکٹ ء کید ء آزات
 انت چشک ادلی ردر ء شعر انت ، وشین وطن مئے نگران ء
 رانک (نثر) ء تھا اشی ایے وڑ ء آرگ ہوتا ، (اے) نگران!
 مئے وشین (ء شد ء کنگیں ماتی) وطن " یا شخصی ردر " نجیں
 کنگز گوں ڈنگراں کہ اشی ء مں رانک ء تھا اے ہیم ء
 یٹنگ ہوتا کہ ، رء بے وڑ ء ، گوں کنگگی این دار ء
 ڈنگراں (درج ء مزن پہنات ء) نجیں کنگز (ء پیل جو کنت
 کہ نیان ء ہما یٹنگان ء تھا پنج ء تالان کنت) " البت پے
 رانکی لوٹ ء شعر ء گزاین لفظانی پرتیچک ء ، شعر ء ہتے
 لفظانی پشت ء دیم کنگ ء ابید دگر راہ ء درے نیت
 ات کہ اے کار وٹ آساین کاسے نہ انت ۔ ہما لفظ کر آیانی
 پشت ء یک مزمیں واقعہ ء داستانے ہست انت چشک
 کسو ء باگاڑ ء جاہ یا تہر پے تہری ماہیگان ء نام ات
 کہ آیان ء بزانت ء پنج رپج ء دراجی ء سوب ء رانکی
 ہر ء تھا آ لفظان ء بابت ء چیزے کنگ ہوتا ء وانوک
 باید انت ، اشانی بزانت ء کتاب ء آحی ہر " لفظ بند "

ۛ ثبا بچاریت۔ پۛ وانکانی آسانی ۛ حاطر ۛ "لفظ بند"
 ۛ ہیر ۛ ہرج لفظ ۛ دیم ۛ آئی ۛ رومن (لائینی) پجآر
 ہم دیگ بونگ کہ بلوچی "آب۔ آن ۛ رومن (لائینی) "ہڈل
 آب" اے ریند ۛ سر ۛ آنت۔

پۛ آء A — پۛ آء ۛ (زبر) ۛ A — پۛ آء
 T پۛ آء T — پۛ آء J — پۛ آء CH — پۛ آء
 KH — پۛ آء D — پۛ آء R — پۛ آء
 پۛ آء R — پۛ آء ZH — پۛ آء SH — پۛ آء H
 پۛ آء G — پۛ آء وٹ ۛ پۛ آء (زبر) ۛ A، پۛ آء (زیر)
 ۛ E، پۛ آء (پیش) ۛ O، پۛ آء (پیش) ۛ OO
 ۛ، پۛ آء EE — پۛ آء اشال اُبد پۛ لفظانی بلوچی توار ۛ
 بنگ ۛ، میانجین ۛ کارمرز نیوکیں ۛ ۛ آء ۛ ۛ گیشینگ ۛ
 حاطر ۛ کہ عربی رپس وٹ ۛ ۛ ہم راعراب (زبر) ۛ زیر ۛ پیش
 ۛ جنگ ۛ باوجود، آیان ۛ رایتیں بلوچی توار (PRONUNCIATION)
 گیشیت، داں یک کاسے ۛ پۛ ۛ ۛ گیشینگ ۛ

AU، OU یا OO ۛ، پۛ آء ۛ گیشینگ ۛ AE، AY یا
 EE کارمرز بونگ بونگنت، چشکہ، پۛ آء (JUMP) ۛ DAUR
 پۛ آء (PAIN) ۛ DOUR، پۛ آء (AWAY, FAR) ۛ
 DOOR، پۛ آء (POEM, SONG) ۛ SHAYR، پۛ آء (LION)
 ۛ SHAER ۛ پۛ آء شیر (MILK) ۛ SHEER

گڈ سر ۛ من آشار ۛ مرادار ۛ ۛ ۛ ۛ بزرگ تیس مولی

دار رحیم کر میزئی و پے بیک دل منت واراں کہ وئی بازیں
 درسی و و اینگی دزگی آں ہور، رہر و ہدیکہ من لوٹکت، گوں
 وئی مام زچکندگیں دیم و بے دروری تہیلے و، داں ساعتانی مانت
 گوں من ہور بوٹنگ و پے مگران و شعراء تہا کارمرز بیوکیں دائرہ
 و گز انیں لفظانی ریح و پچر پچ و منی زہشون و بے میس
 دزنگ بوٹنگ و پے مولوی عبداللہ پیشینی و زند احوال و عزت
 ازگ و بپنگ و ہم منی محکم جریں باسک بوٹنگ

نہے پتیا، کنارک و آدہر یگیں شیلات (FISHERY)
 و کارمتر و وئی ہمنام مد اشرت نیازی رو کہ پے قول آئی وئی
 ریڈای پردگرامان و، پخشیں ہڈوناک و (FAN) اے بوٹنگ کہ
 منی توار و بازیں پیت (CASSETTE) ای چہ انقلاب و زند
 وئی گور و رکنتیگنت، بازمنت واراں کہ شیلات (FISHERY)
 و دستیں ادارہ و محکمہ ای منی دستاں دات و تہر پت تہریں
 ماہیگان و تارینچہ و ذات و ذریات و اے وگ خصوصیات و
 پت و بدل و گوں من، پے حب و واہگ دزنگ بوٹنا۔

چہ دستاں آہر و من ریڈیو پاکستان کوٹہ و اسیشن
 ڈائریکٹر و بلوچی اکیڈمی کوٹہ و چیئرمین واجہ بشیر احمد بلوچ و
 ہم منت واراں کہ من و پت س پت و سکین ای دات
 کہ کتاب و زوت پے آسز برسیناں داغکہ بلوچی اکیڈمی
 کوٹہ و راشی و چاپ و شنگ بکنت۔
 ایچک زحمت و محنت و خاصیں دگوشی آئی باوجود

من زانوں کہ اسے کتاب ہے رُدی آن بڑھیر تمہ نہ انت بلے
 اگاں مراداریں د انوک، بہرح ڈولے ء کہ و ت رگہتر زانت
 من ء چہ آردی آن معلومدار بکننت من چہ دل ۽ جہلانکیاں آیانی
 مت دارباں دانکہ دیمتری چاپ ۽ تہا، آردی آن ء رات
 کنگ بیت۔

اشرف سربازی

کوئٹہ ۳۰، اردیہشت ماہ ۲۷، ۱۳ خوری

۲۰ مئی ۱۹۸۸ عیسوی

مولوی محمد عبداللہ روابند (پیشین)

۶

زند احوال

پیشین . جی بنو زریں تھکانی شہر پیشین کہ ملا قاضی ء ہم
آنی ساڑاٹنگ ء گٹنگ کہ

۶ پیشین گون زریں تھکان

تہنا زریں تھکانی شہر ء برتہ ء بیدای آلا ء کوہن ء قدیمیں ہیکیں ء
جہ منہ نہ انت بلیکس خداوند تبارک و تعالیٰ ء گلزمین بلوچستان
اسے ریم سری شہر ء پھٹیں شان ء شرفے ہم بھٹاٹنگ کہ آلی ء
مولوی محمد عبداللہ روابند ء پھیں بند شان ء مراداریں پٹنگ
پیداگ کت ء پے ددے وئی کت ء رودینت کہ مردچی بلوچی
زبان ء ادب ء پے استار ء بے سری آسمان ء ، تہ پناک
ء شہناک رتیں استار لیکگ بیت پیشین کہ ایمانی بلوچستان
ء زربار رودراکی نیمگا ریم سری شہر انت ، چہ ملا قاضی ء
ملا قاسم ء مہیتی و ابجاہ ، منہ ء کہ آہم پاکستان بلوچستان ء زربار
رواڑشتی دنگ ء ریم سری شہر انت ، تہنا بیت ء شش کیلو
میر ء سرا انت ۔

مولوی عبداللہ روابند، ذریں تختگانی ہے، سیم سرین شہر پیشینہ
 ۱۳۰۵ ہجری خورشیدی (۱۹۲۶ عیسوی) قاضی یحییٰ و لوگ و پیداگ
 بوت۔ خدا مرزی اس قاضی یحییٰ و علم و زانت، آئی و حق
 و الفان و آئی و دینداری و بے ریائی و نام و ثوارہ دستیں
 بلوچستان و کند گند و پڑتگت۔ پو وتی جیڑہ و دیساہیانی فیصلہ
 کنائینگ و وتی شریعت و بڑانگ و مردم چہ دور دوریں ہند و دنگاں
 مس پیشینہ و قاضی یحییٰ و پتران آنگنت و پدا ہر دوینگ، پ
 رضا و دجی وتی وتی جاگاہاں پنج و تگت۔

وہیکہ گوندکیں عبداللہ و عمرشش سال و کساس و بوت و
 آئی و زبان پے گپ جنگ و پختہ و اسے لائق بوت کہ لفظ و
 خبران و۔ جڑانی و گیشنت بگت گرا قاضی یحییٰ و گول ایے
 دگہ طاہاں ہور وتی تاپیں پنج ہم وتی کتب و نندارینت و
 اسے پیما عبداللہ و علم فقہ، اصول فقہ، صرف و نحو، منطلق۔
 فلسفہ، ادب، ریاضی، تفسیر، علم باریج، علم کلام و علم بیان،
 داں، موتوف علیہ و کساس و وتی آریں پت و گور و ونت
 و پدا پے ورہ حدیث و دانگ و ۱۳۷۰ ہجری قمری و، کہ اچی
 و رھا دگ گپت۔

مرٹہ منظر العلوم (کھڈہ) و کہ ندرتہ دارالعلوم، دیر ہندوستان
 ویک شاح زانگ بیت، وتی نامی بنشتہ کنائنت و شپ پنج
 ہوداں مت و درس و دانگا کلایش بوت۔ قدیمیں بلوچاں
 گنتا کہ، گلہ، چہ دڑتا کی و پداور انت، یکتے اسے کہ

خدا و آئی و جوانی ذہن و پختگی فکرے . سخااتگ ات و دومی
 اے کہ آدت ہم زحمت کشوک و پے علم و زانت و یادگرگ
 و سک حب و ہر دناک ات پیشکا دو سال و تھا بنال ۱۳۷۲
 بھری قمری و پختہ و ہزار تری دس وانوک و حیثیت و حدیث
 پورہ این دورہ رمی پے جوانی و در برت و ہمو داں آئی و
 پاکندی بوت ۔ "مولوی" و سندی رگیت و چہ کراچی و ملکین
 شہر و مس زریں شہر "پیش" و پنج ترات ۔

واجہ و پورہ این نام "مولوی محمد عبداللہ رواد بند" پیشی
 انت ۔ پے اے خاطر و کر پیشی ایرانی بلوچستان و انت و
 ایران و رواج اش انت کہ ہر ق مردم و باید انت چہ دتی
 نام و ابیدیک فایلی نام SURNAME اے ہم بیت پیشکا واجہ
 و فایلی نام رواد بند ایرنگ بوت کہ اے دت کسکس معنی داریں
 لفظ و بیہ و پہلوی زبان و دو لفظانی مرکب انت ۔ یکتے
 "ردان" و دومی "بد"۔ "ردان" و معنی انت "روح" ۔ تہتا انسانی
 روح بزناں نفس ناطقہ نیکہ حیوان و دوتوتان و جان ۔ چیا کہ
 جان فنا بوت کنت بلے روح فنا بوت کنت و "بد" یا
 "بد" صفت انت کہ آئی و معنی انت واجہ ، داہند یا
 خدا بند کہ اے لفظ چہ نام بزناں اسم و رند کیت ۔ چشکہ
 "سپید" (سپاہ و واجہ یا لشکر و کماندار) "کھب" (کوہ و
 خدا بند یا کوہ و بنیان) "باربد" (بار ، بگدک و رضا و گشت و
 بادشاہ و دربار و ہم گشت کہ حقیقت و دنیانی معنی

یک انت و "باربند" و معنی انت و دربار و مستر "بزراں
 (COURT MINISTER) و "موبد" (موضع و گوند گنگین و مخفف انت و
 "مخ گنت" زرتشتاں و دینی پیشوک و "پیم" و "موبد" و معنی انت "آتش پرستان"
 دینی پیشوکان و "میر" و "اے" و "و" و "مولوی عبداللہ" و "فامیلی
 نام" "روانبد" و معنی انت "روح" و "واہند" یا "انسانی روح
 (فصیح گل) و "پدا بند"۔

آگاں من بگشاں کہ شاعری و پے خاص بلوچی شاعری مولوی
 عبداللہ و آئی و خاندان و یہی مولد انت گڑا اے زدیں گئے
 نیت چیا کہ آئی و پت و پیرک و ناکو و ناکو زانک و
 برات و مردم، درھا پختہ و نامی این شاعر و جبرذات
 بگنت و ہنپتت چشکہ خدا مرزی این ملا بہرام و ملا ابراہیم
 ملا موسی (کہ ہم شعری گنگنت و ہم شعری جگنت) و ہستینان و
 تہا، ملا عبدالمجید روابند و محمد روابند کہ آئی و کترین برت
 انت و ہے ڈولا، ملا محمد نور و مولوی عبدالاحد و ملا درمحمد
 دگہ بازی نے۔ مولوی عبداللہ و پر بگنگین شعران ہرک و کاس
 باز انت و درھا قدیمیں بزراں کلاسیکل رنگ و انت کہ
 گشتر نامی این پہلواناں چشکہ خدا مرزی این ملا نیامت
 زنگیشاہی دلمراد زنگیشاہی و ملا موسی راسکی و ہستیناں، ملا کمال
 و غلام قادر و ملا شہداد و لال بخش پیک و موسی نیامت
 بلند زنگیشاہی و دگہ بازیوں چہ آئی و چاپنگ و بگنت
 ہوں بہایان و گون انت کہ آگاں آیان و چنگ و

نَزَّ آرگ و پُوح گنگ بیت و پدا، مس کتابی رنگے و پاپا
 شنگ گنگ بیت گرم، پے قول مولانا روم جو
 ۵ مثنوی ہفتاد من کاغذ شود

مولوی عبداللہ و ہرچ شعرے کہ گنژدہ و پهلواناں گون انت
 گیشتر صبح و راستیں رنگ و انت و آل پگج اش کترمان
 انت چیا کہ مولوی عبداللہ و چند کہ خدا آئی و جنت نصیب
 کنات، دت حیات بوتگ و، گنژدہ و پهلوانان و، دتی
 شعران ای پہ جوانی و در برائنگ ننت۔ و اج و پر بستگیں
 شعر نیامی طور و پنچصد ششصد برد و دراجین انت بے پنچشیں
 ہم بستنت کہ چہ ہزار و ہزار و دوصد برد و ہم دراج
 تر انت چشکہ "حضرت ابراہیم و حضرت اسماعیل و شعہ
 "یا" حضرت علی و گول کا فراں جنگ و شعر و دگہ۔

مولوی عبداللہ پیشنی علم و زانت و یک، پنچشیں بے گوارڈ
 دور بنیں زسے ات کہ آئی و تھا زانوگری و تہر پے تہر و
 گراں قیمتی ایں دُر و مُردارد شو باز گنگ و دست آرگ
 بوت کنگت۔ چہ بلوچی شاعری و زبان زانتی و اُبید عربی
 فارسی، فقہ، تفسیر، حدیث منطق، فلسفہ و ریاضی و علم و زانتان
 تباہم۔ آ و تی مُق و در دُر و ت ات۔ بید چہ بلوچی و، فارسی و
 عربی زبانانی شاعری و تھا ہم آئی و زبان پنچشیں رچوک ات
 کہ آئی و دُر و دُرین علم و زانتانی تہر پے تہر و
 گرانیں مشکل و دسیا ہی ہم شعر و تھا گیشنگ و بیان

کلتنت چٹکہ - ترازی قلم " کہ آئی و تہا ریاضی و گران و
 ماگیشگیس مشکل و دیاسی مس آسائیں رگے و گیشگیس بگنت۔
 قطعات الذہب " کہ فقہ و مذہب و گر و جلیان و پگش و
 گتوار گنت۔ "عروج الفرائض" کہ اسے کتاب فقہ و گران و گیشگیس
 اڈاندان و آسان و دل و رندوکیں دڑ و ر بندے و
 بیان کنت و "نہر الفایز" کہ "عروج الفرائض" و شرح و تفسیر
 رانت اسے چاہیں کتاب شاعری و آت - چہ راشاں اُپید نثر
 بزردانک (و تہا تجرید التجوید) آت کہ علم تجوید بزاں صحیح اس لفظ و
 چہ دپ و لفظان و راست گشگ و درگگ و آت و آت و
 دگرے " القواعد و الخواص " آت و اسے کتاب " قواعد " بزاں
 گرامر و راست نبیسی و سر آت

بہر و گورانی پیشکندگ و پیشکندگ و مُردگان و بُدانی
 چونڈگ و شاپ و ناشر و ناخوڑگیں کارے و سنی معقد و مراد
 ہم نیک و پاک و مقدسین مُردگان و پشچکاں کپگ رانت
 بلکیس گوں تاریخی حقیقتانی نیمکا دنگوش داری و اسے کت و
 راستیں گپ و جنگ رانت کہ مولوی عبداللہ پیشینی دزدیں رنگان و
 تہا چہ اسلامی تاریخ و بازی عارف و صوفی و فیلسوف و شاعر
 و جسر زانان دیاتر آت چیا کہ حافظ و سعدی و مولانا روم و
 فردوسی و پیمیں میران و ابدمان و مزین نام و تواریخ حکیم و
 شاعر و جمر زانانی پشت و آلا یک ہنچشیں تیکہ جاہے
 بوگ و دنیای حثیت و آیانی دست یک نیک جاہے

دہکتا ہوتا چٹکے حکیم ابوالقاسم بن حسن فردوسی طوسی رات
 کہ داں پڑیں سی سال ء ربا ز جاگاہ ء بنشتہ کر سی ء پینچ سال
 پے شاہنامہ رو چنگ ء نر آزرگ ء پینگ ء شب ء رپ
 زحمت کشت ء دتی چٹائی ہوردگ اسی بہنگت بے ، چہ سلطان غزوی
 غزوی ء نیمکا دتی محنت ء دلیا ہیانی مناسب مزو ء واجب
 ء نرسنگ ء سوب ء پینچس وپروش بوت کہ بھری قمری
 ایں سال ۱۱۴۰ ء چہ اسے کورہ ایں دنیا ء دتی چٹا چیت گنت
 سلطان محمود ء وزیر ابوالعباس فضل بن احمد اسفراہینی ء کہ دت
 ہم فردوسی ء پینیں کٹلیں شیعہ اسے ات ۔ محمود غزوی ء گور
 ابوالقاسم فردوسی ء باز سفارشت کت بے ، پے مزد ء واجب
 ء زسانی گیشی ء بابت ء فردوسی ء ڈگ ء ینمون ہینکا
 باز تنت کہ سلطان محمود ء آلی ء جبر منت نکت ۔ وہیکہ
 فردوسی چہ محمود غزوی ء ٹنگ ء مدت ء دلیکم بوت گروا
 طبرستان ء حاکم سپید شہریار ء گور ء پے دز نکت
 دمانگت کہ دتی شاہنامہ ء ہمانی ء نام ء سرا بکت بے
 آلی ء ہم چہ سلطان محمود ء ٹرس ء فردوسی چہ دتی پتر
 ء کلنت ء زند ترائ وہیکہ احمد بن حسن میمندی ء بازی
 سکین ء کینکاں ، محمود غزوی ء منت کہ شاہنامہ ء پینگ
 عاظر ء ابوالقاسم فردوسی ء مزد ء انام بدت ، آدہی
 آپ چہ سرد سروسنگت چیا کہ نزدوسی بیران بدگت ۔
 حکیم ابوالفتح عمر ابن ابراہیم خیام نیشاپوری کہ بھری قمری

ایں ششمی صدی ء مزن نام ء تواریں ٹانوگرے ات ء آئی ء
 ربتگیں چارودی آن کہ دنیا ء مزن مزمین زبانان ترینگ
 بوتکت ، آئی ء نام مس چارگنڈ جہان ء بگسنگ ، بیہ ء
 شاعرے نبوگ بگیں سکین پچتہ ء ہزاریں استارہاہ
 آروک ء ریاضی زانتے بوتگ ء ایران ء ہنوگیں ہجری
 خورشیدی تقویم (CALENDAR) ہائی ء پیم گنگت کہ آہم چہ
 سلطان جلال الدین بلکشاہ سلجوقی ء دربار ء برکت ء سیر ء آبدان
 ہوتا۔

شیخ مشرف الدین مصلح بن عبداللہ سعدی شیرازی کہ آئی ء
 افضح المتکلمین " ء لقب دیگ بوتگ ، یک جہانگرد ء شہرگلیں
 مردے ات کہ ہجری ایں ہمتی صدی ء دومی نیم ء صلیبی جنگان ء
 وہ ء بندیک ء غلام گنگ بوتگ غلامی ء روچاں آئی ء ۔ پہ
 پشت ء پیم گنگ ء رگل ء مینگ ء پندہ گ ء چانگ گنگ
 ء کار پر ماگ بوتگ ء ہئے نزکاں حلب ء امیر ء چم پہ آئی ء
 کپیت ء جاہ ای کاریت ۔ آ شیخ سعدی ء پہ ہیا گریت ء آت
 کنت ء رندا گوں دتی جگ ء آروس ای دنت ۔ سعدی شیرازی
 چل سال ء کراں ڈہی ء شہرگولی آن رند وہیکہ دتی ہن ء
 بیہ شہر شیراز ء برج تریت ۔ آدہی شیراز ء حاکم ابوبکر بن
 سعد بن ابوبکر زنگی بیت کہ چہ فارس ء اتا بکان ات ء آئی
 شیخ سعدی ء دتی چٹانی سر نزاریں پت ء باز شرف ء عزت

ای دُنت عُو پہ ہے حاطر عُو ہم شیخ مشرف الدین مصلح دُنت
شاعری پُتام (تخلص) عُو دُنتی مہربانیں حاکم عُو نام عُو سہراستدی ایر کنت
ہے وُر عُو حافظ شیرازی عُو ہم

کہ آئی عُو پورہ این نام

شمس الدین محمد حافظ شیرازی ات عُو پہ اے حاطر عُو کہ پگیں

کلام اللہ مجید آئی عُو پہ دل یاد ات۔ آئی عُو دُنتی شاعری پُتام

حافظ ایر کنت عُو رندا حافظ شیرازی عُو "لسان الغیب" عُو "ترجمان سزا"

عُو لقب دیگ بوتنت ، وہیکہ ہجری قمری این سال ۶۲۴ عُو شیخ

جمال الدین ابواسحاق ایجو عُو شیراز گت گمرا آئی عُو دربار عُو

پتر عُو مزین مزین عالم عُو زانتکاریں مردماں چھشکہ قاضی محمد الدین

شیرازی ، قاضی عصفد الدین ایچی عُو شیخ ابن الدین بلیانی عُو حافظ

شیرازی باز ستا ات عُو ساڈا ات عُو گوں لکھی عُو سفارشت

کت کہ شیخ جمال الدین ابواسحاق ایجو آئی عُو گمگ عُو مدت

بکنت عُو دُنتی دربار عُو بداریت - چہ ایجو فاندان عُو بادشاہی عُو

رند وہیکہ آل مظفر عُو فاندان عُو بادشاہی عُو داگ دُنتی دستان

رکپنت گمرا شاہ شجاع عُو شاہ منصور عُو بادشاہی عُو وہاں

ہم حافظ شیرازی آیانی درباری شاعر ات - پہ اے حاطر عُو کہ ،

چہ آل مظفر عُو فاندان عُو بادشاہاں۔ شاہ شجاع عُو شاہ منصور عُو

گوں حافظ شیرازی عُو بے حد عُو بے کس عُو گمگ عُو مدت

گنگت پیشکا آئی عُو دُنتی شعران عُو تہا اے ددیں بادشاہان عُو

تقریف عُو توصیف باز جاگاہ عُو گنگ۔ چھشکہ

سحر زہائفِ غیبم رسید مژدہ بگوش
کہ دورِ شاہ شجاعست می دیر بندش

یا

منظر لطفِ ازل روشنی چشمِ اکل
جامعِ علم و عمل جانِ جهان شاہ شجاع
عرواںِ اسے کس اس و دتی کتہ پادی و پد کناٹینت و
گشیت کہ

ببین و چہرہ حافظہ خدا جدا کند
بز خاک بارگہ کبریای شاہ شجاع
چہ شاہ شجاع و زند و ہیکہ شاہ منصور بادشاہ بیت و حافظ
شیرازی شاہ منصور و درباری شاعر بیت گڑا، آنی و ہم بے کسان
و ساراٹیت و گشیت

زمین دولت منصور شاہی
علم شد حافظ اندر نظم اشعار

یا

رساند رایت منصور بر فلک حافظ
کہ استجا بجناب شہنشاہ آورد

یا اسے شعر کہ گشیت

بیا کہ رایت منصور پادشاہ زید

نوید فتح و بشارت بہر و ماہ رسید

بہ پیمایا، پہ غمخس تبریزی و گنگوک و دل باہنگیس عارف و

شاعر مولانا جلال الدین بلخی (رومی) کہ گئیٹ
ع من ندائم "فَاعِلَاتُنْ فَاعِلَاتُنْ فَاغْلَا"۔

شعر دارم لیک چون آبِ حیات

چہ دتی آپس پت بہا و الدین و نیمگا کہ مات ای سلطان تمہ
خوارزمشاہ و نماسگ ات، سیر و آبادیں شحفے بوتلبے ابراہیم
ادہم و وڑ و دنیا و دنیا و مال و از باب درھا دتی پادان و
چیر و گتال کنت و عرفان و تصوف و طریقت و حقیقت و راہ
ای گپت۔

چہ اسے تاریخی گپان و جنگ و منی مراد کوہ سنگس بزرگان ای جنگ
و آیانی شان و شرف و کم یگک نہ انت بلکیس من لوٹال کہ ادا لے
حقیقی جبر و پدربکنایناں کہ مولوی عبداللہ پیشنی و بے تکہ جاہ و
بے دماغی و بے دلہڈی و بے ذہنگی و تہنا گوں دتی چند و
حب و ہڈوناک و دتی باسکانی زور و قدرت و، و ت و گوں
تکھیں ماتی گلزمین و شہد و شکس بلوچی زبان و شاعری و جبر زانی
و ہور، پے علم و ادب و فلسفہ و ریاضی و فرقہ و عرفان و
تصوف و ہتا بزر و بلندیں مقام و جاگاہ و رسیگت
کہ باز کم مردم آجاہ و سربوت کنت و آہم گوں ہورک و گلگیس
دستان و بے دلہڈی و دماغی و بلکیس من چشیں ملکہ و جہ
منہد بیگ و سوب و پے آٹ و بازیں اڈاند و دساھی
مہم چہ سرکار و نیمگا ہم کنگ بوکنت دانکہ آ دلپردش و
دیکیم ببیت بے آٹ و، چہ حق و تیکس کشک و دتی پاد

گنیزیت آنت ء مروتی مکایان در دژ ء دت ء بانگ آت
 و دیگر مردم مولی عبداللہ پیشنی ء جند ء دپ کینکت ء آت
 در زند در دژ ء نہہندان ای دینگنت گرا اے خبر ء گیشنگ
 پے آئی ء سگ مشکل ء گمان بوگت کہ مروتی عبداللہ ء کام
 راه ء سرک ء دہر بر بلیکیت - چسین ڈہین ء مزن نام ء
 تواریں مردم ء گوں چسین سادگی ء درویشی ء باز کم پیداگ
 بیت روتی آدہیں پت قاصی یحیٰ ء پیمای مولی عبداللہ پیشنی ہم
 بے شان ء مرادار ء سکیں دست پہنچ ء نان دے ایں شخصے
 ات کہ میں پیشن ء آئی ء لوگ مدام چہ مرید ء شاگردان ء
 بلوچستان ء سکند ء دسکائی رگوز ء جہانان پے ات - حکومتی منصب
 یا سردار ء راج ستریا عامین رگوز ء نیزگار آئی ء دیوان ء
 یگیں پے زندگی ء سیرانشگنت ء ہرچے دسگت دارگت راش -
 مولی عبداللہ پیشنی چار دند ء پے سچ کعبہ اللہ ء دیدار ء
 شرفدار بونگ ات - یک برے ہامسال ات کہ بنا ء ننگ ء
 تہذیب آسے مان گپت ء بازیں جھوک ء مردے سگ ء پینتنت
 ء بے کہا میں گدانے من گپت ء پڑ بوخت - پہ قیامت ء دروغ
 ء نفسا نفسی ء آسولم ء مولی عبداللہ ء یک دراجین ء مرنیں
 شعرے پر بنگ کہ آئی ء یک یک بر دے چو گوند لیں سیکارچ
 مردم ء جگہ بندان ء سیمان کنت ء دل ء زہرگ ء ترکیت
 ۱۲۰۸ ہجری قمری ء خانہ کعبہ ء دریں رسول ء حدیرہ ء
 زیارت آئی ء زندگی ء آجری سچ ات کہ پچ ترک ء

وہد ء من قطر ء حدودات ء موٹل ء ڈیک ء عارثہ ء
 شہید بوت اے روتج یکشنبہ ۱۶ ار مرداد ماہ ۱۳۶۷ ہجری
 خورشیدی برابر گوں ۱۹۸۸ عیسوی ات - گوں پیکس
 زلے ء خدا ء لوگ ء زیارت ء شکت ء بستکیں دے ء
 آئی ء روح خدا ء گور ء سربوت -

مولوی عبداللہ پیشنی تہنا ڈرستیں بلوچستان ء مستری نقیبہ
 قاضی نہ ات بلیس گوں کردستان ء آذر بائیجان ء بیرجنڈہ
 تربت جام ء ہور پیکس ایران ء سنی مذہب ء منوکانی مفسی اعظم
 ات - آسکیں کم خبر ء باز فکر کنوکیں شخصے ات کہ زند ای حضور
 اکرم ء رہندان ء سرا ات ء سوچنی دیکے ء کساس ء ہم
 چہ سنت محمدی ء نیکزنگت - چیز کے سال پیر و بدیکہ من ہے
 مکران ء شعر ء راست رنیتی ء اسے بابت ء دگر پت ء
 پول ء حاطر ء پیشن ء آئی ء لوگ ء مستگان ء چہ آئی ء
 دز بندی گنگت رضا بدنت کہ من گوں وتی شیگر (CAMERA)
 ء چہ آئی ء ایک یادکاریں شینے بزاں عکسے بگراں آئی ء نہ
 منبت ء گشت کہ " اسے کار پر نام ء تواری ء جکینگ ء
 انت ء تو لوٹے آئی ء کتاب ء تھا چاپ بکنے کہ مشہوری ء حاطر
 انت نینکہ دیتی فرضے بلے پر حج ء گذرنامہ (PASSPORT) ء
 اسے پیمیں دگر کاراں عکس ء گرگ ناجائز نہ انت کہ حکومتانی
 لازمی رہند انت -

مولوی عبداللہ پیشنی ء ادین ء مذہب ء کارانی رایتیں

رواج دیگہ عاطر ء سالانی سال انت کہ ۔ مدرٹہ تعلیم الفرقان ء
 نام ء مس پیشن ء یک دینی مدرسہ اسے پنج گنگ کہ چہ ڈرستیں
 بلوچستان ء کڈ کڈ ء بلوچیں طالب ء مکتبی شب ء رواج ہوں
 لنگ ء پائیں نیکراہ اسلام ء علم ء زانت یادگر انت ۔
 مولوی عبداللہ تہنا فقیہہ ء قاضی ء مفتی ء عان ء
 صوفی اسے نہ ات بگیس نکیں قوم دست ء بلوچ راج
 ہ مزین ہمدرد ء نیکو ہے ات ء دلی لٹگت کہ بلوچ
 قوم مس دنیا ء ہرزح کڈ ء دنگ ء کہ ہستنت ہما دتی پیش
 شان ء شرف ء مرا ء منگہ ء نرسی ء سرمایاری ء
 نام ء توار ء پداس دستاں بیاریت ء ، چہ مرد چگیس
 بلوچانی ، دت مس دتی جیڑہ ء ناتپاکی ، دتوہی ء برات گشی
 بغض ء خد ، کست ء کینگ دتل دلپستی گلپی مودی
 ء اسے دگہ ناشری آں ، آئی ء دل ء دت گتگت کہ
 اسے حقیقت ۔ چہ آئی ء ہے مکران ء شعر ء پیدار انت ۔
 چونائیسے نکھیں ماتی وطن ء لیج ء نیلبوئیں زر ء ہا
 کر کینکانی پنج ء کاس زانگ بوت نکنت کہ چنکر انت
 ء پدا اسے لک ء کردہانی تہا چشیں کر کینک باز کم انت
 کہ " مروارد رود ، بہنت ۔ بلے زدیں تحکانی شہر پیشن ، چہ گلزین
 بلوچستان ء ہما بگواز ء دور نہیں دریا آن رانت ء گوہر قیمتی
 این کر کینکان ء چشیں سرچک ء بجا ہے کہ چہ آئی ء جہاکیاں
 در کتگیس ہرزح کر کینک ء تہا بازی ہورت ء ڈگیس ڈر ء

مردارو پيداگ بونگ ءِ همنون هم هست اُنت۔
جبر ءِ گوئد گران ءِ نند آرگی جاگاہ ءِ گشال کہ مودی
عبداللہ پيشنی ءِ پرستگين گران ءِ شعر حقيقت ءِ :-

بلوچستان ءِ زيبائين دروشم ءِ دشنامين سيل ءِ نزارگے
کہ مردم ءِ ، چه کھيس ماتی گلزمين ءِ ريگ بکے ءِ پٹ ءِ دن،
زمين ءِ ڈگار، کوه ءِ تار، درچک ءِ دار، کور ءِ پيل ءِ شوبه گال
آشنا ءِ معلومدار کنت۔

• چه مردمانی زند ءِ رهند ءِ لاپ ءِ شومان ءِ پيم ءِ رهار ءِ
در ءِ وسيله آن سرکچ دنت۔

• بلوچستان ءِ کشاری ءِ زمينی ءِ زری پيداواران ءِ بابت ءِ
معلومداری دنت۔

• ملک ءِ رنگی، لوگی ءِ هورين صنعتان ءِ سوہواي ءِ سپه داری ءِ
زيبستاکی آن پدّر کنائنت۔

• بلوچ راج ءِ کونہن ءِ قديمين ءِ سوب مندين دود ءِ ربيگ ءِ
پيل ءِ عادتان ءِ پيش داريت۔

• شير ءِ مزارانی بن ءِ بهي ڈيهہ ءِ ڈکار ءِ "گردن کش اين
نام آداران ءِ شيرتمتيس سلطان پلان" ءِ ترانگ ءِ پترمينت ءِ
نہرين جوزگان بوزانز دنت۔

• "گل کندگين مہ پکيدان" ءِ "لجانی نازين کوتران" ءِ دروہی ءِ
دنت کہ بکيس راج پڑوت بيئت۔

• بلوچ قوم ءِ ميش ءِ پوست ءِ تہا بد پيليس گرگ ءِ "غدار ءِ

شوہن ناشران ء "دُزءُ اُردج ء لُدُراں" چہ ، دت ء پُہرنگ
سکین دنت -

و پیشگیں بلوچانی دِلشکی ، بیکوئی ، ہمتپاکی ء بڑاسداری ء
ہنڈگیں بلوچانی دت واہی ، دت گلائی گت ء کینگ ء دت
س دتی ناتیپاکی ء ، بش بش وارت ء گشیت ۛ

باریں بلوچ چوہنگ
حیران ء شکت گنگ

و کورہ این دنیا ء ہدار کائیں زند ء جو انیں کرد ء کار وابدمان
ء چش ماریت کہ ۛ

دنیا نہ ادشیت یک قرار

مانیت حکایت یادگار

و بلوچی ء شہد ء شکلیں زبان د اِصلین ء بیہی لفظ ء
لغان ء ہنچشیں زرنے کہ چہ گار ء اندیمین تہرپہ تہریں گراں قیمتی
این لال ء آکوت ء دز ء مردارد ء شدراں ، پڑ ء سرپرچ
انت -

و ء بلوچستان د ہزار دُرگیں تارمنج ء یک ہنچشیں بازومیں
آدیکی کہ آئی ء ہرہج شکلی ء مردم ء ، بلوچ ، بلوچی ء
بلوچتان د یک دگر دُرین ء دگر تہریں ، شینے گنگ ء کیت
ء مردم د دل چہ آئی ء چارگ ء سیل ء نداگ ء پڑ
سیرنیت -

نوں ، اے شا ء اے ہم - کران د شعر

مکران و شعر

پہر بندک : واجہ مولوی عبداللہ رَوَانِدُ پِشَنی

۱- وِشِیں وِطْنِ مئے مَکْرَانِ

۲- دَامِ رِبَاتِے کَا مَسْرَانِ

۳- آبَادِ ءُ سَبْزِ ءُ مِیْزْرَانِ

۴- ہرِ وَقْتِ کَہ تِیْ نَامِ ءُ گْرَانِ

۵- تِیْ بُو چُو مَسْکِ ءُ بَیْتِ زُرْآنِ

۶- تِیْ دِجِیْسِ گِٹِ ءُ گْرَانِ

۷- سِیْہِ بِنْدِ ءُ سَبْزِی رِہْتِہْرَانِ

۸- گِپِ جَنَنْتِ گُوں جِہْبْرَانِ

۹- تِیْ سَرِ شَمِ ءُ دَرَنْگِ ءُ دَرَانِ

۱۰- دَرِ ءُ صِیَادِی سَنْگْرَانِ

- ۱۱ - تھی گلگ و تھی آپسراں
- ۱۲ - سبزی گوٹنگ گوں زامراں
- ۱۳ - خوشبو ترانت از زعفران
- ۱۴ - کوٹنگ گوں شیر کبیس تراناں
- ۱۵ - گوردپ گوں دازو کیلہاں
- ۱۶ - تھی کوچنگ و تھی کھچراں
- ۱۷ - داپنچ گوں شمس و گلپسراں
- ۱۸ - اشکاں مشیر و پمپسراں
- ۱۹ - زردپل گوں زردیں کبیراں
- ۲۰ - گره پنخین پنج انت چو سپراں
- ۲۱ - دودلگ گوں زیم و اسپراں
- ۲۲ - سولیس کبیر گوں شنگراں
- ۲۳ - مگلر و گلیر و کوزاں
- ۲۴ - شیریں ترانت از شنگراں
- ۲۵ - کینگ چو نیلیں خیراں

- ۲۶- گواش ءو گیاہیں کور سہراں
 ۲۷- وں گوں شکر تائیں براں
 ۲۸- پر ماش ءو ماش گوں باجراں
 ۲۹- چہنت ءو سائنت لاغراں
 ۳۰- گوروم گوں بگ ءو باہراں
 ۳۱- کرپاس گوں سیاہیں سہراں
 ۳۲- جوہان گوں وند ءو بوہراں
 ۳۳- مران ءو سئنت بے کران
 ۳۴- داند رانت سخاوت گہراں
 ۳۵- پیر بخش ءو حاتم دروراں
 ۳۶- بہر کنت گواپ ءو گوراں
 ۳۷- رعیدرانت پہ بریکبے داک
 ۳۸- جو پاک پٹے بے بندلاں
 ۳۹- برنج رون مرہے شاہگراں
 ۴۰- نشتا دنی چو گونراں

- ۱۴- دستور دنت پے چاکراں
- ۴۲- گشت پے سرائے گران
- ۴۳- گرہ آمانی چیرا تشران
- ۴۴- پنڈوک مس گوہ اپاں پیکران
- ۴۵- داس رون ءو شامیک گران
- ۴۶- ہوش چنت کرے ءو گوہ راں
- ۴۷- کٹ کنت چو تاجراں
- ۴۸- کندت گوں ذالال اندراں
- ۴۹- لاپ ءو دریں جت امبراں
- ۵۰- پنج گوں گرگت ءو کوکراں
- ۵۱- گرگوہنگ گوں گرانیں سرباں
- ۵۲- ڈرپیتا پنج ءو زمیں پیمراں
- ۵۳- روکیں گترانگ چو انگراں
- ۵۴- ہامین گوں پتیس پستراں
- ۵۵- بانجگ ای بہرانت بزگران

- انسان ءُ مُرغ ءُ رتھراں -۵۶
- گنجے پہ وار ءُ لنگراں -۵۷
- کاینٹ ءُ نذنت شہر گوراں -۵۸
- بذنت برنگ ءُ کاپراں -۵۹
- لنجیں شکر گوں دنگراں -۶۰
- سیرانت عزیز چو میجر اں -۶۱
- سند گوہ اپ گوں جاگ بلراں -۶۲
- رمب ءُ اداپک ءُ الگراں -۶۳
- گپ رانت گہیں خوش محفراں ۶۴
- تئی سو ہویں صنعت گراں -۶۵
- وش محفلیں دیوان براں -۶۶
- سینی شلیت گوں سائراں ۶۷
- کٹو گوں گردیں چہراں -۶۸
- دہقان گوں تور عثیک دران -۶۹
- برزیں گڑیلانی سیران ۷۰

- ۷۱- گورشان چو شینگی مکران
- ۷۲- ایومد چومار ء شیب گران
- ۷۳- دیوان کتگ آزادوران
- ۷۴- پونچسن چومور ء سرسران
- ۷۵- پات ء کپات ء کبیران
- ۷۶- لوریک گول پیہہ ء مبران
- ۷۷- مولد گول نازینک ء سران
- ۷۸- طیبک گول دہل ء دکران
- ۷۹- ناچی گول صوت ء زمیران
- ۸۰- شادہ گتگ روش آوران
- ۸۱- نجیس تیاب ء بندران
- ۸۲- دریا گول داد ء کلڑان
-
- ۸۲- بوجیک گول لوہیں نگران
- ۱۴- ذل کنت پاسبجران
- ۸۵- چو گونا ماہی گران

- ۸۶- کائنت چه نیلَبُونِیْسِ زِراں
- ۸۷- ساژم ءُ تِلْکَلْمِ ءُ لَوْحِ سِراں
- ۸۸- کاشک گوں و شیس کو بگراں
- ۸۹- گور گوں مزن کالکِیسِ کِراں
- ۹۰- دِلسوکِ بِنْتِ خِرا خوراں
- ۹۱- زیدِ ءُ چِراغِیْسِ سَوْلَدِراں
- ۹۲- کَرِیْشِکِ گوں کاشِ ءُ کُلْدِراں
- ۹۳- بَگِ گوں نَلْدِیْسِ هِشْتِراں
- ۹۴- بَرِیْ قَلْمِ گُوشِیْسِ حِراں
- ۹۵- اَسِپِ ءُ مِزارِیْ کَرِیْ هِبرِاں
- ۹۶- بَزْگَلِ گوں مِیْشِ ءُ مِیْهَرِاں
- ۹۷- فِهْرِیْ گوں پُلِ ءُ پا کَرِاں
- ۹۸- لَیْزِہِ گوں بَیْیِ باہِرِاں
- ۹۹- دُاچِیْ گوں بَیْ گُومِیْسِ جِراں
- ۱۰۰- کائنت چه جیدِ ءُ زَنْزِراں

- ۱۰۱۔ پُراپ گول ٹاب ءِ ٲاہراں
- ۱۰۲۔ گامیش گول دیہی دُورِاں
- ۱۰۳۔ سانڈ چو ہما حبانا وراں
- ۱۰۴۔ ناہنجھیں کار پگراں
- ۱۰۵۔ گوننت شریک ءِ نوکراں
- ۱۰۶۔ جاگنت مام تئی جھمبھراں
- ۱۰۷۔ تئی سر بکندیں ہستراں
- ۱۰۸۔ راج ءِ کماشیں سروراں
- ۱۰۹۔ گردن کشیں نام آوراں
- ۱۱۰۔ صاحب دلیں دین پروراں
- ۱۱۱۔ شیر ہمتیں سلطان پراں
- ۱۱۲۔ تئی ماں میا تکیں گنگراں
- ۱۱۳۔ جنگول ءِ سرکوہ میس نراں
- ۱۱۴۔ نوجوان گول شیری ٹیپراں
- ۱۱۵۔ برا نرگزنت چو اشکراں

- ۱۱۶ - پُشتا بکنزنت طُکرا آں
- ۱۱۷ - تئی مہر بانیں مآدراں
- ۱۱۸ - شیر دینت شیر گلہراں
- ۱۱۹ - بلیس کینت پوچے گرڈاں
- ۱۲۰ - بخشنت سراں پے برآدراں
- ۱۲۱ - تئی مہر لقائیں دختراں
- ۱۲۲ - آہو رواجیں درُ گلوراں
- ۱۲۳ - پاکنت چو آپی گوہراں
- ۱۲۴ - چیرا نت چہ چشم اُختراں
- ۱۲۵ - گل گندگیں مہر پیگراں
- ۱۲۶ - بجانا نازیں کو تراں
- ۱۲۷ - دُشس چاملیں منجو سراں
- ۱۲۸ - پشک ءو سُرگی ءو چادران
- ۱۲۹ - نگو گوں زریں زیوراں
- ۱۳۰ - بیگان ءو درُ نزننت عنطراں

۱۳۱- مِسْکُ وُ زَبَادُ وُ غُنْبَرَان

۱۳۲- عِبْدِشْ کُ گُ شُوہِرَان

۱۳۳- مَوْرے زُ دُ کَیْتِ مَآ پَرَان

۱۳۴- اَمے مَکْرَان اَمے مَکْرَان

۱۳۵- دَائِمُ پَہ تَمی یَا دُ وُ زُرَان

۱۳۶- تَمی مَقْ نَزَانَتِ مَآ بَزَنْدَرَان

۱۳۷- وَصِیْفَتِ گُنَاں دَاں دُومِ بَرَان

۱۳۸- پَہِیْرُ مَبَا تَہِ رَیْمُکْرَان

۱۳۹- دُنْیَا وُ قَبْرِی مَسْرُفَرَان

۱۴۰- کَرْدُونِ وُ کَلْتِ وُ چَکْرَان

۱۴۱- تَمَآجِ مَبَا تَہِ پَہِ بَرَان

۱۴۲- چَمُّ دَارِ بَرِ دَسْتِ رِیْمِکْرَان

۱۴۳- سَوَاحِ بَے اِمْتَبَارِی مَکْرَان

۱۴۴- فَعْدَارُ وُ شُوْمَیْسِ نَآ شَرَان

۱۴۵- ہمراہ مہیے تا دیکھران

۱۴۶- دُڑو اڑوچو لندران

۱۴۷- شیطان ۽ بیل ۽ یادوران

۱۴۸- بے مادر ۽ بے خواہران

۱۴۹- لُچ ۽ لونگ ۽ کوفران

۱۵۰- بے زانگیں نا باوران

۱۵۱- شینت تئی نام ۽ مس پُران

۱۵۲- تئی صاحبی گپ و تران

۱۵۳- نقش انت من کہیں دپُران

۱۵۴- گوشت گشوکیں شاعران

۱۵۵- ٲنگت مس کند و کشوران

۱۵۶- جی مئی وئی ملک کہیں

۱۵۷- میریں بلوچانی وطن

۱۵۸- رشک یمن داغ ختن

۱۵۹- دوستے بے نزدیک من

۱۶۰ - ہچو کہ ساه اندر بدن

۱۶۱ - پر مئے دل ءِ مثل چمن

۱۶۲ - تئی ڈوک ءِ ڈل دُرِ عدن

۱۶۳ - گز ءِ کسر سَرُو ءِ سمن

۱۶۴ - زبیرک چو شاخ نَسرن

۱۶۵ - بیا تو بکن گوں ما سخن

۱۶۶ - آگو سَتگیں گپاں بجن

۱۶۷ - دل چو زبر ءِ بیت موجدن

۱۶۸ - تئی پارگیں ورنہ کجمن

۱۶۹ - دریا دل ءِ لشکر شکمن

۱۷۰ - کوہی پلنگ ءِ سگر گدن

۱۷۱ - شاہین ءِ تاجدارین بدن

۱۷۲ - از گردش دہر دورنگ

۱۷۳ - شت از جہان ءِ نام و رنگ

دُنیا مَجِّ عُو تَارِیْکِ عُو شِیْکِ -۱۷۴

زُرْیْکِ بَدَاں رَسْمِ فَرَنْکِ -۱۷۵

سَرُ بَرَنْکَا تَرَا نَت مَنکِ -۱۷۶

بے رِیشِ عُو ٹاپِ ایں لُونکِ -۱۷۷

کِپْتِکِ چہ شَاکَاں پَر پَلَنکِ -۱۷۸

پَر دَشْتِکِ عَنَاں شِیْرَانِی وَنکِ -۱۷۹

تَشُو مِیْنِ شِکَا لَاں کُت دَرَنْکِ -۱۸۰

دَمَال کُنْت رُو بَاہِ کُنکِ ۹۸۱

مَرْتِنْت مَس دَرِیَا عُو نَهِنکِ ۱۸۲

کَرَا کِیْت پُکُلُ بَر قَصْدِ جَنکِ ۱۸۳

رَتکُنْت چہ بَاتَرَاں بَالِ عُو چِنکِ ۱۸۴

جُو شِ جَنَنْت کَا نِکَشِکُ کُنکِ ۱۸۵

دُنیا فَرِیْبِ عُو پُو شِ شِکِ ۱۸۶

مِہرُ عُو وَفَا مَرْدَاں شِ شِکِ ۱۸۷

لُجِ عُو حِیَا عُو بَالِ کُنکِ ۱۸۸

- ۱۸۹- و ت سیادی و قرن و جنگ
- ۱۹۰- رشنگ چه برزا چنگ
- ۱۹۱- دنیا و نوبت گنگ
- ۱۹۲- باری کبوتج چو پیتک
- ۱۹۳- خیران و حشکنت گنگ
- ۱۹۴- پشت کنز کالی هیتک
- ۱۹۵- پتکینک اسی قوم و چنگ
- ۱۹۶- حیف انت که شت نام نکو
- ۱۹۷- ننگ و مرا و آبرو
- ۱۹۸- نازین گلانی رنگ و بو
- ۱۹۹- ننگ انت په دور و کج و جو
- ۲۰۰- جنگ جنت شومس کسو
- ۲۰۱- چشم وفا از وی مجو
- ۲۰۲- دنیا شنگ بود و رجا
- ۲۰۳- گپنگ جهان دز و مجا

- ۲۰۴- مپری بلوچ بوئنت کجا
 ۲۰۵- باہوٹ ۽ ۽ ستر بوئنت بجا
 ۲۰۶- گواہ انت ہگت باگا رء جا
 ۲۰۷- مریگ بلوچ ننگ ۽ لجا
 ۲۰۸- سنگین دل ۽ ماسے دجا
 ۲۰۹- نالائقیں گردن کجا
 ۲۱۰- نیستی دل ۽ خوف ۽ رجا
 ۲۱۱- مالی زبان انت گج گجا
 ۲۱۲- ریش انت چولاگ ۽ سرنج
 ۲۱۳- ہر جا چو زوم ۽ جنت اتجا

- ۲۱۴- مرتت میار جلیں ملوگ
 ۲۱۵- راجانی تران تو سیس سروک
 ۲۱۶- رفتن بزیر حاک ۽ ڈوک
 ۲۱۷- منتت نزا تکاریں گنوگ

- ۲۱۸- ایرِ ریمکھ چھتیں کانسلوک
- ۲۱۹- پرمال ء دنیا ء ہدوک
- ۲۲۰- ٹنگ ء دغا باز ء مپوک
- ۲۲۱- گسوک ء دزوک ء وروک
- ۲۲۲- ہمسائنگ ء تام ء بروک
- ۲۲۳- چوپاچن ء مست ء گنوک
- ۲۲۴- لاپ ء غلام انت مثل گوک
- ۲۲۵- دنیا چو استین ء شلوک
- ۲۲۶- جنت ء گوگزیت مثل گردک
- ۲۲۷- رہ تھی سترک انت مثل جوک
- ۲۲۸- زیت کن و تا بند ء بموک
- ۲۲۹- رنت ء مشیت تھم ء کشوک

- ۲۳۰- دنیا فریب ء لاب گنت
- ۱۳۱- سر روچ پہ رنگے داب گنت

- لُشَاں رَجِیْتِ عُتَابِ كُنْت - ۲۳۲
- زَلْفَاں پَہ گَرُو ہنْ عُوْتَابِ كُنْت - ۲۳۳
- مَكْرُو ہُسْرُ ہَرَبَابِ كُنْت - ۲۳۴
- حِیْدَہ پَہ شِیْخِ عُوْتَابِ كُنْت - ۲۳۵
- زُہْرَاں چُو مِثْلِ آبِ كُنْت - ۲۳۶
- پِشِیْتِ شَرَابِ نَابِ كُنْت - ۲۳۷
- مَرْدُو پَہ مَنْتَرُو آبِ كُنْت - ۲۳۸
- لُجُجُ عُو تَہْرَاہِی عَزَقَابِ كُنْت - ۲۳۹

- دُنْیَا مُقَامِ رِعْبَرْتِ رَانْت - ۲۴۰
- رَاہِ زَنْدَگِی پَہ نُوذِبْتِ رَانْت - ۲۴۱
- مَزْدُمِ رَادَاؤُرِ غَزَبْتِ رَانْت - ۲۴۲
- أَصْلِی وَطْنِ مِئِی جَبْتِ رَانْت - ۲۴۳
- پُرُ اَز ہِزَارَانِ نَعْمْتِ رَانْت - ۲۴۴
- بِکَجَبْتِ ہَمُو دَاں رَاہْتِ رَانْت - ۲۴۵

- ۲۴۶ دایم پے عیش و عشرت انت
- ۲۴۷ جنت سراسر رحمت انت
- ۲۴۸ پرور دگار و دعوت انت
- ۲۴۹ نور و سرور و فرحت انت
- ۲۵۰ حورانی گپ و خلوت انت
- ۲۵۱ قصر و کلات و دولت انت
- ۲۵۲ شہ جو و باغ و ملک انت
- ۲۵۳ پاکیں شراب و شربت انت
- ۲۵۴ جو آئیں باس زینت انت
- ۲۵۵ رت جیل و رویت انت
- ۲۵۶ پیغمبرانی زیارت انت
-
- ۲۵۷ بیلاں بلے کہ لذت انت
- ۲۵۸ حرکت کنیت کہ برکت انت
- ۲۵۹ کوشش شمارا گوں و ت انت
- ۲۶۰ ہنوں شمارا فرصت انت

- ۲۶۱- تخم کار و شریعت رات
- ۲۶۲- جنت اگر پہ قیمت رات
- ۲۶۳- پروردگار و منت رات
- ۲۶۴- ما جب پہ کار و خدمت رات
- ۲۶۵- نیکی بہشت و قیمت رات
- ۲۶۶- قرآن حداء و محبت رات
- ۲۶۷- آ کہ نماز و محبت رات
- ۲۶۸- پابند راہ شریعت رات
- ۲۶۹- فرمان برات و عہد رات
- ۲۷۰- مشغول فرض و سنت رات
- ۲۷۱- میرات و ذکر و طاعت رات
- ۲۷۲- کار شرکن و نیک نیت رات
- ۲۷۳- جاگاہی پاکس جنت رات
- ۲۷۴- اودا پہ عزت و حرمت رات
- ۲۷۵- بے رنج و درو و علت رات

- ۲۷۶- ایمن چہ مرگ ءو محنتِ انت
- ۲۷۷- ایمان ءو شاخِ اسی غیرتِ انت
- ۲۷۸- بے غیرتِ ءو صد لعنتِ انت
- ۲۷۹- دایم گول بُراتِ ءو گنتِ انت
- ۲۸۰- کاری فسادِ ءو شدتِ انت
- ۲۸۱- دروغِ ءو فریبِ ءو تہمتِ انت
- ۲۸۲- سیتِ ءو رباعِ ءو رشوتِ انت
- ۲۸۳- مت از شرابِ شہوتِ انت
- ۲۸۴- کپتگِ بہ خوابِ غفلتِ انت
- ۲۸۵- شیطانِ ءو خالصیِ نکتِ انت
- ۲۸۶- بے مذہبِ ءو بدعادتِ انت
- ۲۸۷- آئی ءو مثالِ چو دولتِ انت
- ۲۸۸- ربِ ءو گوہِ را بے عزتِ انت
- ۲۸۹- پنچو حرعِ در ذلتِ انت
- ۲۹۰- رسوا ءو شرعِ شہرتِ انت

- ۲۹۱ مُردارِ عُوَسَلِّ عُوَسَلَّتْ رَانَتْ
- ۲۹۲ اَنْدَرِ عَذَابِ عُوَزَحَمَتْ رَانَتْ
- ۲۹۳ - مُرْدَاں شُرَا رَا مَهَلَّتْ رَانَتْ
- ۲۹۴ - سَهْمَتْ كَهْنَتْ كَه هَنْگَتْ رَانَتْ
- ۲۹۵ - مِرْكَارِ پَرِ بُودِ عُوَسَهْمَتْ رَانَتْ
- ۲۹۶ - تَهِنَا عُدَابِ لَی حَاجَبَتْ رَانَتْ
- ۲۹۷ - بَخْشَنْدَه عُوَسَا قَدْرَتْ رَانَتْ

- ۲۹۸ جَامِی مَكْنُ كُفْتِ عُوَسَا كُذَارِ
- ۲۹۹ - بَے كُفْتِ نِیْنِ یُورِ عُوَسَا بَدَارِ
- ۳۰۰ - گُرَاں قِیْمَتِیْنِ گَالَاں كُگُوَارِ
- ۳۰۱ - شَتُّ اَرِ جِهَانِ عُوَسَا اَعْتِبَارِ
- ۳۰۲ - لَفْظِ دَپِ عُوَسَا قَوْلِ عُوَسَا قَرَارِ
- ۳۰۳ - اِسْلَامِ عُوَسَا قَاوُزِ عُوَسَا شَعَارِ
- ۳۰۴ - سَهْمَاكِ عُوَسَا بِنْدِ عُوَسَا مِیَارِ

- ۳۰۵ - بے حاصل رانت دہرے کِٹار
- ۳۰۶ - گشتیت دیار سوچیں کوآر
- ۳۰۷ - پیمرنگنت باغ و بہار
- ۳۰۸ - سوگنت گناہاں درچکٹ دار
- ۳۰۹ - ویرانگنت ملک و دیار
- ۳۱۰ - دنیاچہ ظلم و بروت تہار
- ۳۱۱ - دُتاز و مچ و گرد و غبار
- ۳۱۲ - نوکیر علامت آشکار
- ۳۱۳ - بیگانگ انت ترو و نثار
- ۳۱۴ - ہمیشہ ایں برات و گھار
- ۳۱۵ - چک چہ پت و مات و نزار
- ۳۱۶ - مرد از جن و بونگ بشار
- ۳۱۷ - ذال و پیت مرد و مہار
- ۳۱۸ - وارث پر دعویٰ و تیار
- ۳۱۹ - سانگ بند چہ دور و بنگ زار

- جابل چہ دین عو برکنار - ۳۲۰
- شیطان ری پرگ بوٹ سوار - ۳۲۱
- برچے کنے گو آنک عو نوآر - ۳۲۲
- چک نخت آنا بکار ۳۲۳
- دنیانہ اوشیت یک قرار - ۳۲۴
- ماینیت حکایت یادگار - ۳۲۵

== کُت ==

مکران شعری لفظ

- ۱- (اے) مکران! مئے دشین (عز شہد عز شکین عز مکشیں ماتی) وطن
- ۲- (تو) دائم کامران (عز سوب مند) باتے
- ۳- (مئے دما انت کہ تو مدام) بزر عز آباد عز (دش آپ عز مینران) باتے
- ۴- ہر وقت کہ (من چہ ڈپ) (عز تئی نام عز گراں)
- ۵- (تئی نام عز ہے گوات عز سوب عز کہ) چہ مخی ڈپ عز درکت) چومک (عز زباد) عز تئی (دشیں) بو، (مس چاریں کنڈاں) زدان (عز دینگ عز تالان) بیت۔
- ۶- (عز ہریج ہند عز جاہودنگے عز کہ تئی نام پر انت) اے بے سار گنوکیں دشیں بو ہما دمان عز آڈرستیں ہند عز دنگان عز دتی پیچک عز پٹائیت عز پے خاص (.....)
- ۷- (تئی ہما) شییہ بند راین کوہاں کہ پے ڈوے عز ید عز کتار انت) عز (ہما) تہراں (کہ جو) سبزیں (مخل) عز انت عز یک کر عز پنجش بر عز بلند انت کہ آسمان

گنگ و ...

۸- گوں جَمبرَاں گپَ جَنّت رِ گوں مَاه وُ اِشَارَاں مُنّت
(سُنّت اُنّت)

۹- تِئِ سُرَشْم وُ (کوهانِ مُنْکَان وُ هَمَا) دُرَنگ وُ رُبُرِزِی دُمکَاں
کَ دُمک بِنّت وُ مَرَدَم مَان کَايِنّت وُ دَد کوهانِ وُ مِیَا نَمِیْن
هَمَا مَزَن رَاه وُ) دَرَان رِ رِ هَمَا

۱۰- (تِئِ کوهانِ هَمَا) دَر وُ رِ مَزَن دُگَان وُ هَمَا کَ اَپ وُ رِ مَبگ
وُ هَار وُ مَلگ وُ سَوَب وُ پِیْم بُو مَنگنّت وُ هَمَا) صِیَادِی
سَنگَرَان رِ وُ پَنَاه بِنگ وُ جَا کَالَاں کَ رِ شکارِ گَنوُک دَت وُ
چَ صِیْد وُ شکارِ دِچِیرِ پِیْتِیْت

۱۱- تِئِ نَهگ وُ (کوهانِ گَنگَانِ هَمَا گُونْدِ کِیْس مِیگَاں کَ اَپ وُ چَمکَانِ
کَش وُ اُنّت) تِئِ اَپِسِرَان رِ وُ هَمَا دُمکَاں کَ کَارِدَان وُ
شَوَانگ گوں دَتِ رَنگ وُ ، پِ اَپ وُ دَار اُنّت

۱۲- (تِئِ) سُبُرِی گُونبَک «گُونْدِ کِیْس دُچکَاں کَ پِ اِنسَان وُ
"جول" وُ نَادِرَاهِی وُ حَر وُ دَر بَاد" وُ نَا جَوْرِی وُ بَک وُ
بِیْت اُنّت) گوں رِ شَتکِیْس تَمَارَان وُ نِیَام وُ رُدو کِیْس) زَلْمَرَان
رِ کَ، گوں اَیَانِ تَمَاکَاں، گِپْکِیْس چَمَاں وُ بَاب گَننّت

۱۳- (آیَان وُ بُو پِ مَنی دِل وُ) اَز زَعْفَرَان رِ بُو وُ کَ پِ
کَلگ وُ گَرَنپَنگ وُ دَر رِ بَیج وُ بَک وُ مَک اُنّت) خُوشبُوْر
(وُ گَهِیْر وُ سَوَب مَنَدِرِ) اُنّت -

۱۴- (چَ دَر ت وُ مِیْن گَا مَس کُوَان وُ تَحْت کَان وُ هَمَا پِیْم بُو گِیْن وُ

مُدَام پُر آپین ء کائیک وُڑین (کولگ گوں شیر کُمین (ء کُسانیں
ہُڑنباں کہ ہور ء صاف ء صلہ ء شیر ء بیہیں پھک
ء پنگاریں آپ آیان ء تہا مَچ بَنت ء کوهانی تہا
ہما دُراج ء پُراہ ء مَرنیں (نَڑان (ء سَنگی تَلا وُگاں
کہ پَہ آئیکیں روچان ء سوب مَندی ء بَہر زوری ء
ہور ء آپان ء دَقی تہا پَشت گیجَنت)

۱۵- کور دَپ (ء دود کوران ء ہور ء یکجاہ بَیگ ء دَمکاں)

گوں دانہ (ء بانہ ء بَزیں دُڑچکاں کہ تاکان ایش پَیش
گشت ء مَرجی ء بَگردیں گوات گیچن ء دُڑ ء انت (ء
(دازانی) کیٹھان (ء کازنگاں کہ دُڑچکانی نیام ء انت مَریان
ء سَرو کونک پَراہنت)

۱۶- تَٹی کوچک رِیزاں نَرم ء پُرنَب ء پُراہ ء مَرنیں
(مَینان) ء تَٹی کَچَراں (کہ اداں ، پَہ رَمکان ء چارینگ

کاه باز رُدیٹ)

۱۷- دایچ (ء کاه کولاپ رِج ء گرمی ء دَرتی ء پَہ سَرو کوچک
آئی ء دازکا ء سائنت ء موداں پَراہنت) گوں

(صارت بواہیں) مَشمس ء رِہیک وُڑیں (کَلہراں -

۱۸- روت رودین بَ وُڑگی سَبری) آفَکال مَشر ء (گوں بَرنج
یا ہانکینک ء سَرو اچگ یا نارشت بیوکیں) بَپہراں -

۱۹- (تَٹی) زرد پَٹی (کہ سَیہ پَسان رِو وُڑگی کاسے ء تاک
چو اِسپَست ء تاک ء انت) گوں (دَقی کَند وُڑیں ء)

زردیں (پلاں کہ، چو) کبرواں (بزاں گرداء پٹنگ و
 پراہیں کیا تان و ڈول و انت)
 ۲۰۔ اگر پنج گرنج و دلو تانی تب و کاہک (گر تچین،) ہنجش
 تالان و) پنج انت چو (کہ پرتو و پنج رڈکیں جر و کاہ)
 پراں۔

۲۱۔ ڈولک رک گسان و پتگیں پتی درپکے و صدانی حساب و
 نیل و اسپیں پلاں آئی و سر و چتر بنگ و چ و و
 ہنجش جاہ کیت گشے کہ نگاے پچکا ایر انت) گوں
 (دتی کنگاں کہ چو) زہم (و نیز انت) و (و و و
 وروشمی ہنجش انت، چو کہ) اسپراں۔

۲۲۔ گسان عمرین و سولیں کہیر، گوں (دتی درچک و بر و
 شنگراں۔

۲۳۔ چ کہیر و کتر و پتن تاک ترین درچک) جگہ (کہ بری
 چو توت و پیا انت) و کلیر (کہ تاک) بہ پرہیت بے
 برای و ش انت) و کوزاں (کہ مزن و ساہگ دار و
 پرتاک و و ش بر و گنگ داریں درچک انت کہ
 آیان و تاک، سر و مودانی صلہ و پلکار کا اُبید دگ
 بازیں سوت و پنے ہم دینت)

۲۴۔ (و اے و چکان و بر و نیگ) شیرین تر انت از
 شنگراں۔

۲۵۔ (تئی نکتیں پراہ و مزین کشت و کشاری زمین)

کینگ، پخوینتین (عُ سبز و آبارین) خیران (عُ کوفت و کلاتان و وٹ و اُنت)

۲۶- (تھی) گواش (عُ ایرا پگ بزراں ہما زمپیناں کہ شیپان و جہنگ و آجر و آپ و دیک و مینگ بنت) (عُ گیا بین (عُ ہما پساہ و مُزین کشت و کشاری بیناں کہ بار و آپ آیان و سیراپ کنت و مس) (کور سران (اُنت)

۲۷- (تھی) اول (عُ پچ رُک و تالان بیوک و پرنیگیں وریک) گوں شکر تائیں بزراں۔

۲۸- پرماش دکہ چہ ماش و دان و کھٹے مُتر و سیاہ تر و کپش تراات) و ماش گوں (اُرن و) باجراں۔

۲۹- چینت (عُ رودینت) و ساهنت لاعزان (عُ زردان) ۳۰- (چشک) گورم (گوکانی گلگ و رُمب و) گوں بگت (بہترانی

کلاکان) و بہراں (بازیں حران) ۳۱- کز پاس گوں سیاہین (عُ زرم و آرتوکیں پیک یا کلونان (عُ) سیراں۔

۳۲- جوهان (بزراں گندم یا جو و ہما محصول کہ چہ رون و زرد و موش و پیر زمین و سراسر و چب گنگ بوتنا) گوں و ند (عُ بہر و بن) و بو بہراں (بزراں ہما حق و بہراں کہ دہقاں کار، چہ محصول و رنگ و مند، وتی زمین و امندان و دینت)

۳۳- سُران (عُر جومان رِ دَہ دَہ سنگان) عُر سُنَّت (عُر
 مَحْ کُنَّت) بے سُران (عُر بے اَندازہ عُر بے کِراس عُر)
 ۳۴- (گُرگرا مُرُوم، بچاریت کہ چہ پِیما) داد (عُر بَخِشِست)
 اِنت (نان دَئے عُر دَست پِرخ عُر) سَخا دَت گُشَران
 (عُر)

۳۵ (عُر) پِہ داد عُر دَمِشت عُر جوش گِرودک عُر باہند کُوکُ
 لَہر بَخِش عُر حاتم (طائی عُر مَت عُر) دُر دَران (عُر ہم)
 ۳۶ (عُر چَشیں دِہاں آ، پِہ ہر گس عُر ضَلو دَت عُر کار مُرزی رِ
 حِساب عُر) پِہر کُنَّت (گول دوین دَستال بغل رِ پِرسے
 گندم عُر ہوشگ عُر) گواپ عُر (گول یک دَستے عُر
 بغل رِ پِرسے گندم عُر ہوشگ عُر) گوران (عُر)
 ۳۷- (گُرگرا آ روچان) عُر عید اِنت پِہ (دار عُر) بَر ہِک عُر
 (بے چارگ عُر) بے دَراں

۳۸- جو پاگ (عُر گندم رِ رِنگ رِ دَہ عُر مولم، یک دَولے عُر
 سوب عُر) پِٹے (پہ بے لوگ عُر بے ہنکین عُر) بے بُذران۔
 ۳۹- برنج بون (بزان برنج عُر رِنگ رِ دَہ عُر مولم، یک مُرزیں
 دَلو شتی عُر) مُراہے (پہ) شام گران (عُر ہاکساں کہ پِہ شام
 عُر چَدار اِنت)

۴۰ (زِمین رِ داہند عُر) دَنی چو (حکومتی مزن منصب عُر
 حاکمان عُر) گورزان (رِ پِیما، پادای مہی پاد رِ سِرا
 گنگ عُر بالِشت رِ سِرا نِگہ اِی داہنگ عُر) نِشتا۔

۳۱ (ع) پے (دقی نوکر ع) چاکراں (محکم ع) دستور دنت۔

۳۲ (آئی ع) نوکر ع چاکر، عھولانی ہے (گران (این) بار (آن) پے سرگشتت (ع) اے دیم ع آدمی ع برانت)

۳۳ (اے زحمت کٹوکیں نوکر ع چاکر، گندم ع ہوشگانی ہما بیخ یا زہ یا پیست گواپان ع کہ آیان ع گرام گشتت ع چہ رنگ ع رند ہند ع کد انت ع مس جوہان ع برانت ع صج کشتت، چہ آسانی گرانی ع سنگینی ع سوب ع آ)

گرامانی چیرا ستران (ع) سر ستران ع زوزان انت)

۳۴ پنڈوک (ع) وار ع بزرگیں مردم) مس گو اپان (ع) تھا،

بزاں ہما جاگاماں کہ دہقان ع شریک ع نوکراں، گوں دریں

دستاں بعلے بعلے پتر، گندم ع ہوشگ، رنگ ع

برنگتت) پیشکران (انت کہ پشت کپٹگیں گندم ع ہوشگ

ع دانگے مس دستاں بیار انت ع دتی لچک ع

جو ریگانی لاپ ع دودج ع پتر کت بکنتت)

۳۵ (ہمایاں کہ گوں وتی داس ع، گندم ع کشاراش رنگ،

آدتی) داس رون (ع) مزد ع ما جب ع ہور) ع

(پے اے خاطر ع کہ واند ع بزرگ ع ناداریں

مردم انت، پے آشپ ع شام ع اپننگ ع پترے

گندم ع دگہ ہوشگ نم، چہ زمین دا ہند ع پے) شلیگ

ع گران (انت)

۳۶ (چریشاں اید، گندم ع ہرج) ہوش (ع) دانگے

کہ اسے کش و آکش (و) کرے و گوراں (پشت گنگنت
 آیان (و ہم) چننت (و پے و ت بر انت)
 ۴۷ گندم رون یا برنج رون و مولم کہ کیت گڑا، اسے
 وار و ننگڑیں مردمان و دل چہ گل و تیج پلپت
 کہ) چو (باپاری و) تاجراں گٹ (و سوب و پلے)
 کننت

۴۸ - (و ہیکہ روج ایر روت و کار خلاص بیت و آ، و تی ہنکیں و
 رو انت، گڑا، لوگ و توک و) اندراں (چہ و شس و دشماں)
 گوں (و تی لوگان و بانگ و) ذلالاں (ٹہک ٹہکا) کننت
 (کہ)

۴۹ - امبراں، لاپ و در این حبت ریزاں، پے امبرگیں سال و
 مئے و چت و پورریکانی لاپ سیربوت و پے آیوکیں سال

تہت مدائے کہ نامی رحمان انت

۵۰ - مچ، گوں گڑگ (بزاں، گڑو نہاہ و میانجیں و ریڈگ و
 نرم و نازرکیں پیشان) و کو سراں (بزاں مچ و ہما کوشاں

کہ دینکا نہ تر، کننت و پوش و تہا انت -)

۵۱ - گر گونگ (بزاں - گونڈ و کسان و پھکیں بچاں کہ بر و محوش
 سکت باز و ایہ لڈ انت) گوں (سنگین و) گرانیں (محوش)

سریچال

۵۲۔ (نیم نائیم کلوئیس) ڈریٹیا پنچ آہ تو کیں ء زمیں (پوگس ء
کلڈنٹ یا پچک آل بزیاں) سمیراں۔
۵۳۔ (اشکرہ ء پیا) روکین (ء تازہ این دکہ) چو انگرال نام (نام انگرانگ
(سہر جاہ کائنت)

۵۴۔ (وہدیکہ) ہامین (بزیاں پنچ برہ ء موسم ء نائے چنگ ء دہد
کیت گڑا مکڑان ء ہرج دنگے ء مردم ء چم) گون ٹکتیں
پتران دو بزیاں دیوانان کپنت کہ ہنگ باگاہ ء وشی ء
دشمالی انت)

۵۵۔ (ہامین ء موسم ء ہنچش جاہ کیت کہ) بانجیگ ای (بزیاں
ہمانوؤ نائشت ء ہنگ ء واد آپے کہ ہساگ پے
ہساگ ء ٹیکی ء رنگ ء دیم دنت) پے) بزگران
(ء وار ء بزگاں، حیرات ء) بہرانت۔

۵۶۔ (ہامین ء وشیں موسم ء اسے سوگات، ڈوستیں) انسان ء
(بالی این) مرغ ء رختی، گسوک ء دروک ء گوشت واریں
چار پاد ء) رستران (ء ہم نصیب بیت)

۵۷۔ (ء ایے موسم) پے وار ء (بزگ ء گزنگ ء) ننگراں دیک
مزنیں پیل ء سوب ء) گنچے (حساب بیت)

۵۸۔ (چیا کہ آ) کائنت ء شہر گورراں (بزیاں، چہ بازار ء
دور ء چکلڈگ ء کشار جاہان ء کرتہ ء کشاں) نذنت

۵۹۔ (ء ہموداں پے وت) ہرنک (بزیاں کسانیں کا پڑے کہ آئی ء
سرا وپنت) ء کاپراں (کہ بے دیوال ء، گوں گنت ء

کُلُّ ءِ وِ پِیشِ ءِ وِ پِیمِ کُنْگِ بِنْتِ) بِنْدَنْتِ (ءِ وِ دِیَوَانِ کُنْتِ)
۶۰ - (ءِ وِ ہے وِ وِ ءِ) گوں (کُنْگِ اِیْنِ دِوِ ءِ) دِوِگِراں (دِوِاچِ)
ءِ وِ مَزَنْ پِہِنَاتِ ءِ) بِنجِیْسِ کُنْگِزِ (ءِ وِ پِٹِ جِوِ کُنْتِ کِ نِیَاں
ہِنَا پِلَاں ءِ بِنْدِکَانِ ءِ تِہَا تِلْجِ ءِ تَالَاں کُنْتِ)

۶۱ (خِداوَنْدِ تِبَارِکِ وِ تَعَالِیِ ءِ ہَامِیْنِ ءِ رَا یِکِ ہِنجِیْسِ جِوِ اِنِیْسِ
بِحِثَاتِ کِ کُنْگِراں ءِ تِہَا) عَزِیْبِ (ءِ وِ وَا رِ ءِ بِزِگِیْسِ مِردِمْ
سِمْ) چِ (جِوِ جَانِ ءِ مَزَنْ مَزِیْنِ اَنَسِرِ ءِ) مِجْرَانِ (ءِ وِ اَمِیْلِ)
سِ (ءِ وِ وِ شِخَالِ) اَنْتِ۔

۶۲ - گوں، سُنْدِ گِوِا پِ (ءِ وِ وِہِ ءِ مِوَلْمُ ءِ آ یِکِ ءِ کِ نَاغِ ءِ
ہِوِ شِکَانِ ءِ مِ سُنْدَانِ ءِ تِہَا کُنْگِ ءِ حَا طِرِ ءِ مِیْتِگِ ءِ وِ دِوِ سِیْنِ
مِردِمْ کِ کاپِرِے ءِ چِیْرَا ہِوِ رِ بِنْتِ ءِ سُنْدِ گِوِ پِنْتِ گِوِ آ پِٹِی، تِہَا مِردِمانِ
جَاکِ ءِ بِلْزَانِ (ءِ وِ کِوِ کَا رِ ءِ صِلِوَاتَانِ ءِ جِوِ کَا ءِ سِیْرَہِ اَنْ، چَارِگِ کِزَنْتِ)
۶۳ (بازِیْنِ مِردِمانِ) رُ مِ بِ ءِ اَلْکِزَاں (کِ سُنْدِ گِوِا پِ ءِ وِہِ ءِ یِکِ جَا کَا ہِ ءِ وِ مِج
بِنْتِ ءِ یِکِ دِگِرِے ءِ دِیْمِ پِ دِیْمِ ءِ پِٹِ گِوِں پِٹِ ءِ سُنْدَنْتِ ءِ) اَدِکِ
ءِ (حِشْرِ ءِ رِگِ ءِ، ہِوِ رِوِ یِکِ جَانِ ءِ پِ یِکِ دِگِرِے ءِ)

۶۴ (کِ آ حِشْرِ ءِ پِٹِی ءِ تِہَا) حِوْشِ مِخْضَرَانِ (ءِ وِ وِشِ دِیَوَانِ ءِ)
گِیْسِ دِوِشِ تِیَانِ ءِ) گِپِ (ءِ وِ شِرَانِ) اَنْتِ۔

۶۵ - (اے کُنْگِراں، تِیْنِ سِوِ پِیْنِ) ءِ پِٹِہِ کَا رِ ءِ زَانِ دِگِرِیْنِ ہِئِرِ
زَانْتِ ءِ) صِنْعَتِ گِرَانِ (ءِ ہِئِرِ دِا جِہِیِ ءِ کَا رِ بِلْدِیِ،
سَا ا یِگِ ءِ لَائِقِ اَنْتِ)

۶۶ (تِیْنِ اے دِیَوَانِ ءِ بِرَاہِ ءِ پَاہِ، بَزَاں) وِشِ مَعْنِیْسِ

دیوان بران دے شیر کھیس گال ء گپتار ، بر کس ء دل ء ، دتی
دستان کار انت

۶۷ رند گوآپ ء دھداں اسے اندرگ چارگ کرزیت کہ ، چ
ہما مردم ء نیمکا کہ پے آئی ء بچاں رند گوآپک بیگا انت ،
کا پے ء چیرا ڈرستیں مردمان ء ، اکاں رند ء گوآپک ء
کلاش انت یا پنچش زشگ ء دیوان اش پے دار کنگ ،
تپ مس تپ ء پد مس پد چائے وارینگ بیگا انت ء
سینی گوں ساسراں (پنچش) شیت رگٹے موسی استون
گرندان ء شلان ء رومان انت

۶۸ (رند ء بیگیجی بہر) کپو د کہ ملتے ء نوکی مس دستان زریگت گوں
گردیں چپراں کہ دگر ہتے ء بیگ گنگا رند دینکا پورا ء پیلوں ، کپو پگنت
ء نیم بندگ انت ، گران ء تہا ہامین ء مولم ء یک پنچش ہنر زانی
ہے ء پڈر ء پیش دار انت کہ دتی مٹ ء در در دنت

۶۹ - (دودیکہ) دہقان (ء نوکر ء کتر پاد) گوں تور (ء پزندم)
رند ترندا بچاں ، سراسر کھنت ، گرا ، پنچش جاہ کیت گٹے
شادی ء بولہری انت کہ درچکان ء سراسر ایک دوران

(انت)

۷۰ - (ء آہم ، پنچشیں) برزین (ء بلذین ء بارگیں بچاں ء)
گرڈیلانی سراں (سرکپنت کہ مردم خیران ء ہبگہ مانت)
۱ - (کوآر بزاں) گورشان رء ہما اپتیں چادرے کہ ہوش برء
دہد ء آئی ، گور ء شانت د آئی ، یک لمے ء کوآپک ء

سرابان دینت ء دومی لمب ء کلوٹ ء ورو پانچ
 نایان ء ہوشگ ء چیرا دار انت (چوشکی مکران)
 چندیں اپیتیں جبران ء وڑ ء جاہ کائیت)

۷۲ - ایوند (بزاں ریزہ ء ہماساد ء چنگے کہ ، وہیے ہنج)
 ہوش ء بڑ انت ء آساد ء یک سرے ء بند انت
 جہل ء مس زمین ء سرایر دینت) چومار ء (چوٹ پر چوٹ)
 شیب گران رومچہ بڑ ء دیم پے جہلاد ء ایہ آیان
 انت)

۷۳ - (ٹلیس ہامین ء موسم انت کہ دار ء بڑگ ء) آزادوال
 (پے دتی وند ء بہر ء گرگ ء ، مس چنگدگ ء ، مچی ء)
 دیوان کنگ -

۷۴ - رچہ ہنج ء سرا مس زمین ء کپتگیس نایان ء چوک بزاں
 پونچن (کہ چشیں وہاں ، کپتگیس نایان ء وت در انت
 چل ء پونان ء دتی حیوان ء دولوتان ء دینت)
 (ملک ء ندگ ء) مور ء سرسراں (ء ایک)
 چک ء بڈ ء کپان انت)

۷۵ - (چہ اسے پونچناں ، ہریکتے ء کہ تو بگندے آ ، گوں
 پات (بزاں ، گوں داز ء پیشاں اڈ کتگیس پٹی
 پیتے کہ نہو ، دو کرت یا سچکانیں وڑے ء جوڑ
 بوٹگ ء بہاتی چار کنگ ء کاس ء انت)
 (کہ گوں پلتے ء گوتگیس درپے ء بلوچی پنج شش من

آئی تہا گیگ گریت ء چار دراجیں بند ء لوپی پر انت
 کہ کو پکاں ء سراباری کفنت (ء کبر ان کہ کپات ڈریں
 بلے لک تر ء پڑاہ ترین ورپ انت ء گوں دازو
 پیش ء گوئیگ ء جوڑ گنگ بنت ، نینک گوں پات ء
 مس ناء ء پخت ء پونانی چنگ ء جمع کنگا کلائیٹس انت)
 ۷۶ (ساز جنوک ء پنڈوکیں) لوڑیگ (آں) گوں ٹہہ ء (سیاہ
 پوستیں غلام ء نوک ورنائیں نوکر ء) ٹہراں (مزینہ دزدی
 اے ساز کنگ)

۷۷ (پہ بہا گپتگیں ٹینگ ء) مولد گوں (دستیں) نازینک ء مژرکینی
 سُران (دتی دشتی ء دشمالی ء ودشان کناننت)

۷۸ (ءو گسائیں ڈہلاں) گوں (مزینیں) ڈہل ء ڈکران
 کہ ، چہ پیمبک ء ہم گتر انت ، اے گل ء شادھی ء
 دھداں ، گوں واتی ڈومب ء ڈیب ء تواراں ، گتے
 ڈرستیں ملک پہ سرزرتنگ)

۷۹ (گوں) تب ء کپوکیں ، صوت ء (دستیں) زبیراں ، ناچی
 (مس ناچ ء صحبتاں مت انت)

۸۰ (حامین ء اے) دشتیں مولم ء ، بے غم ء بے پروائیں
 مردماں بزاں) روش آوراں ، (عجیبیں گل ء) شادہ درے
 بنا ، کنگ -

۸۱ (تھی کم جہل ء تلگیں) تیاب (ء دریا ء کنارہ کہ میدانی
 مچر ء یکداران ء ادشتجاہ انت) ء (تھی جہل ء دور

بُن عَسْرے (آسرو) لُجَبِیں (زرد) بِنْدَرَاں (کہ چنت چنت
 لُتَق ۶۰ میل ۶۰ آنکھوٹ اوداں، مال ۶۰ مسافر سَرِیج ۶۰ اَبِیج
 کُنْت) (

۸۲- (تسی) دریا (عِ آپ کہ) کَلْطَاں (پتر ۶۰ سورانت) گوں
 (ہے آپ ۶۰ تیاب گور ۶۰ مردم) واد ۶۰ (سوری جوڑ
 کُنْت - آ، اے وڑ ۶۰ کہ دریا ۶۰ کش ۶۰ کسانس کُرت
 ۶۰ بارِیگ پیم کُنْت ۶۰ دریا ۶۰ آپان ۶۰ ہما کُرت ۶۰ بارِیگان
 تہا کار انت ۶۰ مِج کُنْت ۶۰ پدا، چہ دریا ۶۰ نیمگا ۶۰ کرہانی
 بِنْدان ۶۰ بِنْد انت دانکہ آپ مس بارِیگان ۶۰ تہا مِیْت
 چیز کے روح ۶۰ رُند کہ کُرت ۶۰ بارِیگان ۶۰ آپان ۶۰
 گوات ۶۰ روح جنت ۶۰ آحک بنت گُرا، اوداں تہا
 واد پشت کپنت کہ مردم آیان ۶۰، جولان ۶۰ پیا جُنپ جُنپ
 مِج کُنْت) (

۸۳- بوجیگ گوں (دقی) لوہین (۶۰ پولاتیں) ننگراں (کہ بوجیگ ۶۰
 ادشتاریگ ۶۰ حاطر ۶۰ آیان ۶۰، تیاب گوراں مس دریا ۶۰ تہا
 دُور دِیْت) (

۸۴- (۶۰ اے بوجیگ، مسافر ۶۰) پائینجران (۶۰، نول (۶۰ مریہ)
 کُنْت (۶۰ - اے دگہ تیاب گوری شہراں بر انت ۶۰ کار انت)
 ۸۵- مِجُو (۶۰ یکدار پیم) گوں (دقی) آ (سید ۶۰) ماہگیراں (زر ۶۰ کوی
 کپس چہلان ۶۰ سِرا لودو ۶۰ وِران ۶۰ رُمب رُمب ۶۰
 دیم ۶۰ تیاب ۶۰ دتی میگ ۶۰ رُمدگ پگتگنْت) (

۸۶ (دوبہ کی) چہ رگتی رنگ ء لاجور دین ء ، ریتل بریس زراں
(داتر کسنت ء) کانیت (گڑا،)

۸۷- (ہلتے گوں) سازم ء مکلم ء نوجراں (بڈ ء بارانت)

۸۸- (ء ہلتے) گوں کاشک ء ویشیں کو لگراں (ایر لڈ انت)

۸۹- (ء وگہ ہلتے ء) گوں گوں مزن کاکیس کراں (بڈ ء انت)

تتر اتا پیداک انت)

۹۰- (وڈبیکہ ناء واراں بزاں) حرما خوران (ء پچکدگان ء مردمان

کہ مال ء مڈی ء ورد ء وراکش ، ناءو شیر ء متگ ء

نیمگ ء ہیرا انت ، اسے دوش تائیں مابگیان ء گند

انت گڑا آیان ء سزا ، پنچش پر رچنت ء چہ لاپ

ء سیر ء گیش ور انت کہ آجر سرا آ) دلسوک بت

(ء آیان ء ہ دل سوچک گریت)

۹۱- (تسی سر سبز ء شاداب ء دوش آپ ء ہوائیں) زید ء

(آ) چرائیں سول دراں (بزاں کرمانی پیام ء ہار کنوئیں

ہما کور ء درگاں کہ ، چہ سولیں کہور ء در چکال پزانت

ء آیان ء سہر چکیں طال ء تاک ، چہ دور ء ، روکیں

چراغان ء ور ء جاہ کانیت)

۹۲- (گرتے ء کہور ء داز ء پیسیں در چکال جھکے ہوئے) گریشک،

گوں کاش (بناں رگ ء پیسیں رکت ء لٹی ایں در چکال

کہ ڈینگش چو رگ ء ڈلینگاں نرم ء ریگ نہ انت

یلکس چہ نرندی ء صوب ء زوت پڑ کس انت)

ءِ، کُلُّ دُرَانِ رَعْدٍ كَوْهَانٍ ۞ نِيَامٌ ۞ هَارُ كُنُوكَيْسٍ يَمَّا كَوَّرُوا
 دُرَّكَالَ كِهَ آيَانِ ۞ اِسَ نِيَمَكٌ ۞ آيِنَمَكَاں، كَلُّ ۞
 دُرَّچِكُ بَا زِ رُدِّيْتِ كِهَ سَاكِي سَكِ دُرَا جِ ۞ سَمَّيْ كُؤْدِي
 اُنْتِ)

۹۳- بَگَتِ رَعْدِ بُشْتَرَانِ ۞ كَلَكُ (كُوں رَسْخَشِيں) نَلْدِيں بُشْتَرَانِ
 (كِهَ دِيَنِكَا بِيَحَ كَارِ نَزَّ بَلْتَكُنْتِ)

۹۴- بَرِّي (۞ بِيَا بَانِ ۞ فَرَسْتَكِيں) قَلَمُ كُوَشِيْنِ (۞ سَكِ جَانِ ۞
 زَحْمَتِ كُؤُو كَيْسِ اِدَلَاكِ (۞ حُرَاں) (كِهَ كُوَشَشِ سَكِ
 دُرَا جِنْتِ)

۹۵- (سَمِّي دَمَكِ ۞) اَسْبِ ۞ نَهْرَارِي گَرُو بِيَرَاں (رَسْخَشِيں
 بِي مَرْتِ ۞ رَا هَوْرِي اَسْبِ اُنْتِ كِهَ آيَانِ ۞ جَبْتِ
 ۞ دَرُوْرُ سِزَارَانِ ۞ تَهَا تَمَّ پِيْدَاگِ بِنِيْتِ)

۹۶- رِيَا هِ پَسَانِ ۞ رَمَكِ (بَزَكَلِ كُوں رَمَزَنِ دُمَبَكِيں)
 مِيْشِ ۞ مِيْهَبْرَاں (رِيْزَاں رَا سَبِيْتِ پَسَانِ ۞ كِهَ مَكَاں)

۹۷- (دُوْشِ جَمَازِي دُاچِي) فِهْرِي كُوں پَلِي ۞ (سُوْشَنِكَاں ۞
 آئِي ۞ كُوْهَانْدُ ۞ سَرَا سَبِيْتَكِيں) دُوْبَهْرِي اِيں زَهْتِ ۞
 پَا كُرَاں -

۹۸- رِيْطَه (رِزِيں بُشْتَرِ) كُوں (رُوْتِي) پِرِيْلِي (۞ كُوْهِي كِيْتِيں
 شَاكَمَكِ ۞ بِيْدُوْ سَتِ ۞) بَا نَهْرَاں

۹۹- دُاچِي (رَا دَمَكِيں بُشْتَرِ) كُوں (رُوْتِي) بِي كُوْمِيْنِ ۞ دِيَنِكَا
 پُوْنَزِ مَمَكِ بَلْتَكِيں بِيَرِ ۞ (جُرَاں) -

۱۰۰- چہ (دُش آپ عُر سَو اہیں ہند عُر دُگ) جید
(بزائ نید) عُر (لھم لھم عُر میزان میزانا توار پرخان عُر)
زَنزان (عُر) کائیت۔

۱۰۱- (مادگیں گوٹسک) پڑاپ گوں (زئیں گوٹسک) ٹاپ
ٹاپراں (بزائ) ہما ورننا عُر زین عُر زینکا کار ز
بستگیں گوکال کہ عُر عُر چہ پڑاپ، مہتر انت)

۱۰۲- (باز شیرد یو کین عُر سیابیں) گامیش گوں (دق) مہی
(عُر پٹی جون عُر) دُڈران۔

۱۰۳- (تھی) ساند (عُر زئیں گامیش) چہ ہما (پزور سو پزور)
مزن جونیں حیوان عُر) جاناوران (انت کہ پنج ساہ
دارے آیان عُر دیم عُر داشت نکنت)

۱۰۴ (تھی) کارگیران (عُر زئیں گوکال) پنچنیں) تا، پنچن (عُر)
زور منڈیں دولت انت کہ پنج کس آیان عُر کابوکت
نگنت)

۱۰۵ (تھی) اسے ساند عُر کارگیر، غلام عُر) نوکران (عُر) شریک
(ہما دہتال کاراں) گوننت (کہ دیگران عُر زینتان عُر)
سراکار کنت عُر محصول عُر دون عُر موش عُر جوہان
وہاں، زمین داہند، آیان عُر محصول عُر یک بہرے
پڑ مژد دنت۔)

۱۰۶ (تھی) جمبرائ (بزائ)، مچھی عُر میری عُر دیوانان
تہا) مدام جاک (عُر گوٹکار عُر صلوات عُر سیرہ) انت۔

۱۰۷- تھی (شردات ءو مزَن ہد ءو) سر بُنڈین (کمار ستر ءو)

مہترال

۱۰۸ راج (ءو قوم) ءو رَمَزَن عُمرین ءو دُنیا دیشگیس ءو
سارت ءو گرم چشنگین ءو) کماشیں رسروک ءو

دُہریر ءو) سر بوراں

۱۰۹- گردن کشیں نام آڈراں ریزاں، ہما سر مچاریں دُنیاں
کہ پہ ماں مہانگی راہ رو آنت ءو تواریشیں پہ
ہیلوانی ءو بہا درتی ءو، مس چاریں گنڈاں پرہ شنگ ءو
(جکنگ)

۱۱۰- دتھی مَزَن دل ءو ناٹرس ءو خدا دوست ءو پتہرین
کار ءو) صاحبِ لیس دین پرڈران (کہ پہ دتی دین ءو
مذہب ءو کارانی دیمیری ءو ہدوناکنت ءو بے کساں
ءو جہد ءو کوشست گنت)

۱۱۱ (تھی) شیرتھیں سلطان پَران (کہ آیان ءو جوش ءو
جوڑگ ءو سمہت ءو ارادہ چوشیرتر ءو رانت ءو آیان ءو
کرد ءو ہیل جو بادشاہان ءو وڈ ءو آنت)

۱۱۲ (کس ءو مان نیاروک ءو نہ مَرینوکیں) تھی ماں مہانگیس
(ءو گروناکیں) گنگراں

۱۱۳- (تھی مردک ءو) جنگول ءو (سزتاب ءو) سرگومیس (شیر)
نراں

۱۱۴- (تھی) نوجوان (ءو سولیں پنگ) گوں شیری (ءو مزاری

ہمتِ عِ جِوِزِگِ عِ (مِیٹراں) -

۱۱۵- (مُدا گننت، تئیں گننتیں ماتی وُطنِ عِ سزا بدیں روپے
بیت، گڑا تئی اے ورنہ پڑ بدوانانِ عِ سزا) چو (اگھو
گننگِ عِ) اٹکراں (گوں بہرمِ عِ باہندِ عِ، ترمینز گننت)
بُرا نر گر انت۔

۱۱۶ (مُحاپِ بگِ عِ سَرِ عِ مِیٹرنگِ عِ) فوگراں (عِ وِ دِ عِ،
تئی اے مزارِ بھیمیں ورنہ، پچس پکتِ عِ پدِ عِ گننت)
پستا گننت انت۔

۱۱۷ (تئیں گننتیں وُطنِ عِ را، چ وُتی ساہِ عِ پَسِ عِ مِ
گیشترِ دوستِ داروکیں) تئی (دِسوزِ عِ) مہربانیں (ماہنگِ)
ماراں۔

۱۱۸- (پہِ اے حاطرِ عِ وُتی) شیرِ (عِ مزارِ پدلِ عِ) گلہ ان
(عِ) شیر (پچیننتِ عِ لیلو) دینتِ (عِ) پہِ پنخیں مچاں
تیار گننت کہ

۱۱۹- بگیں (یک) روپے (مں شکلِ عِ دلیا ہی عِ بنگِ عِ
چو پدِ گنتِ عِ کوشِ عِ اے وُٹیں دگہ جھالِ عِ
اُ عِ) گڑاں (پہ) گنت (گڑا آدماں عِ، بے نبتلی عِ
بے - ہمِ جچی عِ)

۱۲۰- (وُتی ہیسی) سَراں (رہ پدواہِ عِ نزارِ انتِ عِ) پہِ (وُتی
بُراتِ عِ) بُراڈراں (اش) بخشنت (عِ) تربان گننت
۱۲۱- تئی (مُقَدِّسِ ڈپہِ عِ ڈکارِ عِ مہرنگِ عِ) مہر لقاہیں

(جھیں زھگ ء) دختران
 ۱۲۲ (پنجیں) آسہ رواجیں ڈرم گوریاں (کہ بگول وئی بارگین
 ء آسکی دست ء پاران ء چستیں گور ء سینگاں
 کہیں لڈانا لہ روائنت)

۱۲۳ (آ) چو آپی گوریاں پاک انت (کہ روح ء برانز ء مایگان
 شہم ہم چہ آیان ء کش ء نگوسنگ)
 ۱۲۴ - چہ چشم اختران (ہم) چیرانت ریزاں پردگ داری ء
 پنجش انت کہ آسمان ء استاران ء ہم، آیان ء سرا
 نکتگ)

۱۲۵ (تھی) مہ پیکران ر ء ماہ ء دروشمان ء خدادندتہارک
 و تعالی ء پنجشیں) گل کندگیں (کار ء عنتی خور جوڑ گلگنت
 کہ وہے آگند انت گروا چہ آیان ء کندگ ء گشے
 گل ء پل ء ہور گواریت)

۱۲۶ (تھی) لمانی تازیں (سے) کوتران (چہ ہما ہشتی کپتان
 انت کہ کج ء حیا ء وئی جندم آیان ء سراناز کنت
 ء پے آیان ء پاکی ء پھر بندیت)

۱۲۷ - (تھی) وکشر ہالا د ء زیبا ء اوشن چاکلیں منجوسران
 د ء آچاروسھی ماہ ء دروری ایں کاراں کہ پیداگ بنگ ء
 رند ماتان ء دیتہ بوکان، آیان ء سر چوٹنگ
 ء ہزار نینگ ء نہ ہشتا کہ سزاشی چو دگر ذاتان
 چوٹ ء دند ہیت -)

۱۲۸- تھی اے حور گوئیس دتگال کہ مدام (پشک و سرگیک و
(سُر) چادران (انت)

۱۲۹- (عُنگرہ این) سگوداش مس دستان انت و گوں
(تہرہ تہر و دوش جنگ و) زرین (و طلائیں سہبت و)
زپوراں (سمنبہنگنت)

۱۳۰- (دور و طیس و شیس بو و) عنطراں (وئی سیاہ و بزین ملگور و)
بیکان و دور ز انت۔

۱۳۱- (و پدا) مسک و زباد و عنبران (و وئی سر و جان و
گد و پچاں مشنت)

۱۳۲- (چو جنتی حوراں پاک و صحیاداریں تھی اے دتگال) گوں (وئی
جود و) شوہراں (قول و) عہدش گنگ (کہ)

۱۳۳- (تا محرم و چم و گنگ کہ مزین جبرے بلے کیان و مود و)
ماپراں (داں روز محشر و) در آمدیں (مورنے ہم) نہ دیکت
۱۳۴- اے نکران (مئے مکھیں ماتی وطن) اے نکران۔

۱۳۵- (بہر و پیکہ چہ تو دور باں گڑا او ہداں من، دمان پیمان و)
دایم پہ تھی یاد (و ترانگ) و زران (و بے قرار و بے آرام

(باں)

۱۳۶- (پہ منی دل و ایران کہ پتل و بلبلان و زیناکیں ڈیہہ و
دگار انت و) مازندران (کہ ایران و قطبی و سر سبز و)
شاداب ترین دنگ انت، آہم پچ پیچے و) تھی مٹ (و)

درورا نہ انت۔

۱۳۷- (چہ تھی مہر و دوستی و من ہمنکا) و صفت (و تو پیت
 و ستا) ات کناں داں دکہ، دم بران (و تسان و

کیاں)

۱۳۸- (چہ پاکیں پروردگار و گنجیں درگاہ و من مدام ہے دزبندی
 گناں کہ تو) پچبر پیران (و گیمثران) مباتے (و نادیرسی

لگندتے)

۱۳۹- دُنیاء (شُرند و تہار و) تہری صرصران (و آپسک و
 سارت و سوچ کیں گوہات و لوڑ و توپانان و تہا ترا
 پنج پردامبات)

۱۴۰- گر دُون (و جہان) و گشت و (تہ و ماں تیران و)
 چکدان (و شرتگان و مشکل و دسیاہی و نیگی آن و
 تہا مان بگیشاتے)

۱۴۱- (خدا کناں کہ تو) پنج بران (و پنج و ہد و دمانے و)
 اُید چہ وئی سرچاریں پسگاں، و گہ پنج کس و) محتاج
 مباتے۔

۱۴۲- بدست و دیگران (بزاں در آمدان و ناشران و دستانی
 ضلوت مندی و) چمدار سی و چہ، پاکیں پروردگار ترا
 پہ مدعی زکینات)

۱۴۳- (نادیم و) بے اعتباریں منکران (و کہ راستیں خبر و انگیرانت)
 سوچ (و آس مان دے)

۱۴۴- (ہمارپٹ و) شوہین (رشر و) ناشران (و کہ) غدار و

(دغا باز عر بے ونا انت)

۱۴۵ (رگوں آپر اول عر) نادر لیسراں ہمراہ (در ہمدل) بھنے۔

۱۴۶ (رگوں) دوز عر (نما مجود گیں) اڑکنوک عر) اڑوج عر
(بجو کیس) کنڈراں (ہور ہور مہو)

۱۴۷ (چر لغتی این) شیطان عر (دوست عر سنگت عر) پیل عر
یاوراں (وتا دور بدر کہ ترا بتال مدینت)

۱۴۸- (چیا کہ اے) بے مادر عر بے خواہراں (وزن وتی
حقیگیں مات عر گھاراں رو نیج عر حیا عر دلگوش گور
انت عر نیک وتی نکتیں ماتی وطن عر وتی راج عر قوم عر
عزت عر تنگ عر جیاں عر کنت)

۱۴۹ (چرا اے گلپ عر) کج عر (ہزار دلیک) لنگ عر) (کنڈر عر)
لو فرال اوت عر پتہریند کہ

۱۵۰- (اے) بے زانگیں (کم عقل عر بے نکس) نابا وراں،

۱۵۱- تئی نام عر (شنا پنت عر) مس (حاک عر) پراں شپ انت

(عر ہور کنت چیا کہ تئی ککی این نام عر توار عر بے

ارزش عر بے قیمت کنگ لوٹنت)

۱۵۲ (اگاں ناں) ہر کس شری عر سرا زانت کہ) تئی (لایس عر

مزن شانیں) صاحبی گپ عر شران (عر جبر عر حال)

۱۵۳- مس کہنیں دفران (عر تاب چی کتا بان) تھا نمیران عر

ابدان عر) نقس (عر مہر) انت۔

۱۵۴۔ رپے تھی نام عرونگ عرو عزت عرو احضرام عرو دنی سرور
 جان عرو ہامینوکیں تھی نر مزاریں بچان عرو رقصہ عرو حکات
 مس شعراں عرو رنگ عرو، دوشس اَلحائین پہلوان در
 گشوکیں شاعران رعو پے دل، یاد عرو، گون انت رعو
 ہنگ دیوان عرو مجلس عرو بننت عرو مخلوک عرو گوش
 دارائینت عرو دار عرو بخشنت گر انت۔

۱۵۵۔ (عرو) چہ قرن عرو قدیمی وہد عرو زمانگاں تھی سولیں پتکان عرو
 شیردلی عرو سرچاری عرو داستان اس (چار) گند (جہان عرو
 ملک) عرو کشوران شنگ (عرو تالان) انت۔

۱۵۶۔ (گلیں نگران، اے) ملک کہن (عرو) سٹے وقی اقرن عرو
 قدیمی ڈیہہ عرو ڈکار، مائراگت ہزار برداں پے واگ عرو رنگ
 جی (عرو جان کنیں)

۱۵۷۔ (کہ تو، سرچار عرو مرادار عرو مزن شان عرو) میریں بلوچانی وطن
 عرو پیداگ بیگ عرو مشد عرو روم عرو جاگاہے)

۱۵۸۔ (تو، پیش سرسبز عرو زینا کے کہ در سیتس عربتان عرو آباد عرو
 شاداب برین ملک) یمن رہم تھی پیٹیک انت عرو تھی

سرا (رنگ) گنت عرو تھی آپ عرو ہوار عرو بوہمہکا دوش انت
 کہ چینی ترکستان عرو رنگ) مٹن (عرو دل ہم چہ اسے
 گت عرو یکنگ عرو بعض عرو حد عرو سٹگ عرو ہنگ

کینگ عرو) داغ (داغ انت)
 ۱۵۹۔ نزدیک من (تو) بسے دوستے (عرو من ترا، چہ ہنگ عرو)

س اس ء ہم گیشتر دوست داراں)

۱۶۰۔ ہچو کہ ساہ اندر بدن (بزان ، ہنخس کہ جون بے ساہ ء
پرتح پیدہ اسے ء نیت ، ہے وڑ ء من ہم بے تینگی
پتچے نیاں)

۱۶۱۔ پرتے دل ء (تو) مثل (ہنخس) چمن (ء مہنی ء گلزاریں
باغ ء ہشتے کہ آئی ء مٹ ء درور چار کٹد جہان ء
پیداگ نیت)

۱۶۲۔ تھی ڈوک ء دل (ء ریک ء رنگ چہ) مدن (ء ملک ء)
در ء (ء مروارید ء گوہر قیمتی آں ہنگت بالا تر انت)
۱۶۳ (تھی) گنر (ء در چک) ، سرو ء (شناد ء در چکانی مٹ
انت ء تھی) کندر (ء در چکانی پکان ء و شیں بو) سمن ء
(یاسمین ء پل ء بو ء در ور انت)

۱۶۴ (پہنی دل ء ، تھی پر کنگیس) زیرک (ء شاہر) چو نشرن
(ء پل ء) شاخ (ء انت)

۱۶۵۔ دے گلے سکران نوں ، توہیا (ء) گوں ماسخن (گوئی ء
جبر ء حال) بہن ۔

۱۶۶۔ آ (پہنیس قصہ آں بیار ء) کو شگیس گپاں بہن (ء اہنیس
داستاناں مارا بگش)

۱۶۷۔ (منی) دل چو (جہل ء دور نہیں) زرع ء ، موبزن ر
جہل وران ء لہر جان ء بے قرار) بیت (آگ ء
چ اسے حقیقت ء معلودا۔ بیگ لیت کہ)

۱۶۸۔ تئج ، پارِ یگین (ءِ گوہ شگس دور ءِ باریگانی وطن دست ءِ
تر مزاریں) ورتا سجن (برتاں ، کجائنت)

۱۶۹ (تئی ہما سولیں پشتگ کہ) دریا ذل ءِ (مزن جگہ ءِ) فکر
شکن (ءِ زہم جن ءِ سرخار تنت ، آیان ءِ چون بوتہ)

۱۷۰۔ (آور نا کہ) کوہی پلنگ (ءِ پیمان ، پختہ ءِ ہزار ءِ چست ءِ
پر ڈرکت تنت) ءِ کرگدن (ءِ ڈر ءِ شتنگ ءِ
مزن جون ءِ پر زور ءِ پر قدرت تنت)

۱۷۱۔ شاہین ءِ (کوہی وکاب ءِ پیمیں ، تئی ہما کوہ میند ءِ
برنہ بال ءِ ترند چابولیں پنج کہ) تاج داریں مڈن
دو مرغ سلیمان (ءِ ڈول ءِ ، دور چار ءِ بورت رگند
مٹاگ آرتنت)

۱۷۲ از دو رنگ (ءِ دو تل دو پوسنیں ءِ دیما دگر ءِ بالپشت
ءِ دگریں) دہر (ءِ زمانگ ءِ) گردش (ءِ مٹ ءِ
بدل ءِ سوب ءِ)

۱۷۳۔ از دنیا (ءِ) جہان (ءِ) بلوچ (ءِ) نام (ءِ) توار (ءِ) ننگ
(ءِ) آرو (ءِ) حیا (ءِ) عزت (ءِ) دشنامی (پھکا) شت (ءِ) کار (ءِ)
بیگواہ (بوتہ)

۱۷۴ (چہ مردمانی ناشریں کاران (ءِ) سوب (ءِ) ڈرستیں (دنیا
(نادیسری (ءِ) دنز (ءِ) رنج (ءِ) (لوڑ ءِ) ترند گوات (ءِ)
تاریک (ءِ) تہار (ءِ) ڈول (ءِ) ، پنخش (ننگ (ءِ) نگیگ
گنگ کہ سارتیں (ءِ) دلجیس ساہے (ءِ) کنگ ہم گراہنت)

۱۷۵- بدان (عوناشران) فرنگ (عوانگریز) کافران (ع) رسم (ع)
 داب (ع) زرتنگ (ع) ہمایان (ع) گام پدان (ع) سارا رطانت
 ۱۷۶- لنگ (ع) آن (ع) پیمان، بے سار (ع) بے سما (ع) سر نوشت (ع)
 سر ہنگا ترانت (ع) وتی سر (ع) مودان (ع) پیشی وراں
 گوں پاک (ع) کلاھاں نہ پوشنت (ع) چیر نہ دینت۔
 ۱۷۷- بے ریش (ع) کوٹ دپ (ع) دیم انت (ع) ٹاپی (ع) پٹی
 این کوٹنگ (ع) آن (ع) ڈولا ہزار داب کنت (ع) ووت (ع)
 چہینت (ع) اسے خبر (ع) نہ مار انت کہ پاک (ع) دزمال
 ریش (ع) برت (ع) چہ ہما کوہن (ع) قدیمیں (ع) و بد (ع) زمانکان
 بلوچ راج (ع) عزت (ع) شان (ع) شرف (ع) نشان (ع) بونگت
 ۱۱- (آپیشگیں سرچار (ع) زہم جن (ع) سرپاں پتروک (ع) پود شوکیں
 بلوچ کہ آئی (ع) ڈرک (ع) دور (ع) برتر (ع) کپت (ع) زرتنگ (ع) ورت
 تنت نون (ع) چہ رنگ (ع) سماج (ع) شاگاں کتنگ (ع) دست
 نابود تر بگت)

۱۷۹- (مال (ع) دولت (ع) دنیا (ع) چنگ (ع) نہ آرگ (ع) مچ کنگ
 (ع) گرت (ع) سماں (ع) شہان (ع) شرانی (ع) سرین (ع) ڈنگ پرتنگ
 (ع) آیان (ع) پہکا بے تہک (ع) بے زہک کنگ)
 ۱۸۰- (نفس (ع) شوئیں (ع) توگ (ع) شکالان (ع) زرتنگ کت (ع) داگ
 (ع) مہتل انت کہ کدی گلزمین (ع) مکران (ع) زمزاریں بلوچ (ع)
 ساہ، در بیٹ (ع) آ رشی (ع) جون (ع) آہی تل (ع) چنڈ چنڈ
 (ع) چول چول بکننت)

۱۸۱۔ (دُشمن دُشمن عُو بدواہ عُو ، پچہ بلوچ عُو اے سُستی عُو
 نابودی عُو بے سَمائی عُو ، دو گنگیں) روباہ (عُو دابا پُر پُر
 بَمال وِت عُو) گنگ رُنگ عُو چہ گُل عُو دُشمال عُو
 چاپ عُو صُحبت عُو) دُمال کنت ۔

۱۸۲۔ (زاناں) مَس (زِر عُو) دُریا عُو ، نَہنگ (کہ جون عُو جُڑو
 چہ دُرسیتس زری مہلوک عُو ساہ داراں مَسْتِر عُو پُر زور مَسْتِر
 قَدَر مَسْتِر تیریں ماسیگ اُت) مَر مَسْتِر (کہ)

۱۸۳۔ (بُز بَگ عُو سَلکتیں) پُگل (ہم) بَر جَگ (عُو مَسْر عُو) قَصَد
 (عُو ارادہ عُو) کُرا کیت (عُو کُرا کُرا کنت)

۱۸۴۔ (پنچش جاہ کیت کہ) چہ (دُکاب عُو) بانزاں (آیان عُو پُٹ عُو
 بال عُو چَگ (عُو پانچکُ ، شپت عُو) رِکنت (کہ)

۱۸۵۔ (مردچی پُٹیا شک عُو کسا سیں ہورت جون عُو بے بُودیں
 بالی مرغ) کائگشک عُو (بارگ رُنگ عُو دُراج گُردن عُو کرم
 عُو لُوک واریں) گنگ (ہم) جوش بَخت (عُو بَش بَش وُرت
 کہ ما بانزاں عُو جاگاہ رِگپتیں اُت)

۱۸۶۔ (پک عُو مکر عُو) فزیب عُو (اے دُرسیتس) دُنیا (دُتی چَری عُو
 پچپک عُو پتا گنگ عُو مان) پوتنگ ۔

۱۸۷۔ (او) مَراں (اشر دِگوش کیت کہ) مہر عُو (مُحبت عُو دوستداری
 وُقا) چہ اے دُنیا عُو پَہکا) گنگ (عُو گار بوتا)

۱۸۸۔ کُج عُو (مشرم عُو) جیا (عُو غیرت عُو کُوت) عُو (ہم) بال
 گنگ (عُو بگواہ بوتا)

۱۸۹- دت نیادی (ع و وارثی و راج برائندگی) ، د قرن دوزناگ (د
دوتی دور و بارگی) جگ (د گوازینتا)

۱۹۰- (ع و اے کار و) رشگ (ع و ادناگ) برزای آسمان و
سرا و لوح محفوظ و تبا) چه (خدا و نیمکا) چشتگ (د
ستگ)

۱۹۱- (اے دور و چی و نیادار و سوکده و بے روی) دنیا و (دیده و
عمر و) نوبت (نوس) گشتگ (د خلاص بوتگ)

۱۹۲- باریں (پے خبرے که مردچاں) بلوچ چو پتنگ (د چه راه
و رد انت)

۱۹۳- حیران و (هنگه و کلمپوگ و پیا) حشکنت (ع و) گشتگ (د
نرانت که چون بکنت و چون گکنت)

۱۹۴- (چو دنیا و دگره رامانی و و راج په روح دیا رادگ و
بدل و) پدکنزکائی پتنگ (د چه واتی مراد و منزل و

پس مس پ و پدس پد پشتا کنزان و دور بیان رانت)
۱۹۵- قوم و پچینک رای پتنگ (د بلوچ راج و هما گکیس پشت
گشتگیس عزت و احترام رای هم واتی و تواهی آن و

ایر جگ گنگ)

۱۹۶- جیف (ع هزار آسون) است که (بلوچ راج و) نام نکورزراں
نیکنامی و مزین نام و توار) شت (د کار بوت)

۱۹۷- (بڑنی خبر اش رانت که) چه ناشرین کارانی سوب و پ
بلوچ قوم و) نگ و (خا و) مٹرا (داری و عزت)

- ۱۹۸۔ (پتی و) گُلانی (وریں نازک و نازہکس و ش چا سنان و)
 ناز (و نایا پت) ایں (کارانی دیم و) رنگ و (رودنگ و)
 گلاب و پیمیں آیان و (بورہم و) رنگ (رنگ و)
 ۱۹۹۔ (بے رنگی و) بے حیائی داں ہمار کاس و رنگ (کے و)
 جو تنگ (رازگ بیت و) پہ (دہر کس و) چہ آئی و
 دور (و سبب گنگ آسان ماہ کیت) انت
 ۲۰۰۔ کسو (و پیمیں نابکار و) شو تیں (جنیں آدم کہ نون پہ
 و تی گنگیناں شومان بو گنگت، پہ آبد نامی و پولنگ و
 شودگ و۔ تر ہلکو گرا انت و) مجتک جگنت ۔
 ۲۰۱۔ (بے) چشم و نا از وی مجو (بناں، چہ آئی و) چھاں فناری
 لوٹ و گنگن کہ چشیں مردم، پچبر پہ، پچکس و وفادار بوٹ
 نکنتت)
 ۲۰۲۔ (چہ) دنیا د و) یود و (شرین و) سرتین کارانی و ہد
 رجا و وفاداری و دل رستی و زلمگ، گکو رنگ و)
 رنگ ۔
 ۲۰۳۔ (رگتیں) جہان دکپ و ناشریں کارانی، دوز و مچ و رنگ
 و زول و سہ تہار گنگ)
 ۲۰۴۔ (آ) میرین (و اقباب داریں) بلوح گھا بوتنت (کہ مٹا مارو

راز نگہدار تانت

۲۰۵- (ہا میں میار ء) باہوٹ ء رتر (ء راز) بجا (ء پ) تھی
نگہدارگ) برتنت ؟

۲۰۶- (پے اے پاشک ء پاد گنگ یا نگہدارگ ء حقیقت ء
پڈر کن ہنگا) باگاڑ ء جاہ ہگت (ہم ہت ء) گواہ انت
۲۰۷- (کرے واقعہ ء تہا بازیں) بلوچ (اے دتی) گج ء
گنگ ء مرنگ تانت دانکہ اے رد ء اچہ دگران
پشت بگنت

۲۰۸- سگیں دل (ء حجابند) ء (کہ پتج رحم ء) روش اسی
دل ء نیست) مارے دجات (د ورات)

۲۰۹- (چٹیں نابند ء) نالائقیں روت واہ ء دت گلا ء) گردن
گج ء (کہ سٹا سٹ انت ء چہ و تا ابید دگر
ریح کس ء مان نیاربت)

۲۱۰- (کہ ترس ء) خوف ء رجا (ء ا میتے) دل ء نیستی (ء
نہ دوزخ ء بیٹی دل ء انت نہ ہم بہشت ء دشتی ء
وژ دیان ء ماہ ء ا میتے)

۲۱۱- مالی (تہنایکیں) زبان انت (گول) گج گج ء (کہ مدام
گج ء لیتار انت)

۲۱۲- چر لاگ (ء نریں حر) ء (مں ہڈ دست ء) سر بچ ء

(۲) باگاڑ ء جاہ ء لفظ ء رد ء بچار ات۔

ریش (و کھڑو) رانت -

۲۱۳- (چھ جند و دل ریشی و سوب و) ہر جا کہ رسیت و

گوں ہرچ چیزے و کہ دیک دنت (چو زوم و) (وئی)

تج و جنت (و وئی من و، تاوانے رسیت)

۲۱۴ (آپیشگیں دار بخش و باہوٹ دار و) میار بلیں

ملوک (و قوم و نکانی سروک و رہر بر) مرت (و)

شت (انت -

۲۱۵- راجانی رہا) تان تو سیں سروک (و مٹر کہ مزن

مزنیں شدت و جنگ و جیرہ راش، گوں وئی

بختہ این گپ و شانان تو شنگ و خلاص کنگنت

خدا و دتی مال گت و چت گنت)

۲۱۶- (آڈرہا کل و گور بوتنت و) بزیرہ خاک و ڈوک

رہنت (و بارگنت)

۲۱۷ (آیاں کہ پشت کپت و زندگی) منت انت (آ کل اپنشین

نزا تمکریں گنوک (انت کہ سر اش، پچ چیزے و در کردت)

۲۱۸- (آپنشین) ایر ریکہ (چم و پر و شت) چمیں کانسلوک (و

پما چم کت و چم جہل انت کہ پ پچ کاسے و گنگا

تج و میار کنگنت)

۲۱۹- (آ، تہنا) پر مال و دنیا و ہدوک (و بے سزار انت و، پ

ز و مال و ملک و نزا آرگ و سچ گنگا گنے چر و

بہر کہ راش گنگ)

- ۲۲۰۔ کنگ و دغا باز و پلوک (انت کہ ہر کس و ریپنیت و
گوں پنج کس و وفا گننت و ہر کس و پے سردت
پلنت و چپہ گننت)
- ۲۲۱۔ (ٹپک و ڈولا) گسوک و (رستہ و پیمیا) بروک و
(اثر دھا و وٹ و) وردک (و ایر بروک انت)
- ۲۲۲۔ ہسنگ و تمام (و عزت و آبرو و بروک) انت و
ہسنگ چہ آیان و دستاں رشنزار انت و پے ساہ
و رستگ انت)
- ۲۲۳۔ (حرام و بازی مال و وزگ و پنج جت و پڑ سے
نہیگ و سوب و) چو پاچن و مست و (گھرت و)
گنوک (و بے سار انت)
- ۲۲۴۔ مثل گوک (و تہنا) لاپ و (نوکر و) غلام انت و
شہبک لاپی و دابا ہر جا پے لاپ و گوننت و کس)
- ۲۲۵۔ (و) چہ اسے حقیقت و بے تران بیگ نلویت کہ لے
دُنیا چو راستین (و سیاہ و بزیں جہرا) و خلوک (و چوک و)
گوہار و کنت)
- ۲۲۶۔ (و) مثل (گرند و) گردک (و گرندیت و گزیت و)
جنت و (رڈوت) گزیت (و رڈوت)
- ۲۲۷۔ (بے پدا ہم اگاں تو ہوش و سار بکنے و و تا، تچکیں
کشک و پترینے، گرگا) تنی زہ مثل جوک (و مادین
راہ و تچک و پتکائیں) سترک (و وٹ و راست) انت۔

۲۲۸- (سستی ء بے تمبلی ء بے لالی ء) زیت (ء اشتاپ ہکن

(ء) ءت ء (چہ اے سکوڑہ ایں دُنیا ء گناہ ء ناہوگی

کاران ء) بند (ء بکوم) ء بھوک (ء آزات بکن)

۲۲۹- (چیا کر اے دُنیا ء فصل ء محصول ء تہنا ہما کس من

آ دُنیا ء) رُنت ء مُشیت (کہ اے دُنیا ء دو روچی

زندگی ء تہا، نیکین ء شرین کاران ء) تھم ء کَشوک
(بوتا)

۲۳۰- (اے) دُنیا (مردم ء) فریب ء (بھال دنت ء) لاب

کنت (ء ریبینیت)

۲۳۱- ہر روچ پڑ (ردگر بیم ء) رنگے (ء) داب (ء کھیپ)

کنت -

۲۳۲- (دُتی) کُنان (ء) رَجیت (ء) عتاب (بناں مُتراسی ایں

سہر رَنگش) کنت -

۲۳۳- (دُتی سیاہ ء بزیں ملگور ء) دُلفان (ء تاب) پتہ تاب

دُنت ء) گرہ ہن ء (ملووک اش) کنت -

۲۳۴- ہر باب (ء ہر ج ڈول کہ بیت، گوں ہر گس ء) بکد ء ہنر

(ء دوتکی) کنت -

۲۳۵- شیخ ء (پیرین ء مزن عمریں مردم یا) شاب (بناں نوک

ریشین ورنہ) پڑ (دُرستال لگر ء) جیلہ (ء برپک) کنت

۲۳۶- (مردم ء) پنچش چم بندن کنت ء بھال دنت کہ) زہراں

(ہم چم ظاہر ء) چو مثل آب (شیرکن) کنت -

۲۳۷۔ رنجے زہرے کچلے ماہیتاں، بنبش (شہیت (مہورتہور)
کنت (کہ مردمے دل و گشتے خالصے) ناب (ایں) شراب
(انت)

۲۳۸۔ پے (جاڈوئے) منتز، مردے داب (گیجیتے و بے سار و بے)
کنت۔

۲۳۹۔ (مے) آجر سرائگناہانے (مے) لچ (مے) دور نہیں زہرے تہہ ای غرتا
کنت (مے) کینیت)

۲۴۰۔ (اے) مردماں (اے) دنیا (مے) اعرمت (مے) پنت (مے) یاد کر گئے
مقام (مے) جاگاہ) انت۔

۲۴۱۔ (اے) دنیا (مے) دورچی (مے) زندگی (مے) بیجی نہ (انت) بلیس پے
نوبت (مے) باریک) انت۔

۲۴۲۔ (مے) مردمے ادا در عزبت (مے) دراں ڈیہی (مے) انت۔

۲۴۳۔ (چیا کہ) نئے اصلی وطن (مے) مدیتی جاگاہ (جنت) انت

۲۴۴۔ (کہ) آجاگاہ (پڑے) از ہزاراں لغت (مے) روزی (مے) سوٹ
وژدلی) انت۔

۲۴۵۔ (مے) نیکبخت (مے) نورانگیس مردمے (مے) ہمو داں راحت (مے)
آسودگ) انت

۲۴۶۔ (پے) چیکہ اودا (مے) دام پے عیش (مے) عشرت (مے) مدام مس
گل (مے) گنگلان) انت۔

۲۴۷۔ جنت سراسر (مے) دوزستی (مے) پھکی (مے) رحمانیس (مے) جدا
رحمت (مے) آسودگی (مے) شات کامی آن (مے) جاگاہ) انت۔

۲۴۸۔ (جنت و مردم، پاکیں) پروردگار و دعوت (و لوگ)

سراپہ مدیجی مہان، انت

۲۴۹۔ (اورا - اللہ و ذلی چند و زر و رُژن دائم تالان

انت و برج نیگے و سُرور و دوشمالی و فرحت)

شامانی، انت۔

۲۵۰۔ (بہرچ دیے کہ چہاں شانک، بیڑیے، گوں بہشتی مردمان) حورانی

گپ و حکوت، انت۔

۲۵۱۔ (برکس مس جنت و قصر و کلات و بان و باغیگر

و ماوسی و مال و دولت و داہند، دت، انت۔

۲۵۲۔ (بہشت و شہ جو و باغ و جاگاہ ہرکسی و ذلی چند)

ملکت، انت (و بیچ کس گوں آلی و شریک و شریار، انت)

۲۵۳ (اورا شہد و شکلیں) شربت و پاکین (و بلاریں) شراب

(مردم و مست و بے سما و چسورت نکنت، پمخ)

انت۔

۲۵۴۔ (شرین و جوانیں) بہشتی گد و پمخ و لباس و

(زیب و زینت) سک باز، انت۔

۲۵۵۔ رب جلیل (و مزین رودینوک) و رویت (و مدام گدک)

انت۔

۲۵۶۔ (ہر و ہد و دمان و پاکیں پروردگار و ورتیں بنی و پیغمبرانی

زیارت (و دیدار) انت۔

۲۵۷۔ (دوست و بیلاں) ہیلت و بکے (کنیت) کہ لذت

(عُدشی و عُماداری و دستاں آرگ و دُہ بہمیش) انت
 ۲۵۸۔ حرکت کنیت (عُ پادا ات) کہ (حرکت گنگ و جہر جنگ
 و تہا) برکت انت ر

۲۵۹۔ (جُبد و) کوشش، گوں شماراوت (ع) انت۔ (ع) اگان
 شما پہ دل غر شک جہ بجینیت و باہند کنیت، گڑا
 اما پہ وتی مُردانی منزل و سربے ات)

۲۶۰۔ شمارا (موہ و) فرصت (ہے) ہنون انت۔
 ۲۶۱۔ (چیا کہ تہم و چندگ و کشگ، بزبان) تم کار و شترن
 (ع) گھڑی و ہ و) مدت (ہے و ہریگ) انت۔

۲۶۲۔ جنت اگر پہ (نہر و) قیمت (ہم پیت) انت (پنج
 کس آئی و نہر و قیمت دات، پہ بنا گیت نکنت)

۲۶۳۔ (اگان کسے جنت و بُروت گڑا باہر) انت آ، بے کج
 و بے کس اس و۔ (پاکیں) پرور و کار و (شکر و) منت
 (ع) بگریت) انت کہ آئی و بحت و نصیب پاد
 آنگہ۔ و آئی و مس بہشت و جاگاہ رنگ)

۲۶۴۔ (ع) کار مزد) پہ کار و خدمت انت (بزبان) مزد
 زوری و لائق و حقدار ہتا ہما مُردم انت کہ رحمت و
 کار و خدمت بکنت و وتی جان و دل و۔ چہ پنج
 کارے و مہ رزیت)

۲۶۵۔ (ع) بہشت و (مزد و ہا و) قیمت (ہما) یکی و و
 شریں کار و کرد) انت کہ خداوند تعالیٰ و دوست

بیت)

۲۶۶- (پاکستان بنی و سرائیہ آرٹیکل ڈریں کتاب) قرآن (شرفیہ)
خدا و محبت (عزیز و عزیز) رات (کہ باید

انت آئی و سرائیہ گنگ بیت)

۲۶۷- آ (کس) کہ (پہ) نماز (و عبادت و سنگ) (دل بہک)

محبت رات -

۲۶۸- (پہ بہک دل) شریعت (و) راہ (و) پابند (و) آئی

سرائیہ کنوک) رات -

۲۶۹- (و) پہ سر و چہاں) مات و پت (و) خبر و رگرتیت و

آیان و) فرمان بر رات -

۲۷۰- (مدام من خدا و) فرزند و (رسول و) سنت (آن و

سرائیہ گنگا) مشغول (و) گلاش) رات -

۲۷۱- (ادام صدقہ و) حیرات (دنت) و ذکر (کنت) و ا خدا

نام و رگرتیت و تہنا اللہ و) طاعت و بندگی و

کنت) رات -

۲۷۲- کار شرکن و نیک نیت رات (بزاں پہ) دیشکی و

پہک دلی ہر کس و مارگیشٹیکس کاران و رگیشینت و

شر کنت)

۲۷۳ (مگوا، چشیں مردم) جاگاہی پاکس جنت و گلیں

بشت) رات

۲۷۴- (کہ) اودا پہ عز و حرمت (بزاں) عزت و

احترام) انت (ع) دتی آدیگر زندہ پے شان عر مشرف
گو ازینت)

۲۷۵- (س جنت الفردوس ع آئی) بے رنج ع زقونج ع بے
درد ع (دور ع بے موٹک ع) علّت انت -

۲۷۶- (اودا مرڈم) چ مرگ ع (پیر ع) رحمت (ع) دل ریشی
ایمن انت (ع) کتا)

۲۷۷- ایمان ع شافی غیرت انت (بزاں ، بختش کہ حضور
اکرم ع فرمایا " اَلْحَيَا ع شُجْبَةٌ مِّنْ اِلَیْمَانِ " ایمان ،
یک دز چکے ع ور ع انت ع شرم ع رنج ع حیا ع
غیرت ، آدیچک ع یک محکمیس لب ع شلہ)

۲۷۸- (ع) آکس کہ بے رنج ع بے حیا ع) بے غیرت رانت
آئی) ع (ہزارانی پت ع بوٹدا ع) لعنت انت -
۲۷۹- گوں (دت) جنات (ع) راج مردم ع سیاد ع وارثاں
دائم ع کنت (ع) بد بر ع کت ع کینگ ع زہر ع
پوزگا پوزگ) انت -

۲۸۰- (چر جنگ ع جیرہ ع) فاد ع شدت (ع) شرمذی
اُید دگر (پس) کاری (نیت) انت -

۲۸۱- ذروع (ع) بندگ) ع قریب ع (بسال دیک ع ناراستی)
تہمت (ع) جنگ آئی ع ہیل ع عادت) انت -

۲۸۲- ریت ع ربا ع (حرامیں کت ع نپ وارت ع) رشت
(دگر ع دے کت) انت -

۲۸۳- اَنز شَراب (عِ وَرَگَ ءُ مُدَام) مُسْت (ءِ مَبِ سَمَا) اِنْت
 (عِ) شَبُوْت (رِ پُرَسَا ءُ پِچْکِیْس جُنِیَان رِ پُشْتَا دَر دِ
 گَار اِنْت)

۲۸۴- بِنخَوَاب غَفَلَت کُفْکُگ (عِ نَزَا تَسْکَارِی ءُ شَمُوشْکَارِی رِ مَنَدَه
 تَبَا بِنخِشْتُ مَان رِ گِشْتِگ کِ دَت ءُ، چِ آنی عِ پَرِجَ پَیْمَا مَرِکَت
 عِ رِکِیْت نَکَمْت) اِنْت -

۲۸۵ رِگَنَه ءُ رُودِ ءُ نَاشِرِی کَارَانِ رَاهِ ءُ، چِ لَعْنَتِی اِیْنِ اِیْمِیْس
 ءُ بَمِ دِیْمَا تَرِ مَسْکِگ ءُ بِنخِشْتُ جَاهِ کِیْت کِه گِشْتِ، شِیْطَانِ
 خَاصِیْس (دُوسْتِ ءُ) سَکَمْتِ رِ اِنْت -

۲۸۶- مَذْمَبِ ءُ (رِ پِچْکِیْس کِشْکِ ءُ رِ مَبْنَدِی یَلَدِ دَانْگِ ءُ) بَے
 دِوَاگِ ءُ بَے نَهَارِ ءُ بَے کُگَایِیْس اِدْلَاکِ رِ وِوَرِ ءُ، وَتِ
 مَبْنَزِلِ ءُ مُرَادِ ءُ نَزَا نَتِ ءُ دِیْمِ پَیَ وَتِ رِ دَوَانِ
 اِنْت (عِ بَیْلِ ءُ) عَادَتِ رِ اِیْ بِنخِشْتِ، بَدِ رِ اِنْت کِه
 کَسِ عِ پَرِجَ مَان نَیْمَتِ)

۲۸۷- آئی رِ وِ شَالِ چِو (هَمَا) دَلَوْتِ (عِ) چَارِ پَادِ ءُ) اِنْت
 (کِه چِ گُگَا نَا نَلَدِ ءُ بَارِ اِنْت)

۲۸۸- (پَرِ بَے حَاظِرِ ءُ وَتِ) رُبِ (عِ) رُودِیْنُکِ) رِ گُورِ
 (پَرِجَ شَانِ ءُ مَشْرَفِ رِ اِیْ یَسْتِ ءُ مُدَام) بَے رِ عَزَّتِ
 اِنْت -

۲۸۹- بَیْچُو (گُتَرِی ءُ رِیْشِ ءُ کُھَرِیْسِ) کُھَرِ ءُ (دَامِ) دَرِزَتِ
 رِ خَوَارِی ءُ بَدِ نَجِیْ ءُ رُوشِیَا بَیْ) اِنْت -

۲۹۰۔ سواؤ (بے ننگ و آبرو و) شر و (بدنام و)
شہرت (و شر منڈگ) انت۔

۲۹۱۔ مردار و (ڈونڈ و مرگیں جوئے و ڈوڑ و) سق و
(بوگینگ و) سلکت (و بوہنگ) انت (و چہ ناشرین
کارانی چق و کچھکاں پونگ و من انت)

۲۹۲۔ (مدام) اندر عذاب و (رنج و غم و درد و دوہ و)
ذممت (و شدت و مصیبت) انت۔

۲۹۳۔ (اے) مرداں شمارا (سہ و) مہلت انت (کہ چوٹ
زری کشک و بل ات و تپک و راستیں راہ و
بگد ات)

۲۹۴۔ بہت کینیت (و جاہ جنیت) کہ نکت (بم و بہت)
انت (کہ شاگناہ و ناشرین کاران و کئیہ بد سے ات
و نیکیں راہ و رہنڈاں بُدور ات)

۲۹۵۔ (اگاں مردم وتی دل و ڈوڈ بکنت و) بود و (واک
و س اسی بیت و) بہت (و محکمیں ارادہ بکنت) انت
(گروا) پے (آئی و) ہر (مشکل و گمراہیں) کار (آسان بیت)

۲۹۶۔ تہنا خدا (و ند تبارک و تعالیٰ و وتی چند) بے حاجت ات
(و آئی و پچ گس و پینچ چیزے و حاجت و صلورت
ینت انت۔ چیا کہ بے دنیا و آ دنیا و ہنگ چیز و)

۲۹۷۔ (و آرحمانیں خدا مزین) بخشنده و (مہربانے کہ وتی مہلک
واجب و دایند، تہائی و ہما و ت انت و بس)

بندگان و بخشیت و پیل کنت و ہمنکا باندرت انت
رکہ آئی و ہر ترح کارے و گنگ یا نہ گنگ و زور و
راک ہست انت

۲۹۸- رواجہ مولوی عبداللہ صاحب اداوتی شاعری پنجم ہزار
تخلص و کار مرز کنت و گون و ت گشت کہ اے
جاسی ! گفت و گذار کمن (و گھنیں دہپران و
پت و ٹٹ پشکرگ و بتی)

۲۹۹- (دتی دڑیں گفاران) بے گونین (و چپ و شرو کیس اسپہ)
بور و ہمار (و آئی و زور پر مدے کہ پ جبر و
دتی دپ و پیح بلکوشیت و دل و رازان و
درشان کنت)

۳۰۰- (دتی) گران قیمتیں گالان (و مردار دیں ترہپان و ہمت
و ناہودگ و چو بشاری ہور و) نگوار و
۳۰۱ (چیا کہ) از جان و (بیہ و) اعتبار نت (و پیح
کس و سرا باور گنگ بوت کنت)

۳۰۲- (چہ) دپ و و آنگیس (لفظ و) (انسان و داتکیس)
قول و ترار (پیشی و و پشت کپتنگ کہ گشتگیش سر و
بلے قول مرودت)

۳۰۳- اسلام و (پاکیں نیکراہ و) قانون و (رہبند و) شعار
(و رادار بگواہ انت)

۳۰۴- (قول پشیں و ہدے آنگ کہ) ہمانگ و بند و ہیار

رگار بُوتا بنان ، ہمسائگ ء پے ہمسائگ ء ، پوج بند
 ء ذمہ داری ء مارگ نیست ء پے ہر مع ڈولین نار لیس
 لاسے ء گنگا لچ ء پیار نکنت)

۳۰۵- (اے) دہر (ء زمانگ) ء (کشت ء) کشا ربے
 حاصل انت (کہ پوج کوڑیں بر ء نینگ ء محصول
 نڈنت)

۳۰۶- (بچپنیں) دیار سوچیں نارا (سے) کشتیت (کہ مرستیں گنگ
 دیار بن بگتگنت)

۳۰۷ (دش زیدیں) بہار ء (سر سبز ء شادا ہیں) باغ دوزھا
 پڑ مرگ بونگ ء گیتینگ ء یسر نکنت -

۳۰۸- (مردمانی) گناھان (ء آس ء ، جہوش ء شیر کینیں پیکال
 بار ء ایر لڈیں) ڈرچک ء (گریگ ء بھکلان)
 دار سوئیک (مر پلوشت) انت

۳۰۹- (دشحالیں) مگ ء (آبادیں) دیار (چہ مھلوک ء
 ناشائستیں کاراں پہکا برباد ء) ویرانگ (بوتگ) انت

۳۱۰- (چہ شیطان ء مریدانی) ظلم ء شدت ء زور انسری
 ء (روستیں) دنیا تہار (ء ڈول) بوت (آگ)

۳۱۱- (بے بنیں کارانی) گرد ء غبار ء (نار لیس مردمان)
 ناشری آن (ء) دمنر ء (ء) تما میں جہان مانپرنگ

۳۱۲ (چہ بے سوب ء ، روزِ محشر ء قیامت) نوکیں
 علامت (ء) نشانی (آشکار) (ء) پیدا در (بگتگنت)

۳۱۳ (دوستوگ ء) تروء نثار دکه باید انت مات ء جنگ ء
 پیماگون یکت ء دگرے ء دوست ء شهید ء شمشیر
 بپوتین تنت ، وت مس و تا، پنچش) بیگانگ (ء در آمد
 بوتنگ) انت (گتے یک دومی ء خون ء متینگ انت)
 ۳۱۴ (بہا، ہمشیرہ (ء ہمشیرک) این برات ء گھار دکه یکس مات
 یکتیں پت ء چک انت ، آہم یک دگرے ء دشمن ء

بدادہ انت)
 ۳۱۵- چک (داں بہا حد ء کسا ء نافرمان ء خبر بگردک
 بوزنگنت کہ)

چہ مات ء پت ء در
 تچنت ء) فرار (کننت کہ بکس مارا پے رد ء ناشری
 کارانی گنگ

ء میلنت)
 ۳۱۶- مردازجن ء شترار بوتنگ (ء دلی مس دگرہ صد جاگال
 بند گپنگ ء جن ء مہرای چہ دل ء در کتا)
 ۳۱۷- ذال ء پتیت (بزاں ، لوگ بانگ ء دل بویت کہ دلی)
 مرد (ء لوگ داہ) ء (پتچ گندیت ء) مچار (ایت
 آئی ء نیمکا پہ بہ چماں ہم شانک بدنت)
 ۳۱۸- (سپاد ء) وارث پے (جنگ ء) دعوی ء تیار ء
 ادشتوک انت ء سرین اش بنگ کہ یک ء
 دگر ء در ء دوج بکننت)

۳۱۱۔ سانگ بند دُو ہما مردمان کہ سانگ دُو آردس و سوب دُو
 گوں یک دگر سے عومان ترینگ دُو سور بوگنت، آ
 پہ دور ع (بناں یک نیگے ع، یک دومی ع) زنگ
 (عُجنت) ع ناز (عُبرد کنت)

۳۲۰۔ جابل دُو نادانندگ ع بے زانگیں مردم (چہ دین ع برکند
 دُو اسلام ع نیکراہ ع پیم ع نہ داراں، یک کر ع
 دور ع گتار انت)

۳۲۱۔ شیطان رای دس گردن ع (پرگ ع سوار بوت
 داگ ع ہرچ نیگے کہ دیت آئی ع ہکیت ع

(بارت)

۳۲۲۔ آکور زانگ ع گوش ہنچش کر انت کہ ہرچے
 گوانگ (دجنے) ع توار کنے (آئی پہ بہ نہ اسکنت)
 ۳۲۳۔ آنا بکار (ع شر ع ناہو دگیں مردم ع ہرچے گوکار
 ع صلوات کنے، پتخ دگوش گوہر نذنت ع) پک
 نخت دُو شیطان ع ہما چوٹ ع ردیں کشک ای
 گیشک ع روان انت)

۳۲۴۔ (اے مردمان شر دگوش کنت کہ اے دو روحی ع
 کوڑہ این) دنیا دمام، یک ڈول ع یک پیم ع) یک
 قرار (ع) نہ اوشیت (ع باذات، کتیت ع بدل

(بیت)

۳۲۵۔ (چیزے کہ اے دنیا ع تھا پہ) یادگار مانیت دُو

مردای پشت پکیت و نمیران بیت آ، مردم و کرد
و کاران و ہما قصہ و داستان و حکایت آن
و بس

لَفْظٌ بَدِيدٌ

ĀPSAR

آپسَر

آپ ۽ سَر۔ جاہے کہ آپ بپیت۔ کور، چمگ، اچلت
یا جو کس ۽ کور۔ جاہے کہ چاتے بپیت ۽ کاروانے
پہ آپ ۽ باریت۔ بنجاہ۔

ĀZĀWAR

آزاور۔

دار۔ بزرگ۔ بے مال۔ بے ملکت۔ بے زر۔

ĀSHKĀN MASHEER

اشکاں مشیر

یک دت رودیں بزر ۽ کاہے کہ چو اسے درگر سبزی آل
ورگ ۽ کار ۽ ہم کیت۔ مالکو ۽ پیماچ دوت بے گنر
انت ۽ تاکی دایچک ۽ پما سبز ۽ پرورنگ انت۔
تاکی شیرکن چک انت۔ تہنا بہار کا مان ۽ کو چکس زمینان
۽ تہار دیت۔

ĀHOOG

آہوگ:

پہلوی زبان ۽ نفظے۔ گور ۽ پستانداریں حیوانے ۽ گنت
کہ رومست گنت ۽ سرب ای چاکنت۔ دست ۽ ہادی
وراج ۽ بارگ انت چم ای سک زینا کنت باز کس آن
آسک گنت۔

تچگا سکت ٹرند رانت - مس دشت ء گیبانا گ
رنگ ء رنگد گ بیت

AKHTAR

اَختَر
پہلوی زبان پر لفظی کہ معنی ای استار انت -

AROUJ

اَرُوج
اَرُوک - اَرُکنوک - جند کنوک - ناہو دگیں جیرہ کنوک

ESTEENN

اِسْتِین
اِسْتُون - سیاہ ء بزین جمبر

ALGAR

اَلْگَر
یک جاگاہ ء مردمانی مچ بنگ - میسری گنگ - مچی

ANDAR

اَنْدَر
تہ ء - ترک ء - لاپ ء -

AWACHK

اَوَاحْک
خشر پہ یک کارے ء آسریسنگ ء مردمان ء
ہور بنگ - گوں دت مس وتی دز نکلی ء پہ یک

کارے ۽ گنٹکا، مردمانی چھی

AER RETKA CHAMM ایمریتکہ چم
پرشنگ چم - چم چہل - بے لچ - بے شرم - بے جیا

AEMEN امین
دچم - رکتگین - امن ۽ امان ۽ تہا بوتگین چنک
دبھنگ ۽ مردور امین مہو

AEWAND ایواند
ہماساد کہ وندے کچ ۽ ہوش ۽ مہتہ انت گرا آپرش
یانہ کپات ۽ ہماساد ۽ یک سرے ۽ بند انت
چہ سرا جہلا مس زمین ۽ سرا ایر دینت - آئی ۽ ایرتہ
ہم گنت -

BĀB باب
ڈول - پیم - وڑ - داب - رہدار - رہند -

BĀJER باجر
ازن ۽ دان کہ ہندی زبان ۽ آئی ۽ باجر - باجر
باجری ہم گنت ۽ چہ گزم ۽ دریات ۽ گلہ آنت

بلاد ء چ گندم ء کت تر انت ء ککی نازک ء
 دانگی کت هورت انت - باجر ء دان ء گیشتر
 لوگی ء رامگیس مرغان ء دینت بلے باز جاگاہ ء
 آئی ء دان ء دُرستنت ء آرت کفنت د پچنت -
 باجر پزاں ارزن ، گیشتر ، چه جوپاگ ، پزاں گندم ء
 جو ء رنگ ء رند ، کنگ بیت -

BĀGAR-E-JĀH

باگار ء جاه

پش ء کنگ ء نیام ء گورستانے ء گشت - قنت
 کازنت کرهے دنگ ء ستمی نامیں جنیں آدے هنت -
 آ ، گوانزگ ء تها دتی پنج ء چندینگ ء داب
 گنجگا کلایش ات - سے دن ء سرا هتے کسا کیں
 پکت لب ء دگلش تنت کہ آیان ء حم پ یک باگار
 ء کنت - پکت ، باگار ء دُمب ء کنت - باگار
 پر دتی ساه ء رکنیک ء ، ہما کاپر ء نیمکا کت
 شت کہ ستمی دتی پکت ء داپیکا ات - باگار ، گوانزگ
 ء چیرا ، نگر د ء تل ء پترت - چکان ہوتیج کت
 ء کاپر ء چیرا پترت ، نگر د ء لب لیثنت ء باگار
 درگیت ء کشت - ودیک ستمی ء دگ داجہ آتک ،
 آئی ء دتی دیم تہار کت ء گوں تہروز ء زسر گنگی
 درائنت ، مزوجی یک باگارے آتگ ء منی پنج

"گو آنگ و باہوٹ و میار بوتابے مینگ و فلاں
 فلاں چکاں ، آگپت و کشت - دانکہ تو منی پنجاہ
 باہوٹ و بیر و بگرے ، منی دست و آپ ترا
 حرام بات - " مردھا دمان و باہند کنت و روت
 و مینگ و پچکان و شریں تکشے گریپت - شب کہ
 بیت . پچکانی پت کانتیت - زدگ و پچی ایں چکانی
 مات ہم گوں آیاں ہے سوگید و ورت کہ منی و
 گوں دن بوگ و اجہ و دارنگت - ہتے چہ اے نیمکا
 درپت و ہتے و چہ آنیمکا ہر جت .
 دویں نیمکاں جنگ و چوپ و کشت و کوش بنا
 بوٹ - چہ یک نیگے و پنجاہ کس مرتنت و چہ دگر نیگے
 و شخصیت کس - اے ، ند و دہیں قبرانی نشان ، مس پیش
 و گنگ و نیام و ، یک و نئے و سرا دینکا ہم ، سنت کہ
 آجاگاہ و باگاڑ و جاہ " گشت - یک دگر شاعرے لے
 داستان د اے جاگاہ و بابت و گشت -
 ہے گوڑ و شخصت و چاگوڑ و پنجاہ
 درشتش گوں باگاڑ و کنت یکجاہ

BĀL

بانزل - پٹ -

BĀNJEEG

بانجک

بیک - سوکات - بہریا وند کہ ہسانگ پے ہسانگ ء
گیشتر، داد آپ، نارشت یا نادر رنگ ء دیم دنت

BĀNZ

بانز

مزن جونین ء شکار کنوکیں بانی اسے - سٹ ء چننی تاب
گینگ ء چوٹ انت - چنگل ء پانچکران ء زور و قدرتی
سک باز انت - بانزلی، قہوہ راسی پزاں نارگی رنگ
انت - ہنکین ء جاگہی گیشتر کو مان تہا انت - گائیس
مرغ ء بانی آن پے شکار کنت ء دارت - سانگ ء رنگ
ہم گنگ بیت کہ رندا شکار جاھاں ء تہا، پے شکار
ء پنا بال دیک بیت -

BĀHAR

باہر

باز حر - بازی حر - حران ہر رومب -

BĀHOR

باہر

کوپک - شانگ - ہڈ دست

BĀHOUT

باہوت

BARKAT

برکت
رُدم۔ بگبگتی۔ گیتی

BARKENAR

برکنار؛
دور۔ گتا۔ یکت کر

BRENJ ROUN

برنج رون۔

برنج و رنگ و ود۔ ہما و ہد کہ برنج و کشار زودیت و
ریت و ہما مولم و آئی و ہر انت و ہر سنت

BERONK

برونک۔

کسانیں کاپر کہ سگر ماگاں، چہ مار و زوم و دگہ نوکاں
رنگ و خاطر، آئی و سرا و پنت۔

BREHK

برہک۔

دار و برزگیں مردم۔ بے در و بے چارگیں مردم۔

BARREE

بری

برو بیابان و مرستیگیں۔ سگ جان۔ زحمت کشوک۔

BAZGAR

بزرگ

بہرے و پہلوی زبان و لفظ VARZVAR انت کہ اولیٰ و بہ
 و تلفظ و دنت و دومی و گ، و تلفظ و دنت
 و اے پیمانہ بزرگ

تلفظ گنگ بیت۔ مرد چگیں پارسی زبان و تھا بزرگ
 معنی انت کشوک۔ کشت کار و کشت و رشار کنوک
 بلے مس اے شعرو بلوچی زبان و تھا بزرگ و معنی
 انت بزرگ۔ دار۔ بے واک و بے دریں مردم
 کہ پیشک پنڈگ مہیت۔

BOZGAL

بزرگ

بزان و گلگ۔ سیدہ پسان و رنگ۔

BAGG

بگ

بازیں اشتر۔ بہتران و رب۔

BALAY

بلے

بلے گنگ۔ گپ و نگ۔ جبر و گراگ۔ پت گنگ
 جہ جنگ

BEMOUK

بہوک،
فلاص بکن - آزات بکن - برکتین

BAND

بند -
بندیک بیگ - رہن بیگ - گردگان بیگ -

BANDAR

بندر -
زمین و سرازیر و ہما دنگ کہ اوداں ، پے چنت چنت
طہق و مزن مزین و کوہی کہتیں میں و آگہوتاں ، مال
و مسافر سرگیجگ و ایرگیجگ و بندوبست و وسیارہت .

BooD

بودا
دس - داک - جوازت - قدرت - زور - ڈڈھی - گہرہتی -

BOUR

بورہ
دہواریں اسپ - سہرچکیں اسپ -

BOUHAR

بوہرہ
وڈ و حق بہرے کہ کشتکار و شریک و دہقاں کارا
مں ناغ و برنج و گلہ و محصول و رنگ و رنگ و

پنگ و و ہ و ، زمین و داہند و دنت۔

BAEBONDAR

بے بندر

کیکہ کہ بندر اسی بہتیت - بے لوگ و بے جاگاہ - بے در و
ینزگار - دار و بے مال

BEEKK

بیک

مور - گلگور - ماپر - زلف -

BAEKARĀN

بے گران

بے اندازہ - سگ باز و مزین - بے کس

BAEGĀNAG

بیرگانگ

در آمد - جاہ نیاروک

BAE GĀMSAEN

بے گو تمیں -

ہماکان عمریں ہشتر کہ دہنگا آئی و پونزہ سیک و ہج کار
نہ بستگ - گو من ، دار و ہما ڈیل و و کمر و گشت کہ آ
و ہشتر و پونزہ دینت و سادی بند انت و ہار
گشت - سرحد زمین و آئی و پنگ ہم گشت

بیل و یاور

BAELO-YĀWAR

دوست - دزنگ - نکت - ہم شور - ہم چاک -

پات

PĀT

گوں دان و پیتس و اڈنگیس ذراہیں پتی و پتی کہ پھاتی چار
 پاپنخ ننگ و کس و پیت - پات و گواپ و وین
 انت چشک - دوکرت - سچکان - نہو و وگر وگر

پاسینجر:

PĀSEENJER

انگریزی لفظ 'PASSENGER' انت کہ معنی ای "مسافر" انت بڑا
 ہما مردم کہ نول و گریہ بدنت و چیزے و سوار پیتہ
 بالی گراب، آپی گراب، آگروت، موٹل و چشیں چیزان و
 مسافر۔

پاکڑا۔

PĀKRĀ

پلانڈ - یڑہ و سنج - ہشتر و سرا ایرنگ و عاظر و یک بہری
 یا دو بہری ایں بہت -

پتار:

PĀTĀR

دیوان - مچا - ہتے مردمانیکیں جاگاہ و زندگ - پتلیں پتار

بزیں دریاں - ہما دریاں کہ آئی ۽ تہا باز مردم زندوک بہنت

PATKAENK

پتکینک:

ہما گیس آرتے کہ پے مگن ۽ چانگ گنگا شیکن ۽ سراسرا ایرکت
دانکہ چانگ، تین، تاہگ، تندر یا شیکن ۽ سراسرا لپت

PETTEĀG

پتنگ:

کے کہ آئی ۽ پت ۽ بونڈا مس سراسرا انت - کسے کہ چہ شری
راہ ۽ گسر بونگ ۽ شریس راہی پتنگ -

PORRĀP

پراپ:

مادگیں گوک - گوک ۽ مادگیں پت -

PORG

پرگ:

بڈ - گردن - سرنج - کلوتج - ہیکو -

PARMĀSH

پرماش

ماش ۽ یک تہر ۽ ورسے کہ چہ آئی ۽ (ماش ۽) مہتر ۽ سیاہ
تہر انت ۽ ورسے ۽ ہم بدتام ۽ پچ ۽ رہنا رکت

PESHKERĀN

پشکران

چاران - شوہاز کنان - دزموش کنان -

پشکنزکانی

PASHKENZKĀEE

پشت کنزکانی "یا" پد کنزکانی "و گوئند کنگین (مخفف) انت
بناں دیم پد پد و کنزگ - پشت و کنزگ -

پل

POL

کف - سوب - مال غنیمت

پل

POLL

پد رینگارگ و سپه داری و دودنک و چشم و بیم کنگین و
رنگ پد رنگین پل و شونگ -

پلوک

POLOUK

کسیک دگر و چیز و مال و پد زوریا پد رینگ و بئال
دیگ به پلپیت و پزوریت -

پمپور

PAMPOR

دوگ سبزی اے که گوں آئی و داد آپ و نارشت پسیم
کنت گوں بانکلینک و برج و ہم ہور کنت و گزادنت -
لاپ و نرم کنت و ریچیت ہم - تاکان و لب ای سہر
کک انت و میا نجین و پزی رنگ انت - نزد وینگ

چہ مادگ و ڈینگ و زند تیر و تاکی ہم بازگ تر انت - زری
 پمپرزل و پیا پچ روت و مادگیں پمپر چو بشنگر و پیا
 رکت بیت - تاکی چو شمش و پیا انت بلے پچ و لچاک
 و بز انت -

POUNCHEN

پونچن :

پون و چنوک - چہ ہرچ و سرا مس زمین و کپتگیں نایان و
 وت و انت و چل و پونان و دتی حیوان و
 دلوتان و دینت -

TAJDARAEN HOĀN

تاجداریں ہدان

عربی زبان و تھا ہڈ و پارسی زبان و تھا مرغ سیمانی
 شانہ سُرک و پو پو ای ہم گشت - حاکی رنگ و کسان
 جو نہیں مرنے کہ زرد و سیاہ و اسپتیں ہکت ای پرانت
 و جون ای چہ کپوت و کتر و چمب ای دراج و
 تاب انت - سر ہان و ہکتیں پان و گر پنچے پر
 انتی کہ چوشک (سُرند) یا تاج و پیا انت - گشت
 ہورت کند و دور گندیں ہان اسے - پہ مساک و دین
 حال و آل و مثال جتک بیت -

TAREEK

تاریک

تہار - سنیہ تہار - تُول و تہار

TĀM-E-BARŪK

تام و بروک

عزت و بروک - آبرو و بروک - بے عزت کنوک

TĀTĀRĀN

تتران

کدان - سُر سُران - زُنزُران - سُر وُران -

تج -

TĒJ

نیش - سوچک - کنگک - ڈنگ - بینگ نمیک و کنگک
کہ ڈنگ جنگ و رند جون و تہا پشت کپیت - کشاے
کہ بزیت و تہا ترکیت و اولی دمان و چہ زمین و سُر
کشت -

TŌHMKĀR

تخم کار

ہما دہ و مولم کہ زمین و شہم جنگ و کند ، تخم کشت

TĀRĀNŌUS

تران توس -

مصلح - جیرہ آن و صلاح کنوک - کسے کہ جیرہ ای گپت
و ترانان و بتوینیت و ایر بوج بکنا پینت - آشتی و
درستی کنایوک - ہر و دوستی و رواج دیوک -

متر

TAR

دراج. و پراہیں کب۔ کوہ و تہا مچ و تالانیں آپ۔ کوہی
تلاؤگ۔ کوہانی تہا ہما دراجین و پراہیں ہٹرب کہ آئی و تہا
ہور و آپ مچ و یکجا بیت۔

تکلم

TEGELM

یک ڈرے و ماہیگے کہ دراجی ای گیش و چہ گیش
بیت سانی متر بیت۔ سکیں پتن ہڈیں ماہیگے۔
پوست و رنگی نگرہ ای و گوشت و رنگی اسپت انت
پچنتی و ناروشتی ہم کنت۔ و زگ و تالی دیش
انت و ہڈی نرم مات و جاہگ بیت۔ رو ایرشتی بوجیان
و تیاب گوری مردم آئی و پیتو ہم گنت۔ پارسی زبان
و تہا آئی ہا "حلوا سفید" گنت۔

TANKENT

تنگ انت

"تنگ انت پہ دور و کج و جوہ بزاں کج و جیاء جو و
پراہی کسچش تنگ بوتگ کہ نوں چہ آئی و دور گنگ آسان انت۔
بزاں، نوں بے حیائی و بے شرمی و بے لہی، سگ آسان
زانگ بیت۔

تور

TOUR

پُرنند - ہما و سیدہ اسے کہ گوں آئی و گرہیل و بڑی پمانی
 سراہہ کپنت - گوں ساد و پات و پیش و گونگ و
 رنگیں چیزے کہ میانجین و تیج و پیمانہ پڑا و پمان رات
 کہ آجاگاہ و تور و رنگ یا چنگ - گشت کہ رنگ
 رنگ و رنگ رنگ رات و آئی و اسے سر و آئر
 ہر و رنگیں سادے ہست رات -

تیاب

TAYAB

زرد و دریا و ہما رنگ کہ مید و ماہیگ گروک و تی
 بوچیک و یکدار و چو و اسے وڑیں و تی کانس و سیدہ
 آن و ادا ، خشکی و نزدیک و کش و ، ادشارینت -
 چہ بندر (بندون) و گستر و رنگ ترہنت -

تیچھر

TEEHOR

ہما نیس بوز و بلندیں کوہ کہ چہ کوفانی رد و گتار و ایک
 کہتہ بیت -

تاب

TAB

نزیں گوہ سک - گوک و نزیں چک

ٹاپی

TAPPEE

وَتی سَر ۽ مُودان ۽ اِنگر نیاں ۽ مُودان ۽ پیما چنوک ۽
 سُر اشوک - وَتی سَر ۽ مُودان ۽ پرنکیان ۽ مُودان ۽
 ڈول ۽ رندوک ۽ پیما کنوک ۔

ٹاہر

TĀHOR

زین ۽ ورنہ ۽ کار نہ بٹگیں ہما گوک کہ چہ گوک ۽ مہتر بہت

ٹاپر

TAPPOR

پترواں جہر ۽ کاہے کہ پنج روت - حیوان ۽ دولت ای
 پہ حب ۽ واہگ ور انت کہ آیان ۽ جون ۽ پزور ۽ آیان
 شیر ۽ باز کنت - قالین ۽ ور ۽ بلے گیس نہیں چیر گجو کے
 کہ گیشتر گوں پرم ۽ ہیشتری ہامیگس مُوداں ۽ مُشگ ۽ ٹاہنگ
 بیت پاری زبان ۽ آئی ۽ "مذ" گشت

ٹاکر

TAKKAR

مقابل بیگ - مرگ - جنگ گنگ - حیوان ، دولت یا انسان
 ۽ گوں یک دگرے ۽ میٹرینگ ۽ جنگ دیگ - سرگوں سر
 جنگ دیگ - گوں سر ۽ جنگ ۔

تگ

TAGG

بندی زبان ۽ لفظ "تگ" انت کہ معنی ای بیپنیوک ۽
پلوک انت -

تمبر

TAMBAR

گتیرپاد - غلام ۽ نوکر کہ پوست ۽ رنگ ای سیاہ بیت
۽ عمر ۽ گان ۽ نوک ورنہ بیت -

ط
طیر

TAETER

جوزگ - بہمت - سرنجاری -

تیمبک

TEEMBOK

کسین ڈیل - جاگاہ جاگاہ ۽ آئی ۽ "چک ڈیل" ہم گنت

ط
طیر

TEEH

سیاہ پوست - سیاہ پوستیں غلام سیاہ پوتین نوکر

جاک

JĀK

گوکار - صلوات - نکت نکت ۽ جبر گنگ

جسامی -

JĀMI.

ایران و مزین نام و تواریخ شاعر و حبر زانت مولانا عبدالرحمان
 پتنام (تخلص) کہ ۱۸۱۴ھ و مس "تربت جام" و پیداک بوگت
 و شرح ملا - شواہد - نواح - پیارستان و تحفۃ الأحرار
 و بیس چل و پنج کتاب ای نبیگت کہ "یوسف زینا"
 چہ درستان مشہور ترانت - واجہ مولوی عبداللہ صاحب و
 شاعری پتنام (تخلص)

جاناوار

JĀNĀWAR

جانور - مزین جونین حیوان - ساه داریں دولت - پیر زور
 و پندور و مزین جونین ساہار -

جٹک جنگ

JŌTK JANAG

گون دویں پاداں دور گنگ - جنگ و گپگ - ہشتر و دستان
 و کہ کید گنت گڑا آئی جٹک جنت - چہ دشمالی و
 قزبلکو گڑگ -

JĀR

حبرط

ہشتر و چک - ہر -

جگر

JOCR

سانگ داریں دَر چکے کہ تاکی پُراه ءُ پین اَنت - بر ای چر
تود ءُ پیا اَنت -

جلر

JALLAR

بمَز تَواری ءُ گپ جنگ - سکت ءُ جبر گنگ - کو تار ءُ صلوات
گنگ -
جنگ
جنگا ءُ سیرہ گنگ - جاک

جمنبر

JOMBOR

میٹری - پچی - دیوان - بازیں مردمانی یکجاہ بیگ -

جنگول

JANGOUL

جنگ کنوک - مهروک ، دعوا باز

جو انیس

JWANAEN

ششیں ، دششیں

جو پاک

JAUPAG

گنم ءُ رنگ ءُ دہد ءُ مورم

جوش جنگ

JOSH JANAG

دل و وزگ - اُپوز گنگ - بَش بَش دَرگ - پانار - اَنَد

جوک

JOUK

تچکس کشک - مادینس راد

جید

JAED

زید - دوش آپ و بوایس دنگ

چاگر

CHAKAR

نوک - غلام - خدمت کنوک -

چپَر

CHARRAR

ینم گوہ اپس سُنَد - ہما سُنَد کہ دینکا پورہ ای و اَنگو پنگ -

چتنگ

CHATTETAG

یتنگ - گوں زبان و پیک گنگ -

چوتنگ

CHOTTETAG

یَد بونگ - سَتنگ

CHERĀGHĀEN

چراغیں

چراغ ء پیا روکیں - چراغ ء ڈول ء سہر چکیں -

CHAKK JANAG

چاک جنگ

دیم ء ترینگ - پنتا چارگ - رے کش یا آکش ء چارگ -

CHAKKAR

چکر

بہہ ء بندی زبان ء نطقے کہ معنی اسی باز آنت چھکے گزرگ
ترنگ - ترورگ - دین ء کنگ - شرنگ ء گنگ - نگنگ
ینگ - مشکل ء دیابیان تہامان گیشگ -

CHANG

چنگ

سٹ - چٹب - جانور ء مزنیں بانی آن ء پچنگ ء ناخن
چنگل - چیزے کہ چوٹ ء تاب ء چنگ بیت

CHAETAĠ

چینگ

رنگا بداری کنگ - رکینگ - رودینگ - ساگ -

HĀTAM

ہاتم

پہ حضرت محمد مصطفیٰ ء پیر، مں میلادی (عیسوی) ششمی

مدی ء عربستان ء "طی" بوٹنگ ء عبداللہ بن سعدہ
 پنج ء نام کہ سخی گری ء داد ء دہشت ء آن ء
 مٹ ء در در پنج کس بنوٹنگ - حاتم طائی ء نوشیروان
 عادل یکس و ہد ء زمانگ ء مس عربستان ء ایران ء
 بوٹنگت -

HOJJAT

حجّت

دلیل - ثبوت - ڈک - دارگ - مٹر گنگ - جیڑگ - مرک
 ہلینگ - اٹ گنگ - آرگ - آرگنگ -

HARKAT

حرکت

سُرگ - سُرپُرگنگ - بہت ء جوڑگ ء کار بڈگ
 توکل ء میٹرینگ - پہ کارے ء گنگا چست بیگ

HORMAT

حُرمت

شرفداری - عزّت -

HEKAYAT

حکایت

قصہ - داستان - گپ ء خبر

HAEFENT

حیف انت

لجی جبرے - آپسوزی جبرے

KHALWATĒNT

فلوت رانت

دَت مَس دَت تَهَنکائی رانت - دوپہ دوتی رانت

KHOSH MAHZAR

خوش محضر

دَش تَب - دَش گَب - دَش دَرِوان -

KHAYBAR

خیبر

عربی زبان ۽ تہا "خیبر" ۽ معنی رانت، "بہر ۽ محکمیں کلات"۔
 چونانچا مکہ ۽ مدینہ ۽ نیام ۽، چہ مدینہ ۽ دو صد کیلو
 متر ۽ کاس ۽ قطبی دنگ ۽ خیبر نامیں جاگا ہے ۽ پڑھی
 جہ منڈنت کہ عربستان ۽ پراہ ۽ مزین صحرا ۽ ریگان
 ۽ میانجین ۽ راے دنگ ساک سربنر ۽ شاداب ۽
 سیر ۽ آباد ات ۽ آئی ۽ بہت کلات چہ حد
 ۽ کاس ۽ گیش بہر ۽ محکم تہنت - گنگ کرزیت
 کہ ہجری قمری میں پتیمی سال ۽ چہ ہدر ۽ احد ۽
 خندق ۽ جنگاں زند، مدینہ ۽ مسلمانان ۽ خیبر ۽
 جہودان ۽ نیام ۽ اسلام ۽ چاری جنگ کہ بنا بوت
 اے جنگ ۽ تہا اسلام ۽ لشکر ۽ کماندار پیرا حضرت
 محمد مصطفیٰ ۴ دت ات - پدا حضرت ابوبکر ۴ ۽ رندا حضرت

عمر گماندار یومنت بلے مسلمانان ۽ لشکر سوب مند بنوت
 آجر سرا دہیکہ حضرت محمد مصطفیٰ ۽ حضرت علیؑ پر اسلام ۽
 لشکر ۽ گمانداری ۽ درپخت گڑھا حضرت علیؑ ۽ تہنا دہ روج
 تہا خببر ۽ ہشتیں مہر ۽ مکھیں کلات گپنت ۽ کافرین
 جہودان ۽ پرورش دات - چہ ہے سوب مندی ۽ سوئ
 حضرت محمد مصطفیٰ ۽ حضرت علیؑ ۽ راہ "اسد اللہ" بزاں
 خدا ۽ شیر ۽ لقب دات -

DĀB

داب

ناز ۽ ادا - عشوہ - رکیب - راہ ۽ رہبند - بنال دویگ -
 مھکونگان ناز ۽ بنجرہ - ٹہل

DĀZ

داز

مچ ۽ ذات ۽ کسان بالادیں درچکے کہ تاک ای گوات
 گچین ۽ پیما انت ۽ گرمیں دمگاں کور ۽ تہادت ریت
 گوں آئی ۽ پیشاں نیگردد - پات - کپات - ۽ دگر بازیں چیز
 گونپنت

DĀS ROUN

داس رون

آرہنی اسبابے کہ آئی ۽ سرچوٹ ۽ وپ ای تیز
 ۽ چو ہترگ ۽ انت ۽ دنگی نار ۽ گنت ۽ آئی ۽

داس گشت - ءو رذن بزائ رنگ ءو بزرگ ءو گزرگ
 انت ءو " داس رذن " ءو معنی انت ، گول داس ءو رنگ
 ءو مزد ءو ماجب

داغ ختن

DĀGH-E-KHOTĀN

داغ ءو معنی انت ، رنگ ءو نشان یا دیکھتی ءو مزین غم
 ءو اندوہ - ختن ، چین ءو ترکستان ءو تہائیک مشہوریں شہرے
 بوتاکہ آئی ءو آہوگان ءو دشیں بو ءو نام ءو توامس چار
 کند جہان ءو جکت بوتاکہ - بزائ بلوچستان ءو آب ءو ہوا ءو
 بو بچش و ش انت کہ ختن ءو شہر ءو دل ہم چہ راسے
 غم ءو اندوہ ءو کست ءو کینگ ءو رنگ کینگ ءو سنگ ءو داغ انت -

دایچ (دایچک) (DĀNEECH(DĀNEECHK)

کاکے کہ بڑی ءو چہ گینچ ءو کستر انت ءو تاک چو انار ءو
 تاک ءو پیما انت بے چہ انار ءو تاک ءو بارگ تر ءو
 نادرک تر انت - "حری دایچ" ءو تاک پتن تر ءو اسپت
 چنک انت - دایچ ءو بڑو ءو دانگ سہریں راپستان دانگ
 ءو کس ءو انت بے کنگے ہوت تر ہم ہوت گشت
 ءو رنگی کلیشی بزائ پڑی رنگ انت - پ لاپ روج ءو
 لاپ درد ءو پیچش ءو دیگیری ءو دایچ ءو دانگان ءو
 لہر دگ ءو رند ناجور ءو دینت - دایچ ءو دست ءو

ذول و ہم کنتت و در انت - پے گرمی و دیگیری و
 گرم جھگیں یا گھرمی جانیں مردم و ہم داینج داریشت
 پے چم درد و ہم داینج و سائیت و چھانی کوس و سزا
 باب کنتت و پے کنتت - داینج و بر و سائیت
 و سر و ہم گوپنت -

DAJAG

دَجَک :

مار و ژرتم و اے پیہیں دگہ زہر داریں حیوان و
 لوتکے و و زگ - دنگ جنگ -

DAR

دَر

دوکوٹانی نیام و رو و آ و راہ - درہ

DERR

دَر

کوہ و تھا چہ آپ و مہگا پیہم بوگیں راہ - شینگ و
 آپراہ کہ شنگ و بے آپ بہیت -

DORR-E-ADAN

دَرِّ عَدَن -

عدن مس عربستان و زہر بار روایرشتی کنتت و مزین
 نامیں بندنی شہرے بلے قدیمیں کتابان و روایتاں، عدن

بہشت و بہا باغان و گشتت کہ بہشتی ایر مردم پ
 مدیمی مہوداں حیہ منند بنت و گران و اے شعراء
 بہا، بلوچستان و دوک و ڈکان و گوں بہا بہشتی
 باغان و در و مردارداں بمررد و ہنگ و رت و
 در و رنگ بوہنگ۔

DRIMGWAR

درنگور

چست گور

DRANZAG

درنگ

پتہنگ - پرشانگ۔

DRANG

درنگ

ڈنگ - مس کوربتگیں جاگاہ و بہا دنگ کہ فرم اوداں
 درنگ (درنگل) بیت یامان کیت۔

DERANG

درنگ

بہر و پہلوی زبان و لفظی کہ معنی انت - مستی - تہستی -
 دیرنگ - ادشتنگ - دارگ و جگگ۔

DARYA DEL

دریا دل

مزن دل - مزن چکر - سر نچار - شاه حرتج ، دست پنج

DRIPPANCH (DROOPANCH) دریا پنچ (در و پانچ)
نیم کلونٹ نم نیم نا - گوند اک

DASTOOR DAYAG دستور دنگ
حکم دنگ - کار پر ماگ -

DĀ - WĀ دعویٰ
بجگ - بیڑہ - بشاک

DELJAMAEN دلجہیں
بے ترسیں - بے خطریں - جاگا ہے کہ مردم آ پنج چیزے
پر دا مکتیت

DELSOUK دل سوک
دل و سوچک - کئے کہ دل ای پے دگرے پچھیت - غنوار -

DALWĀT دلوت
جیوان - چار پاد کہ مردم سوار ای بنت

DĀMMĀL

دَمَال

دَمَال گنگ - گل و شادہی - چاپ و صحبت بزرگ

DĀNZ

دَنَز

مُج - گرد و غبار - لوڑ و خاک

DĀNEE

دَنی

ہندی زبان و لفظ "دھنی" انت کہ معنی اسی ، واجہ و اہند
زردار - ہستو مند - سیرلاپ - زنگبخت و دوش نصیب انت۔

DĀWLĀT

دَوْلَت

مال - زر - ثروت

DĀHR

دہر

دُنیا - زمانگ - اے جہان -

DĀHR-E-DORANG

دہر دورنگ

کَلپ و زردی دُنیا - دنیا اے کہ دو تئ دو پونت انت -
دُنیا اے کہ دیا دیگر انت و باپشتا دیگر -

DEHKĀN

دِهقان

ذکر - خدمت کنوک - دِهقان کار - کسټر پاد

DAYĀRSOŪCHAEN LAWĀR

دیار سوچیں لوآر

دیار یعنی رانت شهر و ملک و لوآر، گرم و سوچو کیس گوات
و گشتت نیراں ہما گرم و جلیس گوات کہ ملک و شہان
و بسوچیت و پریکنت -

DEENN PRWAR

دین پردہ

پہ دین و مذہب و کارانی دیمیری و جہد و کوشش کنوک
پہ دین و دیمیری و ہوناک -

DEEWĀN BAR

دیوان بر

پہ دنی و کش گپتی آن دیوان و مردمانی دل و دستاں اردک
دیوان و سپاہ و براہ - کش گفتار و زانو گریں مردم -

DĀCHEE

ڈاچی

مادگیں، ہشتر

ڈڈ

DADDAR

جون - جسم - بدن - دل بندینگ

DOKKOR (DROKOR)

ڈکڑ (ڈرکڑ)

یک ڈکڑیں ڈبلے کہ چہ ریمبک بنان مچک ڈہن ء کستر
انت۔

DAL

ڈل :

کسائیں ڈوک - کسائیں سنگ۔

LANGAR

ڈنگر

گنگلی ایس دار کر نہ زندہ بیت نہ ہم سنگ بارگ نہ۔

DOUK

ڈوک

سنگ - ہما سنگ ء مہر ء مٹھکیں چیزے کہ مس زمین ء
کوہ ء کور ء کان ء معدنان ء تھاں میں دو وٹیں رنگ
ء گد ء کاس ء ڈولے ء دست کیٹ۔

DOULOK

ڈولک

کان ء پکیس جبر ء ڈر چکے کہ مدانی حساب ء اپتیت
ورنیل چکیں پل اسی پر انت ء پٹال آئی چتر سکتا۔ چہ دور
ء اسپر ء پیا جاہ کیٹ یاہ نگاری راے کہ سکون ریم

ایرانت - مُردے کہ بند و برگی پر مُشتکنت و پٹی انت
 ڈوگک و جو پنت و ہر دینت و وارغینتی - پُکش ہ
 گور و پنج بیگ و ناہگ و کپگ و ہم ڈوگک بیگ
 و ہیک انت پٹی مُردم و حیوان و دولت - ہر مُدین
 و انت - بر و داہگ اسی جو و داہگ و کساں
 و انت کہ اگاں پس و گوکی بوارت پتور بیت
 گوں ڈوگک و پُ و اہم چیز رنگ کنت - س کے
 شعر و ہا ڈوگک و گوں اسپر و و آئی و گنگان
 گوں زہم و تشبیہ دیگر بونا

DOHL

دُہل

موسیقی و سازاں چہ یکتے کہ گرد انت و آئی و داریا آرن
 و دیوال ہرز بیت و آئی و یک بیگے یادوں نیمکاں
 پوست و نازکیں چادر کے گرد گرد و پچائیگ و ہجنگ
 بیت - دُہل گوں مار و و ہے پیم گوں دست و ہم جنگ
 بیت

ZĀLA-E-PAYĀT

ذال و پیٹ

جن و دل بوٹیت - لوگ بانگ و داہگ انت -

RĀHĀT

راحت

اَسُوْدُوكْ - بے غم - دُش دِل - دِلِی - چہ نیکیں کار رہ
گنکا رُندہ ، دُش حال بَیگ -

REBĀ

رِبَا
سُوْت - حَرَامِیْن گُت وُ نَب -

RAJĀ

رُجَا
اُمِیْت - دَاہگ - طَاع - لَاطِح -

ROJĀ

رُجَا
وُ فَا - قَوْل وُ عَهْد وُ پُورَا گنگ

RAJEET

رُجِیْت -
رُنگ گنت سا رُجِیْت -

RĀSTĀR

رُاسْتَر
مُزَن جَوْن وُ گوشت داریں حیوان - دِرُودک وُ دُرُوکیں
چا رُپَا د -

RASM-E-FARANG

رُاسْمِ فَرَنْگ
رُسم وُ معنی اِنْت پِیْم وُ رُہار یا رَاہ وُ رُہنْد - وُ

فرنگ ہما انفرنگ انت کہ اُرمبا عو پہ خاص فرانس ہ
 ملک و گنگ بیت - (FRANCS) جرمن راج و یک
 کتے ہوتا کہ عیسائی پچھی صدی و گاتیا، بنان ہنوگس فرانس
 و دیہر و کدکاش رتی رستاں گپنگ و مزنین و اقبہ
 داریں حکومتے پیم اش گنگت - فرانس و نیہی مردم ہمایانی
 اوبادگ انت - ادا - رسم فرنگ و چہ مراد، ہماکانہ
 راہ و رہند انت

RESHTAG

رشتگ

ادتاگ - بندیک - سار - چنگ -

RASHK-E-YAMAN

رَشکِ یَمَن

رَشکِ گنگ، بنان خدگگ یا مچگ - زہرورگ - گت
 کنگ - و یمن، عربان و زرباری نیکا کوہین و قدیس
 ہکے کہ عہدگیس زمانکاں، پہ سربزری نو شادالی و سیری
 و آبادی و چاریں گنداں آن و نام و تار جکتا ہوتا -
 بنان گنگان، پنچش سربزری و شاداب انت کہ یمن و پیم
 سیر و آبادی ملک ہم پہ آن و سچنت و پچنگ
 انت -

ROMB

رُومب

ہاں میں مردم کہ یک دگرے و دیم و پُشت و بِنبت۔

ROUBĀH - E - LANG

ردبہ انگ

رُپک ہنڈاں سگ دُرو شمین و گوشت داریں حیوانے کہ مہی
دُراج و پُرمود رانت۔ آئی و پوست سگ نازک رانت
و رنگی سیہ پُچک، مہر چک یا زرد چک رانت۔ سگس چاک
و ہنڈاں و دوتل۔ دو پستیں جانورے کہ وہے راہ روت
ہنڈاں جاہ کیت گئے سگ رانت۔

ROUSHĀWAR

روش آور

بے پردا۔ بے غم۔ کسیکہ کہ پوج چیزے و فکر و خیال و مبیت۔

ROUYĀT

رویّت

گندگ۔ چارگ۔ جاہ ایگ۔ دیدار سگ۔ دیارت سگ۔

ZĀR JANAG

زار جنگ

گزیوگ۔ پریات گنگ۔ چیمال جنگ سکوکار گنگ۔
نہے دُول و زنگ جنگ۔ بد گنگ۔

ZĀMOR

زامر

دُر چکے کہ تملارانی تھکان و نیام و ریت۔ دُتنگی بارگ و

دوسرے کاس ءِ دراجِ بیت۔ شاہرای، پڑاہ ءِ مَچ
 ءِ بڑ بنت۔ تاک، پیر ءِ تاک ءِ پیا انت بے نازک
 ءِ بازگ تر انت۔ پس ءِ مَشر ءِ حرای پے واہگ
 ءِ انت۔ بڑای سارت رات۔ حَم ءِ گِزگ ءِ آن
 ءِ تاکان ءِ سائت ءِ باب کفنت ءِ پیر کفنت۔ پے
 گرمی جانس مردم ءِ جسم ءِ جان ءِ سارتی ءِ گڑمپاکان
 ءِ کشگ ءِ زامر ءِ تاکان ءِ سائت ءِ باب کفنت

ZABĀD

زَبَاد

روغن ءِ پیمیں چیزے کہ رنگی سیاہ ءِ بڑای سکت دَش
 انت ءِ ایتھوپیا (حبشہ) ءِ ہندوستان ءِ بکتے دَمکان
 ءِ تہا، پیشی (گڑبگ) ءِ ڈولیں یک حیوانے بزرگ
 بیت کہ آئی ءِ مس فارسی ءِ "گڑبے زباد" ءِ عربی ءِ
 سَنُورُ الزَّبَادُ یا رُبَاحُ یا قَطُّ الزَّبَادُ ہم گشت۔ چرپیشی ءِ
 مَشر انت ءِ سَرگ ای گان رات ءِ سنی دراج رات
 پوستی زرد رات ءِ سیاہیں بکت ءِ کشکی پیر رات۔
 گوشت دارے کہ کسائیں مرغان ءِ شکار کنت۔ درچکان
 ہندال ءِ وُشس بڑاں کاہ ہم وارت۔ اسے حیوان ءِ
 نزو مادگ، ہردوینانی دُمب ءِ چیرا گور ءِ گودان ءِ
 پیمیں چیزے بستت کہ چر آئی ءِ وُشس بڑاں ءِ آپکس
 چیزے درکیت کہ مسک ءِ دگر ءِ شبو آن ءِ رنگ

کار مرز بیت -

ZER

زیر

پراہ وُ مُزنین دریا - بحر - اوقیانوس - OCEAN

ZARĀN

زران

تالان - پہنچ رہنگ - چہ دُوری اے بے قرار بیگ - چہ
گستاخی اے بے واب اے بے آرام بیگ -

ZARĀ POLL

زرد پل

جر اے کا بے کہ پسی وُر اُنٹ اے بُرزی ای داں دوز پیل اے
اُنٹ بے کدی کدی داں یک سرے و کاس اے اُنٹ بیت
پل ای زرد رنگ اُنٹ - اے تاکا اسپت و تاک و
پیا اُنٹ - پیرا پل کنت اے رندا تاک کنت -

ZARAG

زرگ

نورنگ - بے آرام بیگ - بے قرار بیگ -

ZARRAEN ZEWAR

زرین زیوار

طلائیں سہت -

ZĀFERĀN

زَعْفَرَان

ہچک و پیمیں کا ہے کہ باز رو گنت۔ تا کی نیر و دران
 انت و پلان و رنگی زرد یا سہرانت کہ بو اش سنگ
 و شانت۔ پلانی میانجین و زرد رنگ و نرم و نازکین
 تار ای بہت کہ زعفران حقیقت و ہے نرم و نازکین
 و زرد رنگیں تار و گنت۔ زعفران و پلان و یک
 فاصیں و ہ و موئے و چنت و آئی و تاران و
 گشتت و پہا و تیار گنت۔ زعفران و کاه مس
 پختیں ہند و مکان رست گنت کہ اود و ہوا
 نہ سارت پیت و نہ گرم۔ بڑی ای داں سی ساتی
 تر و پیت۔ پیان و پیان زعفران و ہم من کشک بیت
 و آئی و بن چو زگس و پل و پنیان و ڈول و
 انت و چ سبز بیگاند مس زمین و تھا پست کیت
 و ہمک سال پل گنت۔ زعفران گیشتر۔ پہ ورد و وراکانی
 رنگ دیگ و کارمرز کنگ بیت و ابید چہ راشی کہ ورد
 و وراکانی بو و دتش گنت بلیس لاپ و دل و
 زور و قدرت و ہم گیشتر گنت و پہ پت و نادراہی
 و گلگ و ہم یکت و مکت انت۔ پہ شیر مچس مچکانی
 لاپ و درد و۔ گول مات و گوڑ و شیر و ہر گنت
 و کزینک و تھا مچک و دینت۔ پہ سید گلگ و

لہر دینت ءو ڈھگ ءو دینت۔ کئے ءو کہ گڑھ ٹپک ءو
 گپنگ، گرواز عفران ءو لہر دینت ءو آئی ءو وارینت
 کہ گڑھ ٹپک زوت در پر پیت۔ زعفران ءو اکاں گوات ءو
 روج ءو سرا ایر کنگ پیت گروا آئی ءو رنگ ءو تام ءو
 وٹیس بو پہکا گار بیت۔ پشکا باید اش انت کہ زعفران
 ءو مس مہر ءو دگری این شیشکے ءو تھا، سا رنگ ءو تھاپی
 جاگا ہے ءو ایر کنگ پیت۔

ZOLF.

زُلف

مُود۔ مگلوور۔ ما پَر۔ مُود ءو ہما بہر کہ گوش ءو بُن ءو آئی
 ءو چنگ کفنت ءو تاب دینت۔

ZANZARĀN

زَنْزَرَان

لہم لہا توار کنان۔ میزان میزانا گوانگ دیان۔

ZANG JANAG

زَنگ جَنگ

دوبازگ۔ میار پر کنگ۔ بد ءو رد گنگ۔ عیب کنگ

ZYĀRĀT

زِیَارَت

پاک ءو نیکیں مردمانی دیدار۔ بزرگیں شحفانی گندک۔

ZAEED

زید : وائش آپ ءو ہواٹیں دنگ - سر سبز ءو شادا ہیں ہند

ZEERROK

زیرک

گنگلی این ڈرچکے کہ مس کوہ ءو کوران رڈیت ءو کڈیکت
 سرے ءو کڈی کڈی بڑرتہ ہم دیت - مادگیں زیرک
 گیشتر کوران ءو تہا رڈیت ءو مردم آن ءو تاک ءو گرانٹ
 ءو بنری ءو نارشت ءو رنگ ءو ورانت - کوہی زیرک
 وڑگ نبیت ہکیں گوں آنی ءو پل ءو وار بند ات - البت
 کوہی ءو کوری - ہردویں زیرک کان ءو بر وڑگ بنت -

ZAE MOR (ZAE MER)

زیم (زیمیر)

شیرکنیں توار گوں وئشیں رہنداں

ZEENAT

زینت

شوکی - زمیناکی - سپہ داری

SARM

سارم

یک وڑیں ماہیگے کہ دراجی ای بیست سانقی متر ءو بگرداں
 یکصد ءو پنجاہ سانقی متر بیت ہو وزن ای چہ سئے صد

گوام ء بگرداں یازره کیلو، کساس ء بیت۔ پے گندگ
 ء دش رنگ ء ڈولدار انت ہر دست ء رنگی
 درد ء طلائی انت۔ باز کم بچگ ء ڈرگ بیت۔ نشت
 ء داد آپی ہم دش تمام نہ انت۔ آن ء بد ء سرا
 طلائیسیں مندریگ ء نشانے ہم ہستنت۔ گشت کہ حضرت
 سیمان ء مندریگے کئے ء گندریگ ء چیردائمت بے
 پدا و ہیکہ ڈرء کسا بوت کہ کنی پاشک پادکیت آن
 ء آطلائیں مندریگ دریا ء تھا دور دات کہ رنما
 ہے سار میں ماہیگ ء آمندریگ چت ء لاپ ء
 کت ء چیز کے وہ ء رند، پہ حضرت سیمان ء
 پرمان ء۔ تیاب ء آہک ء آمندریگ، درشت۔ پہ
 ہے خاطر ء سار میں ماہیگ ء بد ء سرا طلائیں مندریگ
 ء نشانے ہستنت۔ ہے سوب انت کہ پاری زبان ء
 تھا، سارم ء ماہیگ ء ہنگت ہم " ماہی سیلمانی گشتنت

SĀSAR

سائر

انگریزی زبان ء لفظ SAUCER انت، بزاں۔ ہماگرد
 ء گووند کیس چینی، شیشگ یا بلوریں پلیٹ ء درپ کہ
 چائے ء ڈرگ ء وہاں کوپ CUP یا گلاسگ
 آنی ء سرا ایر کشتنت۔ من ہندی زبان ء پسرچ، من
 ترکی زبان ء بشقاب ء من عربی ء فارسی زبان ء

نعلبگی گشتت - ہر دگیس تشنگ -

SĀND

ساند

نریں گامیش -

SATTANTĀ

سٹنت

سچ کنتت - یجا کنتت - انبار کنتت -

SAKHĀWĀT GOSTĀR

سختاوت گستر

سختی گرہی ء تالان کنوک - سختاوت ء تنگ کنوک - بازیں داد ء
دہشت کنوک - نیکیں دست پچیں مرزم -

SOR

سور

دش ء شیرکینس توار گوں موسیقی ء ایک ء ہکتیں رہنبد ء - دش
زہلی - سازانی رد ء رہنبدیں توار

SARBAT

سرباج

ادلاک ء حر ء بڈ دست کہ ادلا پالام ء اید کنتت ء بند انت

SARBAR

سربار

دڑپک ء سرب ء پیگ - دڑپک ء سرا ہتیں بر -

SARBOLAND

سربلند

شرذات - مزن ہڈیں مرؤم - عزت داریں مردم -

SARSHAM

سرشم

ریشہ رنگ - کوبی رنگ - کوہ و بجز شریں جاگاہ

SARKWAMS

سارکوامس

مزن کومس - سٹاسٹ - سرتاب - گردناک -

SARW

سارو

بہر و پہلوی زبان و لفظ و گز و ڈریات و ہما ڈرچک
 و گشت کر بزر و بلند انت - شاہ و لب ای گوئیڈ
 و رنگ انت - و چہ سوچن و پیمیں سبز و بارگیں تاکاں پو
 سارتین و کوہنگیس دامکان رڈیت - بزرگی ای داں بیت
 ہتر و کاس و ریت - ہنچشکہ آئی و تاک شینت ہما
 دمان و نوکیں تاک رودینیت - پہ ہے خاطر و مدام سبز
 انت - بند و دار ای سکت مہر و محکم انت -

SARWAR

سارود

گاش - کارمستر - ہمت و ر ہدربہ - واجہ - دامہند

SOROOR

سُورُود

گل - دُشمال - شادمانی - دُشدنی -

SARAKK

سَرک

راہ - دُگ - پکاؤ مہرؤ مٹھکھیس کٹک -

SOLTĀNPAR

سُلطان پَر

بادشاہانی دُڑے - ہٹاکس کہ آئی ء تہا بادشاہانی پیمیں خصوصیت
ہنت -

SELGAT

سِلگت

پَر پیل - پَر پچنگ - سِل بُو - گسٹیں -

SAMMAR

سَممر

رچش ء دُڑچک ء بر -

SAMAN

سَممن

پہلوی زبان ء لفظ YASMIN انت کہ آئی ء "یا سمن" ء "سمن"
ہم گشت زرد یا اسپت یارین رنگیں دُشبو ایں پتے کہ آئی ء
آپ ء ہم راسے دُگہ پلانی پیا گر انت - جاگاہ جاگاہ ہے ء

کد دُرُچکے ء ہم مَنرن بیت۔ آئی دُرُکھ ء کُنت یا آئی دُرُ
شاہر ء زمین ء واپسیت کہ رُریت۔ بوای سارت ء کُت
دش انت۔

سُندگوپ

SOND GWAP

بناو بد ء مو لم کہ کلونٹ رُنگ کُنت ء رُندا آئی دُرُ سوشکان ء
س سُند ء کُگ ء عاظر ء ہک ء مردم ہور ء یکجاہ
ہنت ء سُندگو پنت۔

سنگت

SANGAT

ہندی زبان ء لفظ کہ معنی انت۔ ہمراہ ہم شور۔ دوست
ہمپاک۔ بیل۔ ہبل۔

سنگر

SANGAR

جاگاہ کہ مردم دت ء چیر بدنت۔ دتا۔ چہ صید، شکار،
رُشتریا دشمن ء، چیر دُگ ء جاگاہ۔ دتا پناہ کُگ ء
جاگاہ

SANGAW (SANGAH)

سنگو (سنگہ)

چُر دُگ ء مَنکلیک ء پینیں، جنیں آدمانی ہستے کہ دست
ء بچ ء کُنت۔ یکشتر گون مگرہ ء اڈ کُنت مَنکلیک

۶ چوڑیگ ۶ وڑ ۶ گر د رانت بلے پے دتاں گنگا شم
 ای پنج رانت - زنت رانت بلے توکی حاجیگ رانت ۶ آن ۶
 تہا ڈیگیں ریک مان کنت دانکہ توار بکنت - لاپ ۶
 یا مین ای چہ سناہ آں سگتے زنت رانت - یک نیگی شکل
 ۶ دروشمی چہ پاروچی ماہ ۶ نوک ۶ رانت -

SAWL

سؤل

کبور ۶ کسان ۶ درنایش ۶ زچک - پے لاپ ریح ۶ دیگیری
 یک ۶ بکت رانت - جاگاہ جاگاہے ۶ درین ۶ ہم سؤل
 گنت - نوک بردت ۶ ورنایش بچک ۶ ہم گوں سؤل ۶
 تیش ۶ یک بیت چشکہ سولیں پشگ - راے دگہ کسان ۶
 درچکان ۶ ہم سؤل گنگ بوئنگ -

SAWL DAR

سؤلدر

دو کوهانی نیام ۶ ہار کنوکیں ہما کور کہ آن ۶ تہا - کھور
 ۶ زچک باز بیت -

SOUBHAW (SOUBHA)

سوہو (سوہہ)

زانوگر - زانتکار - کارنانت - کار بکد - پچتہ - ہزار -

SĒETĪ (SOOTĪ)

سیت (سوت)

ٹٹ - نپ - سوب -

SEEMMOR

پیترو

زین و آرتو کیس پچک یا کڈنٹ -

SEENEE

سینی

گردیں یا چار گڈھی ایس تال زو پیمیں درپے کر آئی و تہا
چائے، شربت یا اسے دگر چیزاتی درپے آن و، یا زینگ و
شیر کنی وغیرہ، ایس گڈنٹ و مردمان و دیما دینت - رائگر پیزی
زبان و آئی و TRAY گڈنٹ -

SYAHBAND

سیہ بند

کومانی برد - ماسکوہ - مات بند -

SHĀB

شاب

ورنا - نوک بریش - نوک بروتہ کسان عمر -

SHĀGĀN

شاگان

دڑک و دوماں - بیگ و تاچاں - رسرگ و گچکاں -

SHĀMGER

شام گرہ

شام و پنج گردک . شام و پنہ دک .

شامیگ

SHAMEEG

پنجگ و پرت گندم و ہوشگ کہ دار و بزرگان و شام
دیگ بیت .

شامین

SHĀHEEN

باز و عقاب و ہمیں مزن جون و شکار کنویں بانی
کہ چب ای سک پر زور و پانچگرانی باز پر قدرت آن
بازلان و رنگی زرد رانت و سیاہ چکیں ہمک اش پرت
سک پختہ و ہزار رانت - ترند چابو آل رانت و باز بزرگان
کنت - سکیں بزرگ کوہانی ملک و درگان و شم و بیگ
دنت

شدت

SHEDDĀT

سکی - ترندی - زندگی و سکی و سوری - جیرہ .

شراب تاب

SHARĀB - E - NĀB

فالعین شراب - ہما شراب کہ آئی و تہا پنج آل و گچ مان بیت .

شَرِیک

SHAREEKK

بہا دتھاں کار کہ دوگرے ۽ زمین ۽ سُر کار ریکنت ۽ ہرہ
محصول ۽ دہد ۽ ، زمین ۽ واہند آئی ۽ محصول ۽ یک ہرے
پدنت -

شِزَار

SHEZĀR

بیزار - دپڑوش - دلیر -

شُوَار

SHOĀR

راہ ۽ زہید - پیچ ۽ ربدل - دود ۽ داب -

شِکَال

SHAGĀL

بہہ ۽ پکوی زبان ۽ نفلے ۽ ہمار ستر ۽ گشت کہ سگ ۽
چیک ۽ ڈر ۽ انت ہو گوشت واریں جانورے کہ یک ہمیں
ڈولے ۽ ہوتا بیت - انگورانی باغ ۽ تھا پہ دت دور بنیں
ہوند ۽ ہرڈنگ پیچ کنت ۽ گرماگ ۽ مولم ۽ انگوران ۽
دارت - لوگی مرغان ۽ ہم شکار کنت -

شِکَز

SHAGAZZ

بہا پیل کہ آئی ۽ تہانا ۽ تالان کنت - بشنگ -

SHALAG

شگل

پُپ مں پُپ ءُ مَپک ءُزگ ءُ ءُوار گنگ رچکھہ سینی خبیت
 گوں ساسراں (ر مینگ - پچگ - گوارگ -) چکھہ شلاگ
 مرسئی استین کہ کائیت - زبیراں لیکرد ءُ گتار گنت دل

SHEMSH

شمش

پُر دکیں جَر ءُ کابے کہ گھنچہ ءُ کتہ ءُ کاس و بکیں چ
 گھنچہ ءُ ہم کتہ بیت ءُ تاک چ اسپت ءُ تاک ءُ پیا گرد
 بنت - شمش ءُ وڑ باز انت چشکھ گوکی شمش کہ تاک پین
 تر انت ءُ تہنا حیوان ءُ ولاتی ور انت تانگیں شمش
 کہ کوبگی پر انت ءُ دراج بیت - ہو شاپی شمش یا
 مردی شمش کہ مں شہری زپتان مُردیت ءُ مردی اچو
 ورگی سبزی ءُ پیاور انت ءُ تامی گنگے سوچا گنت - جنیں
 آدے کہ گورانی چکی پیت ءُ آ شمش بوارت ، آئی ءُ
 چک ءُ لاپ ریح رگدیت - بُوای سارت رانت - تاک
 چ اسپت ءُ تاک ءُ بارگ تر ءُ نازرک تہ انت

SHANGAR

شنگر

گنور ءُ دُرچک ءُ بر

شنگر

SHENGER

سوران ۽ تهاوت رودین ۽ زیدگین ۽ زچکے کو دہے مار
 گیت ۽ تی سر ۽ جہل ۽ ایر دنت ۽ دیدیکہ مار شم کنت
 پد اسر ۽ کت کنت - زوراک ۽ دیم ۽ گروناک ۽
 بنگ ۽ ۽ ۽ - چ آئی ۽ راه ۽ ایک ۽ گنگ
 ۽ ایت ۽ پے شال گشتت کہ ۽
 جی منی کور ۽ زیدگین شنگر
 پے ہنگ طونان ۽ سٹرایٹے

شوم

SHOOMM

عس - پوٹ - بد بخت - بد نصیب -

شوہر

SHOUHAR

بیہ ۽ پہلوی زبان ۽ لفظ "شومی" ۽ ۽ یا "شو" انت
 شوہما مردین ۽ گشتت کہ آئی ۽ جن بیت - مرد - لوگ واجہ -
 جنین آدم ۽ چکان ۽ پت -

شہرگور

SHAHRGWAR

بلوچی ۽ تہادہ ۽ گنگ ۽ دنگ کہ اودا لوگ ۽ بان ۽ بیگ
 انت آئی ۽ بازار گشتت ۽ ہما جاگاہ ۽ کہ اودا چکدگ ۽

باغ و کشتار جاہ انت آئی و شہر گشت۔ مائین و دہاں
 بلوچ چہ کوہاں کانت و مہے شہرانی کر۔ و گوہراں بنگ
 و کاپہ بندت و بندت و مائین و خلاص بیکار
 چہ اودا لڈا انت و رود انت۔

SHAEPANT

شیپ انت

جہل کارنت۔ ایر دینت۔ کم قیمت کنت۔ مور شور
 کنت۔ مصیبت و کور دینت۔

SHAEPAG

شیپگ

شانگ۔ بدیں ڈولے و شنگ شانگ گنگ۔ پنچش جاجت
 گنگ کہ پدا ہور و یجا و یک پیم بوت کنت۔

SHAEP GERAG

شیپ گرگ

چہ بڑا و جہل ایگ۔ چپ و چوٹا ایر ایگ۔ رینگ۔
 رچگ۔ جشک۔

شیپ گرانٹ ارس چہ ہرودیں چھاں
 پنچو کہ آپ چہ پڑشتکیں تاساں

SHAEKH

شیخ

بیر مرد۔ پیرین و ذالوگریں مردم۔ بزرگیں مردم۔

SHAFA GOLLOR

شیر کلہ

شہرہ چک - شیرہ پڈل - شیر مچیں شیر

SHER HEMMAT

شیر ہمت

شیرہ پیا پکائیں ارادہ کنوک - جزیں ارادہ و واہند - ہما
مردم کہ آن و ہوش و جوزگ شیرہ و وڑ وڑ بیست -

SHEKKWARAN

شیک و ران

تاب درگ - شیکو و سرائیک - شیکو و زگ -

SHA ENK

شینک

اسپتیں جمبرہ و مکر -

SĀHEBĀDEL

صاحب دل

قلا دست - خدا ترس - پھرینہ کار - مزین دل - نارس -

SĀHEBEE

صاحبی

بزرگیں - مزینیں - نیکیں - دشتیں - واجہی - واہندی -

SARSAR

سرسر

بادِ صُفْر - مِصْر و گوات - تَرُنْدِی گوات - طوفان - اُپسُرک
سارت و سوچوک و تَرُنْدِی گوات -

SAN ATĠGER

صَنْعَتِ گَر

بُنُر زات - بُنُر و داهُنْد - چیر و سامان و اُزباب اُدگَر

SAWĠ

صَوْت

و شِس زبیل - سَل و شادھی و شعر که جنگ بنت -

SAYĀDĠ

صِیَادِی

صِید کَنوکان و - شکار کَنوکان و - صِیادان و

ELLĀT

عَلَّت

موشک - نادرایی - مَزَنِی تاجوڑی

ONNĀB

عَنْاب

ولایت کُنُر که رَنجی شینہ چکیس مہرانت و دُرچکی پُر کَنشک
انت و بُرزی ای شش میٹر و کاس و بیت تاک
دنان دنان و نیک دُر دَنم و برای ہوشگی انت
و دارای مہر و محکم و مہر رنگ انت برای گرد و
کسان و شیر کن انت و گدگ ای کُنُر و گدگ

پیمائت انت۔ پے گوڑے سینگ، لاپ و روت، گنگ
 و دسویک و دلایتی گنرے جوش دیت و ورات
 عتاب و تازگ و ہم ورت انت و ٹھکی ہم کنت جن
 و ہم پلکاریت سیاہ پکین و تندیں شہری رنگ و ہم
 عتابی رنگ گشت۔ چشکہ مترسی ایس رنگ انت۔

AMBAR

عَنْبَر

زری گچ و پیمیں پڑی رنگین و موم وڑیں چیزے کہ
 عنبر نامیں مڑوں جنیں ماہیگے و لاپ و روتانی تہا پیداگ بیت
 و وہیکہ ماہیگ آئی و چہ ووق لاپ و درکت گڑا
 آپ و سرا سر پل گرانا تیا بگوڑان سربیت و مرؤم
 پمچ اس کنت۔ بو ای سگ ووش انت۔ پاری
 و تہا آئی و شاہو ہم گشت۔

ANṬAR

عَنْتَر

عظن۔ وٹیں بو۔ آپکیں شیرگے کہ، چہ ووش بو ایں پلاں
 یا دگہ چیزاں گرگ بیت۔

AHḌ

عَبْد

دور۔ زماگ۔ باریک۔ قول۔ قرار۔

GHADDĀR

غدار

بے دُفا - دغا باز - مکار - بدقول - بُناں دُیوک - ریپنیوک
راج ، قوم و ملک و دشمن و بدواہ - دوتل دو پوست
کاپ - رو دیم - دو رو

GHORBAT

غزبت

چہ شہر و ملک و وطن یا لوگ و مردمان دُور بگ - دُراں
ڈیہی - دُر پُہ دری -

GHARKĀB

غزتاب

بھنگ - بڈگ - آپ و چیرا بگ - آپ و بھنگ کہ مرؤم یا
بو جگ آئی و تہا بگ بوارت

FARHĀT

فرحت

وشی - دُشروی - شادانی - سَل و گنگل - وشحالی -

FORSĀT

فرصت

سودہ - پے کارے و گنگا ، مناسبتیں وید -

KARNĀ JĀTAG

کرن و بجگ

دبہ اشتگ - باریک - خلاص بونگ - موہ گوہنگ -

KALAMGOSH

قلم گوش -

دراج گوش - مزین گوش - پتین گوش -

KAHRĀEN

قہرین

گتیں - تہذیں - بدیں - ناشریں - مجیں - شول و تہاریں

KĀPAR

کاپر

کاپر، کاپار یا کپڑہما ساہگ دارین و بے دیوالیں جاگاہ و
گشت کہ، گوں گنٹ و گل و پیش و اڈنگ بیت و مزوم
آئی و چیرا نذت و دیوان گنت -

KAREEGAR

کارےگر

زریں گوک

KĀSH

کاش

گک و پیمیں رکت و کٹی این و رچکے بلے ڈینگ ای آئی
و پیماریدگ نہ رات بکلیں - شومذ رات و زوت
بڈ شیت

KĀSHOK

کاشک

گہنی ء کوری ماہیگ ء پیماسکیں ہورتیں ماہیگے کہ ڈراہی
 ای چہ دو سانتی ہتر ء بگر داں چار سانتی ہتر ء کاس
 ء پیت کالگ ء رنگی راپیت انت۔ چہ پچگ یا
 نارشت ء پیم گنکا گیشتر، روح ء سرا تاہگ ء
 خشک گنگ ء پدا مس کشت ء کشاری کاسان ء تہا پ
 سات ء رنگ ء کار مرز گنگ پیت۔ میدان ء
 چم آگان مس زر ء تہا پ کاشکیں ماہیگ ء پیت
 گرا دلجم بنت کہ آجاگاہ ء گور، سادہم، گور، پتر ء
 گیش ء پیمیں مزینں ماہیگ شکار گنگ بوت کنت۔

KĀLK

کانک

کانگ۔ بے ہڈیں گوشت۔

KĀMRĀN

کامران۔

سوب مند۔ پے دن واہگ ء مراد ء سر بیوک رنگ بخت

KĀNSOLOUK

کانشلوک

یک ساہ دار ء حیوانے کہ آلی ء جون ہڈے پیمیں شندیں
 کاشکے ء تہا انت ء تہا سرود دست ء دمب ای چہ

آکاسگ ءِ اُون اُنْت بھاگا ہے کہ بھاریت ، اُڑے ،
 پچھلے ، خطرے یا چکڑے بہت ، بھادمان ءِ وُقی سُرء
 پادان ءِ نَز کاریت ءِ بھاگاگ ءِ چیرا پتاریت ءِ
 وُتا چیردنت ۔ ہیک دیوکیں ساہ دارے ۔ بھاگانلوک
 کہ زمیں ءِ مُشکی ءِ سُر اُنْت ، آ ، کاہ وار اُنْت ءِ
 آپی کانلوک گوشت وُر اُنْت ۔ لبتے کانلوکان ءِ جون
 سکت مزن رانت ۔ چہ آیاں یک کانلوکے بہت رانت
 کہ آئی ءِ پئی کانلوک گشت ءِ آئی ءِ جون ءِ وُراجی
 کانلوک ءِ پارسہ ءِ لاک پشت ءِ اُڑو ءِ کچوا گشت ۔
 چہ یک مہر ءِ نیم ءِ گیشز رانت ءِ آئی ءِ
 عمر ، چہ صد سال ءِ ہم گیش بیت ۔

KĀNGASHK

کانگاشک

ڈیٹیا نکس ءِ گسان جون ءِ سبزنگیس بالی مرغے کہ چم
 اہی سکت روژنا اُنْت ءِ توار اہی باز بڑ رانت بلی
 بانزل اہی چہ ڈیٹیا سک ءِ بانزلاں مہتر اُنْت ۔ لاگڑی
 مرغے کہ پزور بےت ۔ ڈوکے کہ دور بدیئے فکر کنت ہوگے
 بھا دمان ءِ ہینزار کنت ۔

KAPĀT

کپات :

گوں دازہ پیشہ و گوہ پتگیس پاتہ و اڈ گتگیس در پے کر پھار
 در احیں لوپ و بندہ پر راتہ و اسے بندہ و
 لوپان و کو کپکان و سرا زور انتہ کپاتہ بلوہی
 پنج شش من و کس و نا و داریت۔

کپو

KAPPOU

سند و بیگی ہر۔ سند و گوہ پگ و کہ بیگی گنتہ، آن و
 اڈ سری ہر و کپو گنتہ۔

کڈایگ

KADDAYAG

جی و جان گگ۔ ساڈایگ۔ گلائیگ۔

کڈن

KADDAN

زور پر دیگ۔ تاکہ گنگ۔ پرہ ماہیگ۔ وت سرا، براز برک۔

کر

KER

یک وریس ماہیگے کہ جون ای چہ سے کیلو د بگر داں
 بیت و پنج کیلو و کس و بیت۔ دراجی ای چہ پنجاہ
 سانتی متر و بگر داں یک متر و نیم و ریت کہ پر
 گوشت و پزور و منزن کالگیس ماہیگے۔ ہر ای زندہ و
 پن رات و گوشتی سہر پک و پوست ای زرد و

طلانی رنگِ انت - پوست و پنگ ای زنده و مزین انت
پرسی زبان و آئی و "میش ماسی" گشتت -

کرکیت -

KRĀKEET

پنگل و توار - پنگل و کرکیت - چشک لچک گپیت یا ذکیت
خر سرتیت - توگک ہولائیت و شیر گرتیت -

گرگدن -

KARGĀDAN

گامیش و پیمیں بلے چہ گامیش و مستر و نیکیں پر زور و پزوری
رسترے - جون و دراجی ای داں چار مہتر و ہا جو برزی ای داں
دومترہ کاس و سربیت - پوست ای زنده و کرچک کرچک
سیاہ انت - سرگ ای خوگ و سرگ و پیا انت - بلے
پوز و سرازندین و تاہیں کانٹے پر انتی و پشکا پشکا
و ہم جنت و کشیت - گیشتر مس ہندوستان و افریقا
و پیداگ بیت - وقتی زنده و مس چڈ و مین و پوجکان
و تہا گو ازینت - پوست ای بنیش ہر و محکم انت کہ گوہن
و قدیم و قرنیگیں و ہد و زمانگاں گوں آئی و پوست و
اسپراس اڈکاتا ہوتا - آئی و ہندی زبان و تہا "گینڈا"
و انگریزی و تہا PHINOCEROS گشتت -

کلپر

KALPER

کلپر و "ہشت گزک" ہم گشتت چیا کہ ہشت دانگ گزک

بنت۔ گور گنگ ء زبیرک ء پینا وار آپ ء ناروشنی
 ہم پیم کنت۔ ڈیل ء ڈینگ ای، بچک ء ڈینگ ء کاس
 ء بیت کہ پل ای، اپیت انت۔

تاک ای، بچک

ء تاک ء ڈول ء انت بلے گنگے ذنہ تر انت۔ ڈوسیر
 حیوان ء دوت ای پے حب ء داہگ درانت۔

KOLDAR

کلدر

دوکمان رو نیام ء مار گنکیں کورہ ء ہماکش ء گور کہ اودا
 گل باز بیت۔ آئی ء کلکدگ ہم گشت رگل یک ڈی ڈیک
 کہ تاک ای سک دراج بیت ء سے کنڈی انت۔ پل
 ای بڑدوت۔ بندھی اپیت انت ء زینت ء ہا
 انت۔ پے جول ء کسر ء کلگ ء ناچوسی ء، آئی ء تاک
 ہسام دینت۔

KALLAG

کلگ

مں کورگیں دگ ء ہما کسپھن میگ یا چنت لوگ کہ کوریا
 آپ ء چنگے ء گش ء بیت۔

KALAER

کلیر

یک ڈرچے کہ تاک گنت بلے ہر ای جو کسر ء کاس ء انت۔

موہر و شیر کن انت۔ شاہڑ ای بزرنگ انت۔ پے اسے
 ماطر و کہ کوشت رانت و تاک ای پر نیست قد یس بلوچاں
 بتلے آرتنگ کہ " رنج کنت کلیر و بے تاک و بر کنت "۔
 کلیر و بر، پے لاپ رنج و دیگیری و لاپ و بادینگ و ایک
 و بک انت۔ کلیر و دار و گرادت و آن و آپ و شیرنگ
 و پیما بڑ کنت و پروشگیس ہڈ و بوگ و پچینگ و مہرنگ
 کارمز کنت۔ گرمی جانیں مردمان و آن و شیرکان و قرص
 و گولی کنت و دارینت۔

KOMB

کُٹ۔

کوہ و تہا ہما گردیں مہرب کہ آن و تہا بورد و آپ و مچ و
 یکجا بیت (بلے، نیگہ کورنگ)

KOMBOR

کُبر

گنڈ دیریں۔ گسائین و کاه داہیں و رکھے کہ گیشتر من کوہستان و
 نیگیس جاگان و سور و جو آن و کز و کوراں روت۔ آن و
 شاہڑ و تاک و بڑ چو خٹاش و پیا انت بلے چہ آن
 و کتر انت۔ ہم کشتنی و ہم، ووت رودے۔ رگرد و
 پچک و پڑاہین و جھلیں کپات و ہم کبر و کنت

KONNAT

کُنت

بد بَرگ - زہر بَیگ - پوڑا گِرہگ -

KOND-O-KESHWARĀN

کُنڈو کِشوریاں

چاریں کُنڈاں - ہمک جاگاہ ء۔ چار کُنڈ جہان ء۔

KONAR

کُنسر

”کونر“ ء، بچار۔

KANG

کَنگ۔

مَزَن جونین بالی مُرغے کہ رَنگ ای باز دُراج ءو گَر دِن ای
سَک بُر ز ءو ہانزُل ای مَزَن ءو دُمب ای مَلک انت۔ مَس
بُر ز گیس دُمگان ءو سَکیت بُر زس دُر سچکان ہ سَرا دُتی کد دَنگ
ءو پیم کنت۔ وِر د ءو دَر اک ای کرم ءو لُنگ ءو مور ءو
نَکھک ءو اے پیمیں دُر کہ چنیر انت۔ مار ءو ہم دارت ءو
ایہ ہارت۔

KONGOR

کُنگر۔

گَر دَناک - مَغزور - زَنُرس

KAWTAR

کَوَتَر

پَنو دَر - پَنوت -

کوچک -

KOOHCHAG

زمین ء نمین ء پُراه ء مَزَنیں زمین -

کوڑ دپ -

KAWRDAP

ہما جاکاہ کہ ادا دو کور، گوں یک وگرے ء دپ کس دپ
بگر انت ء ہور بہنت - ہندی زبان ء آنی ء سنگم گشت

کوکر

KOUKOR

پنج ء کوش کہ دپنکا نہ تر کنگ ء پش ء تھا رانتہ رگندہ
ء بربنج ء کوکر ء "کوکر" گشت - سیاہ ء بزیں بتامی جڑ

کولگ

KOULEG

کوهان ء تھا آپ ء چمگ کہ کلینگ ء وڑ ء رانتہ (من)
تیاب گور ء زمیں زمیناں ء سرا کانگ ء مردم دت کو پخت
ء بیم کت بے مس کوہگیس دمگان ء تھا کولگ دت بیم بیت

کولگر

KOULGER

چر گان جونیں ماہیکان رانت کہ ڈراجی ای چر پنج سانقی متر ء
داں پانزدہ سانقی متر ء ریت ء کنگ ء زیر ء ہڈی ای
سگ باز انت گوں کولگر ء نارشت ء کباب ہر دویں

پیم کنت۔ تیاب گوران و پیریں مردمانی گنگ انت کہ
 مس ماہیگان و تہا کو لگر سکتیں شیطان و پد دتیں ماہیگے بوتا
 پشکا، چہ حضرت میمان، و حکم و۔ آئی و چش و گنگانی سرا
 دور دیک بوتا۔ چہ بے سوب و آئی و تہا ہد و زیہ بزا
 انت۔ مس پاری زمان و تہا کو لگر و ماہیگ و ماہی بوتا
 گنگ پت۔

کونر (کنر - کنار) KOUNAR (KONAR - KONĀR)

مزین و ساگ داریں دُر چکے کہ گنگ ای باز انت بر
 ای پیرا سبز و پدا زرد و نذا مہر میت۔ گڈ سرا کہ
 جَل تریت۔ شیر کن تریت۔ کونر و اکاں داد جنگ
 و وِزگ بیت گڑا لاپ و زم و شل کنت۔ باز بوزے
 گڑا مردم و لاپ و بادینیت و قبض کنت۔ پے سر و نمودانی
 مردم و پنگاری و تاکانی چوپنت و سینت و پدا سر و
 شود انت۔ پے مردگ و شودگ و ہم تاکانی بہر دینت
 و گوں آ آپاں مردگ و غسل دینت۔ کونر و دار سنگ مر
 و محکم انت و گوں آئی و، ننگار و تحت و رنگ آد
 کنت۔ گوں کونر و شنک و محسکس شاہراں، دار و پت ہم ہم
 کنت۔

مزن جون ءو مانگ وارين دسترے ک سنگ بھجته ءو
 شزار ءو پست ءو چالاک انت - پوست راي اسپت انت
 بے چه سياين ءو مزين مڻڪاں پتر انت - مس ايشا ءو انزليقا
 کوماني تها باز پيداگ بيت هندي زبان ءو آئي ءو تيندوا
 گنتت -

KAHCHAR

کچھر -

چراگباہ - ہماگوردپ، دشت یا گوہتگیں رنگ کہ ادا
 پہ مال ءو حيوان ءو دولتان ءو چارنگ ءو کاہ ءو وگر ڈریں
 سبزی ہانز بیت

KAHEER (KAHOOR)

کھیر (کھوہ)

گرمیں دمنگان ءو تہادت رودیں ڈرچکے کہ بلوچستان ءو
 تہا باز بیت ءو وار راي مہر ءو منکم انت ءو گول آئی ءو
 بازیں چیزے اڈ گنتت

KEELLAR - (KOOLLAR)

کیلٹر (کولٹر)

داز ءو کاہنگ - داز ءو ہما شاخ کہ بند ءو گنتت ءو نیام ءو ہرگز
 انت ءو آئی ءو سارا کول پر بیت -

KEELLAG

کینگ -

بہا کشت ء کشاری ز مینے ک سکت پڑاہ پوزن بہیت۔

GĀMAESH

گامیش

گوک ء نمک ء ذات ء جوانے کہ ن ای چہ گوک ء مٹر
انت ء رنگ ای پری رنگ یاسیہ چک انت جو کانٹ

ای چہ گوک ء کانٹ ء مٹر انت - مادگ ای سگ بانڈ شہر
ذنت ء شیر ای - چہ گوک ء شیر ء بزتر ء چہ ہرپی ء
پتر انت -

گتراگ

GETRĀ G

تازہ این ناکہ رنگی سہر چک انت - " روکیں گتراگ " بزاں ہما
تازہ این ناکہ چہ دور ء بخش جاہ کیت گئے سہریں انگر ء اشکر
انت کہ روکنت -

گٹ

GATT

کوہ ء تہا راہ ء گنگ ء ہند بیگ - دیمتر ء رڈگ ء راہ
ز بیگ -

GATTEĀG

گتنگ -

پتنگه و بنگه مانگ - دیم و پشت و رانان و بند بنگ - راه
و در و گنگ -

GATGAT

گتگ

ناهودگیس گت و بنگ - گت و لیتار بیگ - پوتاری گنگ -
پتیس بناک و جنگ - صلوات و سیره گنگ - کوتار و جنگ
گنگ -

GAR

گر

بنا آپراه که کورنگیس د مکان و تها چه آپ و بازی ر مگ و
سوب و بیم و بیت - شینگ و آپراه

GRĀM

گرام

گندم و هوشکافی بنا پنخ یا ده یا بیت گواپ که چه و مگ و
زند مردم آیان و دتی بد و لث ات و جوان و جاگه
و بر ات و ای کنت -

GARDEN KAJ

گردن گت

بوت گردن - گردناک - دت کلا

GARDEN KASH

گردن کش

بجنگ گردن - کئے کہ دتی گردن ء بیکت کش بکنت ء پ ماں
میانکی راہ برت - سنا سنٹ - مزن کوئمس - نہ مریزوک -

GARDOON

گردون

جہان - دنیا - ڈ مانگ - ہرزہ چیز سے کہ دتی یا رگہ چیزے
ء چپت ء چاگرد ء تر بو ارت -

GARAKK

گرک

مچ ء گرد سجاہ - مچ ء گردن ء میا نجین ء رید گین ء نرم
ء نازد کیں پیش -

GERGWANG

گرگوانگ

گوئد ء کسان ء پھیس مچ کہ بر ء محمول اسی سک ہاڑ بیت - چ
سرب ء ایر لہین ء گوئد بالادیں مچ

GRANCHAEN

گر پچین -

کاہکے کہ گر پچ گر پچ رانت ء پس ء مال ء دولت اسی ورائت
شینر ء پینا مس گیا باناں رریت - بند ء بوگ اسی چہ شیر ء
بند ء بوگاں دور ترانت ء بیچوک ء اول ء پینا دراچ

پن بیت عر پنج ردت - دینک ر نیام ای چول دینک
درد ، چہ ہر عر توک عر ، پنج عر حالک رانت -

گردوک:

GEROUK

ہوران موئم عر چہ گزند عر گڑنیوکیں توار عر پیسر ، ہما بے کسایں
رژن کہ آسمان عر سہرا جنت عر گوڑیت -

گردہبر

GROHBAR

رُوب عر گردہ ہے ر نیام دیکتیں گٹوک عر بروک - رُوب عر گڑہے
ر ہتا ، بے مٹ بے درور عر بے جٹ - راسوار عر ژوند
رہایں اسپ -

گردہمن عر تاب گنگ

GREHNO TAB KANAG

تاب دیک عر گردہمن گنگ (موردانی) تاب دیک عر مٹ
گنگ - موردانی گوڑپک عر ملوک گنگ -

گردیشک

GRAESHAG

گل ، کہور ، داز عر گڑ عر پیس دُر چکانی جنگل -

گرد

GAR

مشل عر دلپا ہی - جنگ عر چوب رکشت عر کوشش - رنج عر

مُصِیبت -

GAREL

گر دیل

بُرز و دراج و بارگیس پنج

GAZZ

گَز

دُر پکے کہ تاکی نکت ہورت انت و گیشتر مس سورگیس زینال
 یا کور و جو آن و کش و رُدیث - گَز دو کوڑ انت کہ یکے و
 مہر گَز و دومی و اپیت گَز گشتنت - یک گَزے بہت کہ بلاد
 و پٹنگ انت کہ آئی و ہوشگان و پل، مہر انت یا اپیت
 انت و آئی شیرگ ہم کنت، پے ہیک و ناجورسی و پادگَز
 و سر شاہ و چوننت و تادراہ و سینگ و گردن و چپ و
 چاگردو بند انت و مگک ہم روغن و تہا مہر کنت و آئی
 و دینت - گَز و تاک و شیرگ پہ پ و ریش و ہم یک
 و مگک انت - گون گَز و تاک و مشک ہم رنگ کنت -
 گَز و بر مہر بیت گَز مردم و زنتی - گون گَز و ذغال (کوئلہ)
 و حلیم کشوک و سینگ حشک نیت - گَز و دار دشت سوچک
 و دیر سوچک انت

GASSOUK

گَسوک

گٹ پاچوک - گون دناناں چوٹینوک -

GASHŌ CHAKKARĀN

گشت و چکراں

گشت بیہ و پہلوی زبان و لفظی کہ معنی اسی مردگ انت و چکتر
ہندی زبان و لفظی کہ ہما معنی ورت - و اے شعر ہا گشت
و چکتر و معنی انت سارت و گرم - نیک و بد - شر و
شر - دشی و نادشی - تر و پچ تر

GOŪŌ GOZĀR

گفت و گزار

گو شگیں گپ و جبر - کہنیں دپتران و اچنگ - پمشگینیں جبران
و تر انگ -

GANJ

گنج

خزانگ - بازیں ذر و شہر و در و مرورد و گراں قیمتی این
سامان و سہت کہ پے آیوکیں روچانی پیرہ آگ و اچتارگ
و چیردیک و ایر گنگ بوتگنت

GWĀP

گوآپ

گون دویں باسکاں بغل و پترے گندم و ہوشنگ - (گور و
ہم بچار) گوٹیک و کار (مغل) چھکھ جولایگ - گد گور پیت -

GWĀSH

گوآش

ایر آپگ - ہما زینے کہ شیب ۽ آجراں - آپ دیک ڈینگ
 مہبت -

GWANK JANAG

گوانک جنگ

توار پر گنگ - نام گزرگ ۽ دنگوش گور کنینگ -

GWAR

گور

گوں یک باسکے ۽ بغل ۽ پڑے گدم ۽ ہونگ (گواپ ۽ ہم
 بچار) - پستان ۽ جوبک ۽ ہم گشت -

GOUR

گور

یک پتہیں ہایگے کہ وزنی چہ پنچصد گرام (نیم کیلو) ۽ بگرداں سی
 کیلو ۽ ہم سریت ۽ دراجی ای چہ بیت سینٹی میٹر ۽ بگرداں
 دو میٹر ۽ ہم سریت - بدست ۽ رنگی یلشی ۽ پڑی رنگ
 انت ۽ گوشت ای اسپیت رانت - ہڈی نازک رانت
 ۽ ہایگ بیت سک تامدار رانت - چہ نارشت ۽ گیشتر
 بچنت ۽ کبابی کنت - ہرکے کہ تیاب گوراں بروت ۽
 گوریں ماہیگ ۽ گوں آئی ۽ ہڈاں مہ وارت ۽ پوج
 بتریت گور آئی ۽ گشت کہ پدا برو ۽ گور ۽ ماہیگ ۽ گوں
 آئی ۽ ہڈاں بور ۽ بیا فارسی زبان ۽ گور ۽ ماہیگ ۽
 "شیر ماہی" گشت - قبر ۽ ہم گشت -

گوشان

GWARSHĀN

گوار - ہما چادر کہ آئی ایک کبے ء مس کوگپ ء سراء رومی لمب
ء نا ء کلونانی ہوشگ ء چیر ء دار انت

GOURĀROM

گورم

گوک ء رنگ - بازیں گوک -

GWANĀ

گوانا

دگوں آئی ء ء گوانڈ کنگیس لفظ - بزاں نحوں آئی ء - یا، گوں آیال

GAWNAR

گوانر

انگریزی زبان ء لفظ GOVERNOR انت کہ معنی ای حکم دلوک
سردار - حاکم - عکار مبر انت -

GWANEKK

گوانک

ڈرچکے کہ بالاد ء انار ء کد ء انت عہد بر ء دانگی ماش ء کس
ء انت تاکی بید ء تاک ء پیا انت - حر ء ہشتر آئی ء
تاک ء نہ ء انت ء پس پہ نار لکشی آئی ء تاک ء
دارت - کسے کہ چہ گرم ء جل ء اناگاہ ء سارتیں جاگھے
ء بیٹ سارتیں آپ بوارت گڑا آئی ء جول جنت -

پہ جول جگیس (گرمی جگیس) مردم ء ، گوہنگ ء دوت دیگ
پت ء ہنگ مات ۔ اگان حر ء ادلاک ء دز باد

آئی ء ہم گوہنگ ء دوت دینت ۔ گرمی جانیں مردم
آئی ء تاکان ء پیر گیجنت ء آئی ء سرا دپنت ، آیان
جان ء گرمی در کیت ۔ لوگ ء تھا کہ بکسک باز بہیت گرو
گوہنگ ء ٹالان ء لوگ ء تھا در بخت دانکہ چہ آئی ء بو
گوہنگ بکسک بخت ء کار بہیت ۔

GAWHAR

گران قیمتی این سنگ چشکہ ، در ، مردار د ، لال یا قوت ء در
دگہ کہ آیان ء تھا دگر پچ رال ء پچ مان نیست ۔

GYĀB

گیاب

ہما پراہ ء مزین زینے کہ آئی ء سرا کشت ء کشار
تہنا گوں مار ء آپ ء گنگ بہیت ۔

LĀB

لاب

ریپنگ ۔ بھال دیگ ۔

LĀG

لاگ

زین حر ۔

لُحْج

LOCHH

لُحْج - دوتلی دو پوست - دودیم - دپ - دگر - دگر - دگر - دگر

لُشْکَرِ شِکَن

LASHKAR SHEKAN

لُشْکَرِ شِکَن - فوج و پرورش دیوک - زہم جن - سرمچار - کسکے
تہائی - بازینے - بخت

لُفِظِ دَپ

LAFZE DAP

دپ - جبر - قول - بلوچی قول

لُٹَاں رَجِیت

LONTAN RAJEET

لُٹَاں رَجِیت - لٹاں رنگ گنت

لُنْج

LONJ

لُنْج - جہل - ژوٹی - تہاری - دور ہن - بے آسہر -

لُنْدَر

LANDAR

لُنْدَر - بے پروا - بے بند - بار - چوگت - بے سر - پاد -

LANGAR

لنگر

لنگر - شُدِیگ - بے چاشت - بے شام - اناوار

LOOJAR

لوجر

چہ ہر دیکس ماہیگان انت کہ ذراچی ای چہ شش سینی میٹر ۶
 دگر داں بیست سینی میٹر ۶ ہم ریت - ذری ماہیگے ہلے
 کورہ ۶ کھن ۶ ڈگس ماہیگان ۶ کاس ۶ بیت -
 پوست ۶ رنگی بنز انت ہلے لاپ ۶ چیرای اسپت انت
 دسش تاہیں ماہیگے کہ گوشت - ای شہر کچا - انت - گیشتر
 روح ۶ سرا تاہنت سمات ۶ رنگ ۶ کارہ مرز کنت
 بازیں دری ملکان ۶ تہا لوجر ۶ آب ۶ تہا گز ادت ڈبکان
 ۶ تہا بہا کنت کہ آئی ۶ سار دین کنت -

LOUREEG

لوڑیگ

پنڈوک - ساز جھوک -

LAWFAR

لوفر

یہہ ۶ انگریزی زبان ۶ لفظ LOAFER انت کہ معنی ای
 بے پروا، کندر، چوک ۶ بے بندر انت -

لوانگ

LAWANG

دوتا چینیوک - ناز و شخرا گنوگ - داب کنوک

لہڑ بخش

LAHR BAKHSH

پہ داد و درہشت و بخشایگ و لہڑ دروک - کیکہ
 مزین دست چکے، بیبت و پہ ہرج چیز و دیگ
 و چک و پد بیبت - مزین سخی و داد دیوک -

LEĀAH

لیڑہ

زین ہشتر -

LEEMMORĀN

لیمران

گیمران - گجان - پڑ مردگ بیان -

LEEMMORTĀGANT

لیمرتگنت

پڑ مردگ بوگنت - گیمرتگنت - زرد ترسگنت -

MĀPAR

ماپار

مود - زلف - بیگ - لگور

MAJOB

ماجِب :

مزد - کار و مزد - دست مزد - محصول - میکس

MĀZENDĀRĀN

مازندران

چہ ایران و سربزترین اُستانان د صوبہ آن (انت کہ
 قدیمیاں نام ای طبرستان بونگ - چہ ایلرہ و کوه و
 سوب و کہ آئی و زرباری پنکا انت ادر و ہوہ باز
 بیت و بزین جنکلاں پتر انت - قطبی نیگ و ، گوں اُردش
 و دریائے مازندران و دکنگ - ایران و چار مزن کور
 بزناں ، رود ہران ، بابل رود ، سخن رود و طالار رود ہم
 آئی و سیراپ کنان و گوزانت - مازندران و کشت
 و کشار سک باز بیت و ساسے دوازده ماہ سبز و
 آباد انت -

MĀSH

ماش :

میکنترہ پیمیں گرد و ہور میکس دانگے کہ پوست ای بزر و
 بگ ای اسپت انت - گراد انت و نارشت ای گفت
 ڈینگ ای کت و رکت انت من عربی و ہم ماش ای گفت
 و فارسی زبان و " بنو سماہ " گشگ بیت -

MĀN MAYĀTK

مان میاتک

کیکہ پرج کس ء مان میاریت - ہما مردم کہ کس ء ائمہ مریخت

MĀNEET

مانیت

پشت کپیت - یڈ ڈیگ بیت - پشت گیجگ بیت -

MOJ

موج

ڈنز - ٹوڑ - گرد ء محاک - ٹرندیں گوات -

MOJJAĀT

موجت

عربی زبان ء کفطی کہ مینزہ بزاں مصدر ای "مجد" رانت ء
معنی ای "جہد ء کوششت کنوک" رانت - ہجے ڈول ء پابند
ء معنی ء ہم دنت - پرتک ول ء حبت ء واہگ کارے
ء گنگ

MACH BAND

مچ بند

مچ بند ہما دہد ء موئم ء گشتت کہ نامو ہوشگ ، مچ ء سرا
بدریت ء پکا بپیت ء پے کلونٹ ء نایان ء ، زمین ء سرا
گیگ ء رچگ ء دیگیری ء خاطر ء ، آہوشکان ء اس سسند
ء تہا بکشت ء بندنت -

مچو

MACHHOO

چہ پیکدار ء ہم کتریں بوجیک کہ گوں ہریگ ء ہتھانک دیک
 بیتہ پے ماہیک ء گرگ ء گوں مچو ء، زر ء تہا داں
 باز دور نہ روانت بلکیں تیاب گور ء نزا ء گور اں ماہیک
 گرانت -

محتاج

MOHTĀJ

چھدار - خلورت مند -

مر

MARR

جو مان ء دہ سنگ یک مرے ء پینج من بلوچی کہ گوں شایم
 یاکیل ء گشت، آئی ء یک نگے گشت - ء - اے ڈول ء پنجاہ
 من بلوچی ء مرے گشت

مراہ

MORĀH

سکیں دشی - مرنیں گل ء شاوہ - مراد - واہگ -

مسک

MESK

سکیں دشی نو این چیزے کہ "مسک" ء آہوگ "ناہگ" ء
 چہ پیداک بیت - اے آہوگ ء آہوہی مشکین، آہوہی تاتار

عو "آہوی نقتن" ہم گشتت۔ اے آہوگ گیشتر مس ہما کیو
 کوہان عو تہا پیداگ بیت عو پیل عو پیا آئی عو دو دنان
 دیما درآ کلگنت کہ آیان عو دراجا چنت سانتی مترانت ۔
 اے آہوگ عو لاپ عو جیرا گوند کیس پیکے ہستنت کہ آئی
 عو تہا سوم عو ڈول عو ریم عو ہمیں بزیں چیزے مچ عو یکجاہ
 بیت ۔ ہر وہ کہ اے پیک پتر بیت رگرا سوم عو پیمانگ
 عو تر ند بیت عو درد کنت عو پکگ دنت۔ چشیں وہاں
 آ آہوگ دتی ناگک عو سر عو اے سوم عو مس کوہ عو پیکے پیل
 ہینکا مشیت عو تاریت عو گلگرمیت کہ آ سوم ترکیت عو ریم مس کوہ عو نگٹ
 سرا رچنت عو چیز کے وہد عو رند کہ شک بنت ڈن
 مردم آیان عو مچ کنت عو برانت ۔ مسک اے پیا مس
 دستاں آڈگ بیت ۔
 ملکوار

MAGWĀR

مہ ریح ۔ پرگوات مدے ۔ مپت عو نابودگ عو ضائع مکن ۔ مہ پین

MALANG

ملنگ

مست ۔ گنوک ۔ ابدال ۔ بے مار ۔ بے سما ۔ بے سہد ۔

MOLOOKK

ملوک

واجہ ۔ واہند ۔ مرنیں مردم ۔ ڈڈیں مردم ۔ راجانی سروک

MANṬAR

منتر

بیہہ ء سنکرت زبان ء لفظی ء ہما دم ء چوت ء گشت
 کہ پڑنگ جنوک ء دروک ء ورکس جانزان ء رنگ
 گنگا ، وانگ بیت - بزاں ، سحر ، جادو ، ہکت ء تاپت
 ء دم ء چوت -

MANJAWSAR

منجوسر

”منجا“ یا ”منجھا“ ہندی زبان ء لفظی کہ معنی اسی بتگیں بگرتگیں
 یا صلہ بتگیں انت - ء بلوچی زبان ء اصلاح ء ”منجاسرہا
 ”منجوسرہ ہماچک یا مردم ء گشت کہ پیداگ بیگ ء زند
 ریتہ بوگ یا مات ء آئی ء سرزندار یتگ ء لونڈ نہ انت
 ہندی زبان ء منجوسرحت ء گشت

MONKERĀN

گروکان

انکار کنوکاں - خبر نہ گروکان نہ منوکاں
 گیشترہ کافر ء ہا مردماں کارمرز گنگ بیت کہ خدا ء نہ
 مننت -

MAWJZAN

موجزن

زدر پیا چہل جنگ - بے قرار ء بے آرام بیگ - جوش

جنگ - لهر و رنگ -

MOULED

مولد

هنگ - کنیز - پها گپتگین جنین آدم

MAH PAYKAR

مه پیشکر

ماه و پیمین - ماه و دروشم و - شتر رنگ - مه رنگ - هما کار که
قد و بالاد و هم تاملار بیت و رنگ و صورت و هم
زیناک

MEHTAR

مهتر

مزنین مردم - کار مهتر - سردار - حاکم -

MAHRI

مهری

دش رواج و ترند رواجین ماد گیس مهتر - هما سواری و اچی
که جهاز و دش بیت -

MOHLAT

مهلت

موه - فرصت - پها سوب گرگ و شترین و بد

MAHLEKĀ

مه لقا

ماہ و رنگ و ڈر دشم و - ماہ صورتیں - ماہ گونگیں -

MAYĀR JALL

میارجل

میارجل و جلوک - باہوت و داردک - مزن دل و مزن زہریں
مردم - بہا مردم کہ پہ دتی میارجل و باہوت و ، چہ ہرچ چیز
سر بگوزیت -

MAYJAR

میجر

انگریزی لفظ MAJOR انت کہ فارسی و آئی و "سرگرد"
گشت - فوج و لشکر و کارمتری و آگدہ اسے - فوج
و تھا و کپٹن " و لفتنٹ کرنل " و نیام و آگدہ و درجہ

MAYZARĀN

مینزران

آباد - سر بہر و شاماب - گل و گلزار - بزر و آباد -

MAĒSĪI

میش

پہہ و پہلوی زبان و لفظ کہ معنی ای مزن دنگیں اسپت
پس "انت -

MAĒHĀR

میہر

راپیت پسان و رنگ - میش و گرانڈان و رنگ کہ آئی و

تہا گوزگ - (زیا مادگ کہ چہ چار ماہ ءو گتیر بیت)،
گتور رنہن ءو چہ چار ماہ ءو گتیر بیت پس کہ کھیکا
وآی دوسیت دنان ای نہ پڑوشگنت) ہم، ہور بہنت۔

NĀBAKĀR

نا بکار

ناشریں مردم - رشریں مردم - بدکاریں مردم - ناہودگیں مردم۔

NĀCHEE

ناچی

ناچ کنوک - سجت گردک - رقص کنوک۔

NĀDELSER

نادلسر

پڈدل - نہ دشین مردم - دل ءو آرام ءو بدوک

NĀZ

نازینک

ہما شعر ءو صوت کہ آئی ءو تہا کسے ءو یا چیزے ءو نازینک
بذال ساڈایگ بیت - سا ءو توصیف ءو گپت ءو خبر

NĀSHARĀN

ناشران

بدیں مردماں - کلپ ءو ردیں مردماں - ستریں مردماں

NĀLAEK

نالائی

نامہ نگین مرثوم - نامہ مرثوم کہ پنج گادہ و پیڑہ و میت .

NAMĀWAR

نام آوار

گیگ نام قدیاریت - گیگ نام و قواری بگیت - گیگ
پڑج جاگاہ و نامی شنگ بہ بیت

NĀM-E-NEKOU

نام نیکو

گیگ نام - دشتای - عزت و احترام

NĀM-O-NANG

نام و ننگ

دشتای و عزت - عزت و شان - نج و حب

NĀHOKTOMAEN

نام نیکو

دشت مند - نہ مرینوک - مرگش - قابو و سزا یوک -

NĀSTARAN

نسترن

بیمہ و پیکوی ندیان و لفظ NĀSTARVAN انت - دوش
بواہن علی کہ ننگ اہا ہریا اسیت انت و چہ کلاب
و جی و گستر انت بہرہ شاپرہ سرا باز پکی دت
دہ پچی چہ ننگ و پڑ بیت

ننگ
ننگ
ننگ

نقش انت

NIKSHANT

نیک و مائیں نشان انت - پنا نقش و رنگ و رنگ
 و نشان کہ کوہ و کار یا زینت یا وگہ پرتی چیزے
 و سرا کوچک یا ایم لگ پخت۔

HALADDAEN

نقدیں۔

کدک نیوگس - دیکھا پتہ نہ لگے - پنا پتہ کہ جگت
 پرتی کار نہ لگ - پنا پتہ کہ دیکھا پتہ لگ نہ پتہ

شکر

MANGAR

ماہیگ رگدکی مہری کٹھی یا لالی آن و پوک
 و (Mook) و مہری پتے مہری پوک و پتے
 نکت مہری و گرانہ پتے کہ گون صاج و مہری
 زہریاں پے پوک و مہری آگہات و پتہ
 مہری و مہری و تپاب و پوک و مہری آپ و
 پنا مہری پتہ

MANGAR

زل

کپہ - پنا - کرایہ

NAHANG

نہنگ

ماہیگ و ڈریات و نگیں مزن جونین و کوہی پکتیں زری
 جائزے - داگو و ہم گشت - فرانسیسی زبان و ہنگ
 و BALEINE و انگریزی زبان و WHALE گشت

NEELBOAEN

نیلبواین

آسمان رنگیں - مراد ، زرد ، زرد و صلیبی رانت -

NEELLAEN

نیلیس

نیلیس رنگ و - سرسبز و شاداہیں -
 سیر و آبادیں - چہ نیلیس خیبران " و شاعر و اشائے خیبر
 ہما سبز و آبادیں شہر رانت کہ سیر و آبادیں جہوداودا
 جہ مندرتت و آئی و ہشت مہر و محکیس شکی کلات
 سنتت و بجرى قمرى اس ہشتی سال و حضرت علی اسلام
 و کلات پردشتت و خیبر شکیں " ہم گشت - و شہر گیت
 یہ ہے خاطر و حضرت علی کا و خیبر شکیں " ہم گشت -

WAR

وار

بے در - بڑگ - بے مال - خوار

WARES

وارث

میراث ۽ واہند - مرتگیں مردم ۽ پشت گتگیں مال ۽
 ازبان ۽ یا آیانی یک بہرے ۽ جقدار - مژدگ ۽ مال
 واہند -

دُش چاؤ
 WASHHCHAMO
 دُش بالاد ۽ دُش زنگ - دُش قدو زیبا -

دُش محفل
 WASH MEHFEL
 دُش دیوان - دُش مجلس - کیکہ مجلس ۽ دیران ۽
 تہا و شین گت بہجت

وَل
 WALL
 کاہے ڈولین چک یلنگ اسی جتک جتک ۽ زوم ۽ ریدگ بہیت
 ۽ زمین ۽ سرایا - دز چک ۽ دیولے ۽ سرا چچ بروت ۽
 تالان بہیت

وَنڈ
 WAND
 بہر - چرند

وَنگ
 WANG
 سرین - کمر - بڈ - چہ پشت ۽ نیمکا گردن ۽ سرین ۽ نیم

۶ جاگاہ۔

HAMAEN

ہامین

ہما ویدہ ۽ موئم کہ کلونٹ۔ ڈریٹیا پنخ ۽ نامہ بنت۔

HATTEĀG

ہتینگ

ہتینگ۔ ہتینگ۔ کرگنگ۔ پروش وارینگ

HOĀOUK

ہدوک

ہتینگ واکہدار۔ واہگ ۽ ہما صدہ ۽ کساکس کہ موئم ۽ داب
۽ آرام مٹیت۔

HARBĀB

ہرباب

ہرباب پیئم۔ ہرباب داب۔ ہرباب ڈول۔ ہرباب رنگ۔ ہرباب ڈر

HEMMĀT

ہمت

ہمت۔ ہمت۔ ارادہ گنگ۔ پے کارے ۽ جت ہنگ۔

HANGĀT

ہنگت

ہنگت ۽ ہنگت۔ موہ۔ ہنگت۔

یادگار

YĀDGĀR

منیران گنگ و حاطر و چیزے پہ نشان گنگ۔
 پہ ترانگ و پترنگ و حاطر و کئے و چیزے دنگ۔
 چیزے کہ مردم و مقام کے و ترانگ و دور بدنت۔

یک قرار

YAK KARĀR

یک ڈول۔ یک رنگ۔ یک وڑ۔ یک داب۔ یک پیم۔

ہے دُرّ و کُنگ بونگ ، شہید مولوی عبداللہ رواندہ ،
 علم و زانت و ہنحش کُنج و بیگوازیں زرت ات کہ تہر پُ تہری
 دُرّ و مُرواردان و بُنجاہ و گران قیمتی لال و گونہران و
 دُوربُنیں سُرچمک ات ۔ عالم و زانتکاریں مردماں کہ آئی و
 کاگدہ بَنشنگت ، گڑا آیان و پستہ رای گیشتر ، مس ہمازبان و
 نقاعری و دانگت ۔ مولوی محمد عبدالخالق نامیں واجبے و کہ وہاں
 مس سندھ و ، مدرسہ دارالہدیٰ و دانگ و بونگ ، پے واجبہ
 کاگدے دیم دانگت کہ آئی و پستہ و مولوی عبداللہ پیشنی و ، جہل
 عربی شعر پ بنگ و دیم دانگت ۔
 اسے شہین (عکس) چہ مولوی عبداللہ رواندہ و عربی و
 فارسی شعران دپتر (دیوان) و گزگ بونگ کہ آئی و دتی جندہ
 خط و انت ۔

عربی غزل

بلوچی مترجمہ

- ۱۔ زمانگ و ویل و دوستاگانی دُوری و سَوَب و ، منی دل و
 پریات و ناری گنگ و پچھیال بنگ ۔
- ۲۔ اسے دُوری و مہر و دوستی ، داں ہما کاس و زینت
 کہ من ، ناڈراہ بونگ و کپتاں ۔ نوں حالت راش انت

دوری دنی جاگاہ ء انت ء ناڈراہی دنی جاگاہ ء۔
 ۲۔ اگاں کئے گوں ساہ ء پچس ء گر ء چپل بہیت ء
 قہری زمستان ء ماہراج وہیں پتے ء روک بہیت
 سہاہم آ، رے درد ء وہ نیک ء مارت نکنت کہ من،
 دنی ہمہدیں دوست ء دوری ء سوب ء، پالایکیاں۔
 ۱۔ دوستے کہ جبر زانت ء، علم ء، کواں ء، پھریکار
 دلپہک ء، مرادار ء، نرم دل ء ادپارکش زانت۔
 ۱۔ منی بنات عبد الخالق (پیداگ کنوک ء غلام)، مزین
 علم دوستے کہ آئی ء سرء، استاران ء کچ ء کس ء،
 خدا ء رحمت ایرہ بیاینت۔

آ، ہما مزین زانتکار انت کہ آئی ء علم ء زانت
 مقام ء مقب سک جرز ء بلند زانت۔

آئی ء سوب دے ای ء روج ء برانز، روزنا ء شہنکس
 استاران ء وڑ ء، نزانتی ء زودی ء تہاری ء بزرگ ء
 گار کنگ ء، شہم دیان انت۔

من گشاں کہ دوری ء منی بہیت ء گشاد کاری ء مہک
 مجازت، پنچش کہ بزرگ ء زانتکارہیں سعدی ء گشنگ
 پہک ء گار ء بیگواہ کنگ۔

ہوریں دشی ء دشدیان ء ساعت ء دمان ء اوتاگ
 مینا دستان درنگ۔ دانکہ رنج ء عذاب، مردم ء دنی
 پہک ء مہ پتایت، آدمم، دشی ء د شمالی ء درء

ارزش و مارگ و ترات -

۱۱ - من ، بنشت و منی آرس ، امارکان سر و شان نت

نمان منی چم ، بشای جڑان و ڈول و گوارگ و نت

۱۲ - تو ہے گنگ کہ زان مہر و بندگ و گوں کاگوی چنوس

تھی بوت کنت ہ بے ناں ! زرد و جان و دنیا و جیران

بند مانیوکیں چیزانی پیداگ کونک و سوگند انت کہ پختن

انت -

۱۳ - کاگد ، مس پراہ و مرنیں ریکتان و تما ، و شریاکیں

ڈر و رینوکیں آپ و پیمانہ انت کہ پختن انت و

پختے آپ -

۱۴ - بلا ہوشیں مردم ، واتی تن و ہوشام و پردنگ و ابے

رینوکیں ریک و رنگ و چنگ و شرتزیکت بلے و

دنی دستاں ہور و مایگ و گدیت گوا ، جب سوچ

بے مرادیں مردمان ، دسی دوجان انت و پختن تریت

۱۵ - بہر من و ، چو بہا و اہوک و زانت کہ ہوناک آئی و

چنگوئیں زیا رنگ و رنگ و پہ دابگے بارت -

۱۶ - تھی بارہ و من چلور صبر و ماگت گت ادبار گشت کتن

چیا کہ مہر و منی دل ، شاگ کونکیں زہنگ و ڈر

دنی پانچکران و نیام و گنگ و دانتگ -

۱۷ - گو سنگیں بہدل و ہیکس نیاد و دیوان ، پختیں

گل و گنگل این زند و دوستان نہیں ہوری و لذت و

داگ، یک برے پدا، چہ دل ۽ جھلاکیاں، سرگشان ات۔
 ہمیشی، من ۽ چہ بڑھ چیزے، دوست، تربیت۔
 ۱۔ من، چہ قادر ۽ گنجیں دگاہ ۽ ہئے مذ بندہ کناں کہ تہ،
 چہ زند ۽ اڈ ۽ جنجالاں رہ رکاتے ۽ خدا ۽ رحمتانی جبر

عام تھی سرا ساہیل ماتانت

۱۔ تا پودگ ۽ بے نہیں گپان ۽ بل ۽، چہ برہتیں پروردگار ۽
 دعا، لوٹ۔ عبداللہ! چہ مزن شانیں خدا ۽، پہ محشر ۽،
 جو انیں عاقبت ۽ کشیں بر ۽ اُسر ۽ دعا ۽ بلوٹ۔
 ۲۔ بے متی رودینوک! چہ متی ردواری ۽ گناہاں سرنگوز۔ متی
 مرادانی داد ۽ من ۽ بدے چیا کہ تھی داد ۽ بخشتان
 پہنچ حساب کتابے نیست رانت۔

۳۔ نئے گناہ ۽ ردی ۽ میار ۽ خطایان ۽ مارا پہل
 یکن دانکہ بانڈا تیگیں قیامت ۽ اوشتگ ۽ روح ۽،
 نریا رو ۽ ورتائیں حُر، مارا نصیب بہت۔

مولوی عبداللہ رُودا نُبْدِءِ ناکو ، مولوی غلام حبیب پیشینی ،
 بلوچی ءِ فارسی ءِ مزنیں شاعر ءِ جَبْرِ زانقے بُونگ - آ ، کراچی
 شِکَّتِ ءِ ، داں چنت سال ءِ آئی ءِ پنج حال ءِ اجازت
 نیست ات۔ وہیکہ آئی ءِ ٹک ءِ کاگد دیم دات گُڑا آئی ءِ کاگد
 پُستہ ءِ ، مولوی عبداللہ رُودا نُبْدِءِ ، جہل ءِ شعر مس فارسی ءِ پُربت
 ءِ دیم دات - جاہ کیت کہ ، مولوی عبداللہ ، چہ پاکستان ءِ پُسر
 ہم کراچی ءِ بُونگ ءِ شری ءِ گُنگت۔

اسے ریشین (فیلم) چہ مولوی عبداللہ رُودا نُبْدِءِ فارسی ءِ عربی
 شعرا ءِ زہتر (دیوان) ءِ بزرگ بُونگ کہ آئی ءِ ، گوں زہتر
 خطے ءِ دُتر بُونگ۔

فارسی غزل

بلوچی توجہ

- ۱۔ عُمَرے گُو شنگ کہ دُوری ءِ سوچک ءِ اے ہنگ ، زرد ءِ
 ڈیل ءِ پتو شان ءِ آپ کنان بُونگ ءِ ، درد ءِ غم ءِ
 گُنگ ، منی دل ءِ یاد ءِ تہا ءِ چیر ءِ بیکواہ بُونگ۔
- ۲۔ واہگ ءِ امتیان ءِ باغ ءِ کہ اے ڈول ءِ سبز ءِ آباد
 رات ہرچ زمانے ءِ صد رندا ، اے فکر ءِ خیال من
 دل ءِ آنگ کہ بلیس ، ترندیں گوات ءِ اُپسیریں گورپتے

۳- کثیت و آن و گل و پتان و ساکان و ، پیشیت
 و ، علم و آہرینہ کار ہم ، مس دل و تل و توکان و سینگ
 عبادتجاہ و پیشانگ و ساگ و مجدہ گلگ و ، گلایش
 ات۔

تو ، پنشن مارینگت گئے ، چہ دوری و جہندم و زرد سوہیں
 آس و لبوک و ادینک و ، مرک و دیم ، کت و دوا پیدہ
 ات۔

۵- آسمان و ظلم و شدتہان و سبزی سکار ، پنشنیں نیز و مبرک
 ات ، ماوتی دل و گشتت کہ بگیس ، امیت و اوتاگ ، رہ
 سوت۔

۶- داں ہما دہد و کہ ، خداوند تبارک و تعالیٰ و مہربانیاں و
 گلگ و مدت و ، کار و بگو ہے کہ ، صد پن و پرکان
 و تھا چہ ات ، ظاہر و پید اور بوت۔

۷- اسے رنگت و نور انگیس نصیب ! ترا چہ بگشاں ؟ صبر و
 تاگت و ہما زینگ کہ کچل و ماہین و پیا تہل جاہ آنگت ،
 نوں شہد و مشکل و و و ، شیرکن بنگ۔

۸- مروچی ، گل و بیل و سنبل و ، ایہ دگرے و آناز گلگ و
 دتس و دشمال ات ۔ بے زگیس روتج و ، مس باغ و تہا
 مزین کوکار و جگتا اسے بہت ات ۔

۹- ہوسی و دوری و وقتی چند ، شپ و روتج و پیا ، یک رگ
 پست و دیا ات ۔ بے ، اسے دتشی و دشلی کاریت و

آ، ہوش و سار و ، چہ سر و باہنیت -

۱۰- آ، شرنگ و لُج و تہاریں جھلاکی انت و س ، واگ و
مُرادانی نیاب - آ، چہ شرس و کرز و جیم و پتر ات
ہے، جان و دل و عمار ات -

۱۱- اللہ و مکت واراں کہ مارشت و فلان ، زمانگ کہ ،
گمان و وڑ و چوٹ و چنگ ات ، نوں پیر و قد و بالاد
وڑ و تچک و رکت بونگ -

۱۲- رنداں ، چہ مٹا و منگھ و مہربانی و ، سوری ، و کھلے
سروت کہ منی پم ، چہ آئی و بونگ و ، دلپتر کہ بونگت

۱۳- ہر چنت اگاں مردم ، دنی دستاک و دیدار و کنت کنت
بے اگوں آئی و یک کاگدے و ہم مردم ، گل و گنگان
بوت کنت -

۱۴- اگاں دوستان و کاگد ، نیم گندوک ، نبوتین ات ، گمرا لے
سیگ کہ چہ آس و ہیس و پڑ ات ، چون سارت بوت گنگت
۱۵- منی درست و نخط ایک ، پنچنیں خٹے و ، باریں تو زانے کہ
آ ، چونیں خٹے ؟ ہے دابیں خٹے کہ چہ ر و س جان و ہم
دش تر و شیر کن تر انت -

۱۶- ہے ہیس خٹے کہ نوک بری ، تر پناک ، " سکتی " و ہا رنگد
پہلہ بارگ و بستی بکش و پیداں کہ ، لٹناں پگیاں
اتارکاں ہجہ بنگت ، چہ آیاں ہم گیشتر ، مردم و ہنگ
گنت -

- ۱۷۔ ہنرے وڑیں نخطے کہ ، دل رو ہندو رنگ ء ، بے مٹی موبے
 دوردی آن رو پندر کنائینوک انت ءو آئی ءو بریح برہے
 اوتاگ ، چو کہ جان ءو روح ءو اوتاگ ءو ات ۔
 ۱۸۔ آئی ءو لفظ ءو معنی ، رو ءو دہندو سرا ، مینگ ءو
 گما شگلیں ڈر ءو گوہر قیمتی منت ءو ، مردار ءو لال ءو
 آکوت ءو درپس ءو ، زر ءو معدن ءو کان ہم ، پے آئی ءو
 کتنگ ءو کینگی نت ۔

- ۱۹۔ اے دوست ، من ترا چے گنگشاں کہ تھی مبدائی ءو دہر ءو
 دماناں ہنگ روح منی زبان رو سرا ، تھی نام ات ءو بس
 ۲۰۔ منی تھی ایں دل ءو حال رو جیست ءو چے کئے ہ کہ تھی
 دوری ءو ، منی دل رو سرا ، شگلیں گرہ ایں بارے ایر گنگت ۔
 ۲۱۔ من پے کراچی ءو پبر بنداں کہ آئی رو آپ ءو ہوا ، شاداد ءو بہشت
 پیما ات ءو آدب ءو ڈمانگ چون دوش نت کہ منی جہ مند
 منے ڈکان " رہین تھی " ءو ات ۔
 ۲۲۔ نہ کہ منی دیم رو سرا عم ءو دوری رو گوات رو ، دنز ءو بجاں
 بنگت ءو نیکہ منی ووشی ءو دشدلیان ءو ، زیان ءو سادانے
 رستگت ۔

- ۲۳۔ من ہوری ءو یکجا ہی ءو لوگ ءو ، منی دل ءو را ، گوں مرنیں
 عزت ءو احترامے ءو دوش آہنگ گنگ بنگت دو ، اے عم
 جتیں زرد ، چہ دوری رو درد ءو دوراں ، رگنگت ۔
 ۲۴۔ صدر کہ ہنوں ، ہنگوگیں خطائی آن رو جتتا رو جاگاہ انت ،

پہلے نماز، پری آن بہ بہشت ہم آئی دیا،
سُرحست بنگلگ، کچھ میار گنگت۔

۲۵- آئی زمین و ڈکار، دشتی و کوشلی بہ سیکین دیوک و
گوات اسی، چہ پلان و دشتیں بو و پھنچشیں پڑ ات گئے
زاناں، جنت الفردوس و نشان ات۔

۲۶- آئی ہرچ ہلنے گئے، گوں مسگ و عنبر و کانور و ہور
ہوریں دشتو، "غالیہ" و مینگت و مہرج درواز گئے،
گوں مہر و آپ و شتنگت و مہرج نیگے و کہ مردم و
چم بکتیں، یک طاؤس گونگیس و ش رنگے، وروشم دیان و مہل
و نماز ات۔

۲۷- کراچی و بازار، دوستیں دنیا و مردمان سیل و گردش و جاگاہ
بونگ و باغیچہ، پہ مہرج پیر و ورنائے و، حیران و
ہنگہ ماینوک ات۔

۲۸- سوچہ بازار، بہشت و باغان و وڑ و پلکد گئے ات و مسکایہ
ہنگونگیس کاٹانی، رو و آ و جاگاہ ات۔

۲۹- من، کراچی و مہنکا ہم بساڑایاں، آساڑایگ پٹھنائینے۔ اگانان
راے حقیقت پد کناٹنگ بوت گنت کر آ، چہ تہرے ات۔

۳۰- بولٹن مارکیٹ و صفت و شاعر، چہ قلم و واک و
بیتنگ و حد و درانت۔ چہ اشئی پد، چہ بگشاں کہ لے
وڑ و ات و آ وڑ و ات۔

۳۱- اگان کسے و جنت الفردوس مس داب و دیگ، گدا

اَلْاٰیٰتِ وَّ الْكٰتِبِ كِرٰمِ (بولٹن مارکیٹ) بیکٹ وُ بیکٹ وُ
ہمای وُ چند انت -

۳۲- ہرچ بادگیر سے وُ سرا، دور وُ زمانگ وُ صدان حیران وُ
ہنگو مانیوکیں پری رنگ، وُ وُشم دیان ات وُ ہرچ کلاہتے
وُ بلند شانی وُ اندازہ جنگ ہونگت -

۳۳- ہرچ طاق وُ دریگے وُ دروازگ گوں رنگ پہ رنگیں
نقش وُ نگاراں، بیکٹ وُ رکار ات وُ ہرچ طاقے وُ
سرا، یک ہنگوگیں کاڑے، ہس وُ نازکان ات -

۳۴- ہرچ گنڈ وُ رنگے وُ، یک وُش قد وُ بالادیں زیبا سوں
دتی کبگی رفاراں، پے دابے وُ لڈگ وُ ات وُ ہرچ
ہنرے وُ یک سنگ دل وُ مٹی ہگرے، ارس ریمان وُ
دتی اُسان وُ تھا، بیکٹ وُ ران ات -

۳۵- رہنڈ وُ رگور وُ بقال) آن وُ کسائیں، بچکاں، بہشت وُ
غلمان وُ پیا صاف وُ صدک وُ پیک وُ پکار تنت وُ،
خوجہ آن وُ رش چالیس جنکاں، سنی دل وُ، زینکائیں کاڑانی
نیام وُ ہم، چہ آیاں زیناک تر وُ سوران وُ وُ کنت -

۳۶- چہ ہرچ گنڈے وُ، وُ بزیں ہنگونگان وُ ہس وُ نازانی
تیراں، بیکٹ ناں بیکٹ بچی ہگرے وُ بیگ اماج سگ
وُ ٹرند وُ بیک شیک وُ ران تنت -

۳۷- بلکیں ہم آئی وُ تھا مقصد وُ مراد وُ بر وُ زینگ مس
دستاں آرگ برت سگات - زاناں پے ہسے خاطر وُ

- زائگار ءِ دُرر چاریں مردمان ، پُتھی ءِ میری ات ۔
- ۳۸۔ گپ ءِ گزوندہ گیران ، وگشاں کہ کراچی ، یک زکیں دیند
ءِ لاندھی جہین ، آدنیار ساہ ءِ پیس رانت ۔
- ۳۹۔ آسے مژدار ءِ بلکد شانیں دوست ! من چہ دتی نیگ ءِ
زدیں گئے ز بجگ ۔ دہیکہ ۔ دشرنگ ۔ آئی روتہا ات گروا ،
آد لاندھی) پڑھے ، دنیا جہان ءِ ساہ ءِ روح نہ ات ۔
- ۴۰۔ دور ءِ زمانگ ءِ باہند ، دنیا ءِ گوکار ءِ جتھ ءِ ، جہان ءِ
ز رُپشت کہ آئی ءِ قلم ءِ شہم ءِ تہ پناک ، پڑگیم گیمیں دلان
دپچ پلینگ ءِ ، آس ءِ رانکر ان ءِ پیس ءِ زراب ات ۔
- ۴۱۔ شعر پو بندو کال پڑ آئی ءِ پیر بستگت ءِ ، چہ آئی ءِ دپ
لُٹان ءِ سرا ، لیٹ گپگیں ، مژاردیں گال ءِ دریں گفتاراں
چین ءِ آہوگ ءِ ہم ، دتی ناہگ چہ دل ءِ سوک ءِ ، دل
ءِ دکان ءِ سرا مُشگ ءِ کتا تگت ۔
- ۴۲۔ چہ نوکین ءِ بے دروہیں نکر ءِ اندیشان ءِ آئی ءِ بے عیب ءِ
گوہر قیمتیں گال در شانیاں ، دنیا ئے حیران ءِ بیکہ شکت
لنگل ، س زپ ءِ گت پانگت ۔
- ۴۳۔ اکاں ، سعد بن ابوبکر س سے نور ءِ زمانگ ءِ ربوتین
ات ءِ گروا شعر ءِ شاعری ءِ ہا الما ، آئی ءِ را ،
دومی سدھی گنگ بوت گت ۔
- ۴۴۔ پڑھے حاطر ءِ عبداللہ ءِ ، آئی ءِ مزنی ءِ بلند شانی
گپ ، سرجی ءِ نہ بختگ ءِ ہتا ہمہکا گنگ کہ خبر ءِ

ہنگ و واک بُو ت گنگ۔

گرانیں لفظ

- ۱۔ خطائی۔ خطا، چینی و ترکستان، نیام و یک دنگے و نامرات و اسے شعر و تھا، چہ خطائی آن " مقصد و مراد، ہما چینی جنگ بوگت کہ صدر و ر و قطبی، پیر و د و ہم، دنان اڈنگ و، چینی مردمان و دکانان و دیا گد و کاگد و اڈنگیں پل اش بہا گنگت و آیان و دتی چند و پُنج و اے ہم، چش تنت کہ سر و مود اش داں گوک و پتنگ و سردراتنت۔ پشکس داں کونڈان و استونکانش گت تنت۔ رنگ پہ رنگ و بزرگیس چیت و مزن پلپس پشکس گوگد و گنگت و ہانگ اش درانت۔
- ۲۔ باغیچہ = " گاندھی گارڈن"۔ کراچی و " چڑیا گھر"۔ بارغ وحش۔
- ۳۔ سوچہ بازار = سوچہ بازار۔ کراچی و شہر و قدیمیں میگے کہ زردار و مزین مردمانی لوگ و جاگاہ اوداں بوگت۔
- ۴۔ سلسا بیہ = سوچہ بازار و ہما دنگ کہ گیشتر اوداں، اسماعیلیہ فرقہ و مردم نشگنت و عبادتجاہے (جماعتخانہ اسے) بہنت اش و ہنگ بیگاہ، جنین و مرین اوداں پہ عبادت و انت و مزین مچی اسے بیت۔

۵- ایبولشن مارکیٹ = کراچی و ٹرن و قدیمی جاگاہ ہے کہ اوداں
انگریزان و زرداریں رہندو آن و ادنگلیں تاریخی و نقش
و نگاریں بان و جاگاہ باز انت - چہ اوداں، چنت قدم
سرا، کھارا در انت کہ پاکستان و پیم کنوک، محمد علی جناح ہواں
پیداگ بوتکت -

۶- خوجہ = اسماعیلیہ فرقہ و مردم و آغا خان و متوگر کہ
بیکامان، چہ پیر و چہ ورنہ، چہ مرین و چہ جنین و
چہ کنان و چہ مزن، دزھا دتا شوق کنت و پہ عبادت و
مں جماعتخانہ و ردا انت -

۷- و شرننگ = منی دل و، چہ و شرننگ (جانانہ) و مراد
اے شعر و اے رد و تبا، مولوی غلام حیب پشٹی و
و تی چند انت کہ مزنیں شاعر و جبر زانتے بوتگ -
۸- چین (آہوٹی چین) اے کتاب و آجری بہر لفظ
بلد و تبا، مسک و بچار ات -

۹- سعد بن ابوبکر = سعد بن ابوبکر زنگی کہ اتابک آن و
ہکت و شیراز و پنجی بارشادہ ات و سعدی شیرازی
و تی شاعری پیام (مخلص) بہائی و نام و سرا، سعدی
شیرازی ایرگکت -

۱۰- سعدی = ایران و مزن نام و تواریں شاعر و جبر زانت شیخ
سعدی شیرازی

ہماری چند اہم مطبوعات

مرحوم میر گل خان نصیر ملک الشعراء	○ بلوچستان کی کہانی شاعروں کی زبانی
ملک محمد سعید بلوچ	○ بلوچستان ما قبل تاریخ
بشیر بلوچ	○ شب چراگ
آغا میر نصیر حسن احمد زئی	○ بلوچی گرامر (اردو میں)
آغا میر نصیر حسن احمد زئی	○ بلوچی کارگونگ
آغا میر نصیر حسن احمد زئی	○ بلوچی گرامر (انگریزی میں)
مرحوم میر گل خان نصیر ملک الشعراء	○ بلوچی عشقیہ شاعری
مرحوم میر گل خان نصیر ملک الشعراء	○ بلوچی رزمیہ شاعری
غوث بخش صابر	○ تیل و گالوار
مرحوم میر متھا حسن مری	○ توکلی مست
نجدت یوسف عجمی	○ رپتگیں لال
لالہ ہتیو رام	○ تاریخ بلوچستان
مرحوم میر گل خان نصیر ملک الشعراء	○ پرنگ
مرحوم ڈاکٹر محمد حیات مری	○ گاریں گوہر
مولوی عبداللہ پیشنی و پرستگیں	○ سکران بد شعر
ملک دینار میر وازی و شیرانی و پتر	○ زری نود
مٹھا خان مری	○ ستمو بیل مست

بلوچی اکیڈمی، کوئٹہ